

36812 Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2026)

Nr. 115 **VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG**
Vastgesteld 10 december 2025

De vaste commissie voor Financiën heeft op 19 november 2025 overleg gevoerd met de heer Heijnen, staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane, over:

- **de brief van de staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane d.d. 17 september 2025 inzake aanbieding pakket Belastingplan 2026 (Kamerstuk 36 812, nr. 6);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2026) (Kamerstuk 36 812);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2026) (Kamerstuk 36 813);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag in verband met differentiatie van het tarief van de vliegbelasting (Wet differentiatie vliegbelasting) (Kamerstuk 36 815);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en enkele andere wetten in verband met het stroomlijnen van het fiscale inzagerecht (Wet stroomlijning fiscaal inzagerecht) (Kamerstuk 36 816);**
- **het wetsvoorstel Tweede wijziging van de Wet minimumbelasting 2024 in verband met de in december 2023, juni 2024 en januari 2025 internationaal overeengekomen administratieve richtsnoeren en een aantal overige technische wijzigingen (Tweede wet aanpassing Wet minimumbelasting 2024) (Kamerstuk 36 817);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen en de Wet minimumbelasting 2024 in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2025/872 van de Raad van 14 april 2025 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen (Wet implementatie EU-richtlijn gegevensuitwisseling minimumbelasting) (Kamerstuk 36 818);**

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de nadere operationalisering van het mechanisme voor een koolstofcorrectie aan de grens (Kamerstuk 36819).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van der Lee

De griffier van de commissie,
Weeber

Voorzitter: Bushoff

Griffier: Lips

Aanwezig zijn negen leden der Kamer, te weten: Bushoff, Inge van Dijk, Van Eijk, Grinwis, Oosterhuis, Stoffer, Stultiens, Vermeer en Vlottes,

en de heer Heijnen, staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane.

Aanvang 11.00 uur.

De voorzitter:

Goedemorgen, allemaal. Ik heropen het wetgevingsoverleg over het Belastingplan 2026. Afgelopen maandag hebben alle commissieleden hun vragen kunnen stellen aan de regering en aan elkaar over de zeven ingediende wetsvoorstellen. Gisteren heeft de staatssecretaris ook nog een brief gestuurd en gepoogd daarin in ieder geval gedeeltelijk antwoord te geven op de gestelde vragen. We gaan vandaag mondeling verder van gedachten wisselen. Ik heet de staatssecretaris dan ook van harte welkom. Natuurlijk heet ik ook zijn ondersteuning, de woordvoerders, de mensen op de tribune en de mensen die het eventueel thuis volgen van harte welkom.

We beginnen zo dadelijk met de eerste termijn van de kant van de regering, gevolgd door de tweede termijn van de Kamer en de regering, uiteraard als er bij de Kamer nog veel behoefte is aan een tweede termijn. Morgen gaan we namelijk ook weer verder. De commissie heeft ook besloten om moties over de wetsvoorstellen tijdens de tweede termijn van de plenaire behandeling te doen. Dat wil zeggen: volgende week dinsdagmiddag.

Normaal gesproken heb je tijdens een wetgevingsoverleg een gelegenheid om in de tweede termijn moties in te dienen, maar er is al besloten dat we dat volgende week dinsdag doen. De stemmingen over het Belastingplan vinden vervolgens plaats op donderdag 27 november.

Als laatste moet ik nog even melden dat het lid Hoogeveen heeft laten weten vandaag niet bij het overleg te kunnen zijn vanwege parallelle verplichtingen bij een debat bij de commissie voor Buitenlandse Handel. Hij zal morgen weer bij ons zijn.

Ik stel voor dat we beginnen met zes interrupties. We hebben best even de tijd, dus we gaan kijken hoe het gaat. Probeer de interrupties altijd kort en bondig te houden. Ik zie al gelijk ...

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik zou graag de Grinwisverdubbelaar willen inzetten.

De **voorzitter**:

Twaalf, hoor ik al. Dat kan natuurlijk. Het hangt wel een beetje af van hoelang of hoe kort de interrupties zijn. Twaalf interrupties die minutenlang duren, vind ik wel heel veel. Als het kort en bondig kan -- de heer Grinwis staat natuurlijk bekend om de heel korte en bondige interrupties -- kunnen we de Grinwisverdubbelaar misschien inzetten.

Dat gezegd hebbende ga ik nog heel eventjes de leden links van mij voorstellen, voordat ik het woord geef aan staatssecretaris Heijnen. Allereerst zit links van mij natuurlijk de griffier, maar daarnaast zitten als leden van de commissie: de heer Vlottes, de heer Oosterhuis, mevrouw Wendy van Eijk, mevrouw Inge van Dijk, de heer Grinwis, de heer Stoffer, de heer Vermeer en de heer Stultiens. Dat gezegd hebbende geef ik nu eerst het woord aan de staatssecretaris, maar niet voordat ik heb gezegd dat ik op een logisch moment uiteraard ook nog even ga schorsen voor een lunchpauze. Dat doe ik aan het eind van een van de blokken.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dank u wel, voorzitter. Lunch is uiteraard ook belangrijk. Het is goed om hier vandaag te zijn om met de leden van uw commissie het debat te voeren over het Belastingplan 2026. Toen ik twee jaar geleden mijn maidenspeech hield in de Eerste Kamer bij de behandeling van het Belastingplan 2024, had ik in ieder geval niet gedacht dat ik hier vandaag zou zitten.

Zoals inmiddels bekend kom ik uit Limburg. Ik ben van het Limburgse platteland. Ik ging naar Tilburg voor mijn studie fiscale economie en naar Eindhoven voor mijn werk, maar ik ben altijd in Limburg blijven wonen. Nu zit ik hier in de Tweede Kamer als staatssecretaris van Financiën. Ik vind het dan ook een grote eer om als 33ste staatssecretaris van Financiën mijn bijdrage te mogen leveren, samen met u, aan goede wetgeving voor ons land.

Het is een grote eer, maar ook een grote verantwoordelijkheid. Iedereen heeft namelijk te maken met belastingen. Ik zeg weleens: iedereen heeft een mening over voetbal, maar iedereen heeft ook een mening over belastingen. Ons leven begint al met een aangifte, weliswaar bij de burgerlijke stand. Maar als we boodschappen doen, betalen we bijvoorbeeld btw. Als we op onszelf gaan wonen, hebben we te maken met WOZ. Als we autorijden, hebben we te maken met autobelasting en accijnzen. En tot slot, als we overlijden, is er erfbelasting. Zoals Benjamin Franklin, Amerikaans staatsman, ooit zei: niets in het leven is zeker, behalve de dood en belastingen. Zelf voeg ik daar nog

een derde zekerheid aan toe, namelijk: na Prinsjesdag behandelen we het pakket Belastingplan.

Ik wil eerst even kort ingaan op de hervorming van ons belasting- en toeslagenstelsel. Verschillende leden vroegen daarnaar, onder anderen de heer Grinwis. Hij stelde mij een aantal concrete vragen. Ik begin met de gebruikelijke, zou ik haast zeggen, disclaimer: we zijn als kabinet demissionair en we vinden het ...

De voorzitter:

Er is al een snelle interruptie van de heer Grinwis, die er toch twaalf heeft.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Nou, ik heb een vraag, een tip, om een beetje grip op deze dag te krijgen. Kan de staatssecretaris aangeven welke thema's hij vandaag zal behandelen, voordat hij dit prachtige thema verder gaat uitdiepen?

De voorzitter:

Eerst dus eventjes de praktische indeling van de blokken.

Staatssecretaris Heijnen:

Zeker. Ik was bezig met mijn introductie. In die introductie wilde ik aangeven dat ik vervolgens inga op inkomensbeleid, box 3, klimaat en energie, overige maatregelen Belastingplan, schenken en erven, wetsvoorstel Stroomlijning fiscaal inzagerecht, wetsvoorstel Differentiatie vliegbelasting en nog een aantal varia.

Dan ga ik verder waar ik was gebleven: de herziening van ons belastingen- en toeslagenstelsel. Ik gaf al aan dat wij het als demissionair kabinet passend vinden om ons op dit punt bescheiden op te stellen. Dit proces zal meerdere kabinetten beslaan en vraagt dus om een breed draagvlak, maar als u mij vraagt naar mijn persoonlijke visie, ben ik uiteraard wel bereid om die met u te delen.

Laat ik beginnen met de opmerking dat ik van mening ben dat we, als we over een herziening praten, zouden moeten praten over een integrale herziening van ons belastingstelsel, waarbij we een aantal strategische keuzes zouden moeten maken. Belastingheffing kan dienen om overheidsuitgaven te financieren, inkomens te herverdelen, economisch gedrag te sturen of de economie te stabiliseren. Dat zijn, denk ik, een aantal doelen die je aan belastingheffing zou kunnen toekennen. Zelf denk ik --

maar dat is mijn mening -- dat de budgettaire functie heel belangrijk is. Ik ben wat minder van de instrumentele functie van belastingheffing.

Vervolgens, als je met elkaar van gedachten hebt gewisseld en prioriteiten hebt vastgesteld voor de verschillende doelen, moet je een aantal andere keuzes maken. We hebben directe en indirecte belastingen. Er is heel veel discussie over de vraag of je de indirecte belastingen niet moet verhogen, in plaats van de directe belastingen. Daar moet je keuzes in maken. Dat geldt ook voor de verdeling tussen de lasten op arbeid en vermogen. Ook daarin moet je keuzes maken, een strategische keuze aan het begin van een integrale herziening van het belastingstelsel.

Vervolgens ga je weer een stap verder en dan kom je op de diverse belastingmiddelen uit, zoals de inkomstenheffing. Daarin moet je ook keuzes maken, bijvoorbeeld ten aanzien van het boxenstelsel. Is het boxenstelsel nog wel van deze tijd of moeten we misschien terug naar het systeem van de Wet op de inkomstenbelasting 1964? Dat was trouwens een mooi jaar. Maar mijn overtuiging is dat elke hervorming moet beginnen met het formuleren van een heldere en integrale visie, waarbij je stap voor stap toewerkt naar een stip op de horizon. In die zin kan ik me volledig vinden in een recent blog van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs, waarin zij aangaven: zet in op een toekomstbestendig belastingstelsel en pak dat integraal aan. Daar kan ik mij volledig in vinden. Het moet integraal, vanuit een strategische visie, maar je begint, denk ik, van onderop, op het moment dat je die keuzes hebt gemaakt. Het lijkt mij logisch om dan te beginnen bij box 1. Daar is heel veel over te doen, met de toeslagen en de heffingskortingen. Daar zijn de problemen ook het grootst.

Dan kom ik op een van de vragen van de heer Grinwis. Over de toeslagen hebben we al vaak van gedachten gewisseld; althans, daarover heeft u vaak van gedachten gewisseld met mijn ambtsvoorgangers. Bij de toeslagen zou het, denk ik, niet onlogisch zijn om te beginnen met de kindertoeslagen. We hebben de kinderbijslag; die werkt redelijk goed, of eigenlijk heel goed. De kinderopvangtoeslag wordt al hervormd. Dan houden we het kindgebonden budget over. Ik zou me kunnen voorstellen dat een volgend kabinet eens kijkt naar een integrale oplossing voor kindregelingen, om ze zo maar eens te noemen. Daarbij moet je, denk ik, de afweging maken in hoeverre die dan inkomensafhankelijk moeten zijn. Ik zou me ook nog kunnen voorstellen dat je voor een combinatie kiest, waarbij je een bepaald basisbedrag kiest met daarbij een extra stukje uitkering dat afhankelijk is van het inkomen. Maar de inkomensafhankelijkheid is bij die toeslagen steeds het lastige. Als je ze inkomensafhankelijk maakt, krijg je een budgettair probleem, omdat de toelage, zoals dat dan heet, veel minder gericht is.

Het lijkt mij dus logisch om met de kindertoeslagen te beginnen. Een volgende stap zou kunnen zijn om ook eens goed te bekijken of je de zorgtoeslag op een of andere manier zou kunnen hervormen. Dan heb je het over de toeslagen, maar vervolgens heb je nog de heffingskortingen. Daar is

ook heel veel over te zeggen. Ook daar zou je dan vervolgens bij de herziening van box 1 meteen naar moeten kijken, want door die toeslagen en heffingskortingen is het systeem in ieder geval veel minder transparant voor de belastingplichtigen die belasting moeten betalen.

Ik weet niet of ik de vraag van de heer Grinwis zo naar genoeg heb beantwoord, maar dat is mijn visie op hoe een toekomstige herziening eruit zou kunnen zien.

De **voorzitter**:

Ik zie in ieder geval de hand van de heer Vermeer omhooggaan en daarna ook die van mevrouw Inge van Dijk, maar eerst is de heer Vermeer.

De heer **Vermeer** (BBB):

Dank aan de staatssecretaris voor zijn toelichting hierop. Deelt hij ook de mening dat als je het echt goed wil aanpakken, gezien de onderlinge samenhang tussen al die toeslagen en belastingen, je eigenlijk zou moeten werken vanuit wat wij weleens "de nucleaire optie" genoemd hebben, dus gewoon even alles aan de kant schuiven en dan zeggen: hoe ga je dit systeem inrichten? De staatssecretaris stelt nu voor om te gaan sleutelen aan onderdelen. Dat is juist wat we steeds doen en waardoor we steeds dieper het drijfzand in gelopen zijn.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik denk dat je een integrale, algehele herziening zou moeten willen. Ik ben een beetje bang dat je niet veel verder komt op het moment dat je voor de nucleaire optie kiest zoals de heer Vermeer die aangeeft. Je zult ergens moeten beginnen, maar steeds vanuit een integrale visie en vanuit het totaal bezien. Maar je zult ergens moeten beginnen.

De **voorzitter**:

Ik zag eerst de hand van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dit haakt eigenlijk aan bij: je zult ergens moeten beginnen. Waar ik me heel veel zorgen over maak -- die zorgen heb ik al een aantal jaren en die worden eigenlijk Belastingplan op Belastingplan groter -- is dat elk Belastingplan weer een verdringing is van überhaupt een stip op de horizon om te kunnen

vernieuwen. Ik vraag me af of het nou verstandig is hoe we dit met elkaar doen als we echt serieus de wens hebben om te gaan vernieuwen. Ik ben benieuwd hoe de staatssecretaris daarnaar kijkt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik deel de zorgen van mevrouw Van Dijk, maar we hebben nu eenmaal te maken met de bestaande situatie. We zullen een aantal aanpassingen moeten doorvoeren. Ik vind het heel jammer dat het niet een van de onderwerpen is die nu op de formatietafel liggen, want ik denk dat de herziening van het belastingstelsel daar als zesde thema ook behandeld zou moeten worden. Ik herken en deel de zorgen van mevrouw Van Dijk, maar ik denk wel dat we vanuit een bestaande situatie naar een toekomstige situatie moeten gaan en dat we dat stap voor stap zullen moeten doen zolang we het eindbeeld maar in zicht houden.

De **voorzitter**:

En een vervolgvraag?

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik deel namelijk niet de mening van de staatssecretaris. We zullen nu dingen moeten doen, want dat bepalen we volgens mij met elkaar. Ik stel mijn vraag wat verder af. Waarom maakt ook dit kabinet de keuze om het weer meer complex te maken in plaats van te zeggen: dat gaan we nu eens even niet doen, want we hebben de wens om te vernieuwen; ook al hebben we die visie hier nog niet liggen, we snappen heel goed dat we ICT-technisch ruimte zullen moeten gaan creëren, dus we blijven iets meer op onze handen zitten?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat vind ik een lastige vraag, want ik weet niet of het nu meer complex wordt. Maar vanuit deze bestaande situatie is het op dit moment moeilijk, denk ik. Inderdaad, u bepaalt zelf wat we gaan doen, maar ik denk dat we met dit Belastingplan toch een aantal goede stappen zetten. Er moeten meer stappen volgen; dat ben ik volledig met mevrouw Van Dijk eens. Maar ik denk wel dat dit Belastingplan op dit moment een goede stap voorwaarts is.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dank aan de staatssecretaris voor het antwoord. Interessant dat hij het kindgebonden budget ...

De **voorzitter**:

Eén moment, de microfoon van de staatssecretaris moet even uit, anders ziet de kijker niet wie er spreekt.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Interessant dat de staatssecretaris het kindgebonden budget als eerste aanwijst om aan te pakken, en niet de zorgtoeslag of de huurtoeslag. De huurtoeslag is de afgelopen jaren natuurlijk al verbeterd, dus dat zou een reden kunnen zijn. In de tussentijd maken wij politici in generieke zin het ieder jaar ingewikkelder, vooral gedreven door koopkrachtfetisjisme. Je zag het net: de heer Klaver heeft die buffelboete geproblematiseerd. Daar kun je verschillend tegen aankijken. Feit is dat we nu voor 734 miljoen de arbeidskorting verder oppompen, wat de verschillen in ons belastingstelsel groter maakt, wat grote deeltijdbanen of voltijdbanen onaantrekkelijker maakt, en dat we een stap verder weg komen van herziening. Dat is door een heel groot deel van de Kamer gesteund -- niet door mijn fractie en ook niet door de SGP, maar verder volgens mij door alle fracties. Dat vind ik contrair aan de brede wens die we in globale zin altijd uitspreken, namelijk dat we een herziening willen. Wat is er nou voor nodig dat het geen vogel in de lucht blijft en we rapport op rapport stapelen, vanaf de commissie-Van Weeghel -- dat was al in 2010 -- tot nu, maar we daadwerkelijk iets gaan doen? Wat is daarvoor nodig volgens de staatssecretaris? Moeten we dan inderdaad niet alleen een mooie frase in een coalitieakkoord opschrijven, maar ook de eerste toeslag die we gaan aanpakken, de eerste heffingskorting die we gaan aanpakken? Dan moet je dat gewoon concreet maken, volgens mij ook in de tabel. Hoe kijkt de staatssecretaris daartegen aan? Zoals we nu werken, maken we het alleen maar complexer.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik ben het met de heer Grinwis eens. Mijn advies aan een volgend kabinet, als ik dat zou mogen geven, is daarom: vanuit die heldere, integrale visie concrete afspraken maken bij de formatie over maatregelen op korte, middellange en lange termijn. Maar concrete afspraken maken. Ook in het hoofdlijnenakkoord was het niet concreet genoeg. Je ziet dat er daardoor vervolgens te weinig gebeurt.

De **voorzitter**:

De staatssecretaris vervolgt zijn betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik ga terug naar het pakket Belastingplan 2026. Ik heb met veel belangstelling geluisterd naar het debat dat afgelopen maandag in uw Kamer gevoerd is. De leden hebben heel veel vragen gesteld in het eerste wetgevingsoverleg. Daar ben ik voor een groot deel schriftelijk op ingegaan in mijn brief van gisteren. Er zijn ook vragen die ik vandaag zal beantwoorden. Ik doe dat graag aan de hand van de indeling die ik net met u heb gedeeld. Ik wil afsluiten met een opmerking over de amendementen.

Dan begin ik met het kopje inkomensbeleid en kom ik bij een vraag van de heer Hoogeveen, die helaas niet aanwezig is, over de risico's van het beperkt toepassen van de tabelcorrectiefactor. Is dat een uitzonderlijke maatregel of kan dit in de toekomst opnieuw worden gebruikt? Zoals bekend worden veel bedragen en fiscale wetgeving jaarlijks geïndexeerd om de belastingheffing in reële termen ongeveer gelijk te houden. Het beperkt toepassen van de tabelcorrectiefactor is een lastenverzwaring, omdat het belastingstelsel dan minder meegroeit met de inflatie. Het demissionaire kabinet vindt dan ook dat wat betreft het beperkt toepassen van de tabelcorrectiefactor terughoudendheid is geboden om te voorkomen dat de inkomstenheffing steeds verder uit de pas loopt met de inflatie. Daarnaast, en dat vinden wij ook wel een aandachtspunt, zijn de effecten voor de belastingplichtigen, voor de burgers minder transparant omdat deze aanpassing een groot aantal bedragen raakt en deze niet zichtbaar verlaagt, maar minder verhoogt. Dit neemt niet weg dat wij van mening zijn dat er weloverwogen, met goede redenen, een dergelijke keuze gemaakt moet kunnen worden. Maar we zien het dan wel als een uitzondering, en liever doen we het niet.

Een tweede vraag van de heer Hoogeveen: "Het kabinet past dit jaar slechts de helft van de automatische inflatiecorrectie toe. Wat is het effect op de marginale druk en voor welke inkomensgroepen stijgt de marginale druk het meest?" Ik heb al toegelicht -- dat hoef ik niet nog een keer te doen, zeker niet in deze commissie -- wat dat betekent. Maar bij een toename van het inkomen komen mensen eerder in een hoger marginaal tarief terecht dan wanneer de tabelcorrectiefactor volledig wordt toegepast. Dit speelt met name bij inkomens rond de schijfgrenzen, bij de inkomstenbelasting en bij de opbouw- en afbouwtrajecten van de heffingskortingen. Als je alle belastingmaatregelen voor 2026 meerekent, dan geldt voor de verschillende inkomensgroepen dat de verandering in de marginale druk per saldo beperkt is.

Dan ga ik naar vragen van de heer Stultiens en de heer Vermeer. "Hoe gaat u in de toekomst voorkomen dat lage inkomens erop achteruitgaan door de indexatie van de arbeidskorting?" De heer Vermeer vroeg: vindt de staatssecretaris ook dat er een pas op de plaats moet worden gemaakt voor inkomensafhankelijke regelingen, zodat het stelsel niet nog complexer wordt gemaakt? We hadden het er net al even kort over. Het kan in de toekomst blijven voorkomen dat deeltijdwerkers met een laag inkomen bij het uitblijven

van een loonstijging wat meer inkomstenheffing moeten gaan betalen, zeg ik tegen de heer Stultiens. Dit zijn echter wel heel specifieke situaties.

Het kabinet is er geen voorstander van om beleid te maken voor bepaalde groepen mensen of individuele gevallen. Als je de inkomensgrenzen voor de arbeidskorting met de inflatie mee laat stijgen in plaats van met de loonontwikkeling, dan leidt dit op termijn tot een lastenverzwaring voor werkenden. Middeninkomens zullen er dan op termijn fors minder op vooruitgaan. Als de inkomensgrenzen met de inflatie meestijgen, betekent dit ook dat er in tijden van plotselinge en onverwachte inflatie een flinke achteruitgang plaatsvindt in de arbeidsinkomens voor de mensen met de laagste inkomens. De lonen stijgen in een dergelijke situatie namelijk vertraagd mee met de inflatie. De loonstijging loopt altijd even achter op de inflatiestijging. Het kabinet is overigens -- ik gaf het al aan -- samen met de sprekers van mening dat het stelsel te complex is voor burgers. Maar het is niet meer aan dit demissionaire kabinet om een hervorming in gang te zetten.

Ook vraagt de heer Vermeer naar de complexiteit van het stelsel, onder andere in relatie tot heffingskortingen en inkomensafhankelijke regelingen. Ik ben het volledig met hem eens dat het toevoegen van een nieuwe inkomensafhankelijke regeling het stelsel complexer maakt. Dat doet het kabinet dan ook niet. Heffingskortingen en een verhoging of verlaging daarvan maken voor de bestaande, te grote complexiteit van het stelsel geen groot verschil.

De **voorzitter**:

De heer Stultiens heeft hier nog een vraag over, dus we gaan eerst even naar de heer Stultiens.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Het is jammer dat de heer Grinwis net weg is, want hij begon er ook over, maar de buffelboete is natuurlijk wel degelijk een probleem. Het ging om mensen die werken in de thuiszorg, in de schoonmaak of in de Bijenkorf. Die hebben de laatste jaren allemaal gezegd: we zien opeens een hogere belasting dan vorig jaar op ons loonstrookje. Dat is raar als we met elkaar zeggen: werken moet lonen. Nu is het opgelost voor de afgelopen twee jaar dankzij de Kamer. Dat is heel fijn. Ik snap ook dat de staatssecretaris zegt: ik ga nu geen hele grote stelselwijzigingen doorvoeren. Maar wat kan hij dan wel toezeggen zodat we de komende jaren niet opnieuw elke keer deze discussie krijgen? Wat gaan we doen om te voorkomen dat deze groepen mensen met een klein inkomen niet meer belasting gaan betalen dan het jaar ervoor?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat is een terechte vraag van de heer Stultiens. Er was, denk ik, wel sprake van een bijzondere samenloop van diverse omstandigheden waardoor dit aan de orde was. Als je kijkt naar de koopkracht, dan zie je dat de groepen die de heer Stultiens noemt er per saldo op vooruitgingen. Ik kan hem echter toezeggen dat, zolang het kabinet er nog zit, we dit nauwlettend in de gaten zullen houden en daarop zullen acteren op het moment dat dat nodig is.

De **voorzitter**:

Vervolgt u uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan ga ik naar een aantal vragen van mevrouw Van Dijk, de heer Stoffer en de heer Grinwis. Die gaan over de arbeidskorting en de doelmatigheid daarvan voor het stimuleren van arbeidsparticipatie en over de evaluatie die gedaan is. De leden vragen ook naar de verhoging van het budget van de arbeidskorting in de derde nota van wijziging op het Belastingplan. De evaluatie van de heffingskorting en de tariefstructuur zijn mij uiteraard bekend. Uit deze evaluatie blijkt dat de arbeidskorting als gerichte inkomensondersteuning voor werkenden doeltreffend is. Het blijkt inderdaad lastiger om na te gaan of en in hoeverre de arbeidskorting de afgelopen jaren heeft bijgedragen aan de stijging van het arbeidsaanbod. Ik heb het dan dus over doelmatigheid. Er is sprake van een op- en afbouwtraject. Voor lagere inkomens geldt dat de arbeidskorting stijgt als ze meer gaan verdienen. In de opbouwfase is er dus een prikkel om meer te gaan werken. Het kabinet is, zoals bekend, van mening dat meer werken moet lonen en wil dat de koopkracht van werkenden en uitkeringsgerechtigden dicht bij elkaar blijft. Dat is ook in het Belastingplan 2026 het geval. Daarom zat in het Belastingplan zoals aangeboden aan de Kamer op Prinsjesdag een beperkte verhoging van de arbeidskorting. Door de derde nota van wijziging is daar nu geen sprake meer van. De hoogte van de arbeidskorting wordt dus alleen beperkt geïndexeerd per 2026. Wel worden met de nota van wijziging de inkomensgrenzen van de arbeidskorting aangepast.

Deeltijdwerkers die op jaarbasis minder dan het minimumloon verdienen -- de heer Stultiens vroeg daarnaar -- krijgen meer recht op arbeidskorting in 2026 ten opzichte van de situatie waarin de inkomensgrenzen uitsluitend op basis van het wettelijke minimumloon zouden zijn geïndexeerd.

De motie op basis waarvan deze nota van wijziging is ingediend -- de heer Grinwis had het erover -- is met een brede Kamermeerderheid aangenomen. Het kabinet heeft daar dan ook uitvoering aan gegeven.

Om specifiek werkenden te bereiken, zeg ik in antwoord op de vraag van mevrouw Van Dijk, is de arbeidskorting ook een van de weinige instrumenten die ingezet kunnen worden in de fiscaliteit.

De **voorzitter**:

Ik zag eerst de heer Stultiens.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Die motie was inderdaad een compromis tussen meerdere partijen bij de Financiële Beschouwingen. Als het aan mijn partij had gelegen, hadden we het alleen maar gedekt uit het toptarief. Het werd een mix van een derde, een derde en een derde: het lage tarief, de arbeidskorting zelf en het toptarief. Die motie is netjes uitgevoerd. Maar er was wel een tegenvaller, namelijk het bedrag na 2030. Dat is eigenlijk een onverwachtse budgettaire tegenvaller. Ik begrijp niet waarom het kabinet ervoor heeft gekozen om die tegenvaller volledig te dekken in het tarief van de eerste schijf, terwijl de geest van de motie van de Kamer juist was: verspreid dat dan ook netjes over deze drie groepen. Kan hij daarop reflecteren?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Daar hebben we naar gekeken. De extra dekking die nodig was, was op het moment van het bespreken van die motie niet bekend. We hebben met name vanwege de eenvoud daarvoor gekozen. De keuze is uiteindelijk vanwege de eenvoud zo geweest.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Maar dan blijft de vraag staan of het niet net zo eenvoudig is om te zeggen: voor een derde dek je het uit het tarief van de eerste schijf en opnieuw voor een stukje uit het toptarief, die grens. Dat doen we namelijk toch voor de komende jaren, dus ik zou denken: qua uitvoering is het even moeilijk om dat ook na 2030 te doen. Ik vind het wel meer passen bij de geest van de motie om het ook daar netjes te spreiden, in plaats van het alleen bij het eerste tarief te houden.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat zou kunnen. Dat is, denk ik, aan een volgend kabinet, ook in het kader van de hele herziening van het belasting- en toeslagenstelsel. We hebben daar niet voor gekozen, maar we kunnen daar zeker nog een keer naar kijken.

De **voorzitter**:

Dan nog mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik had nog een vraag gesteld over ons voorstel over die arbeidskorting naar het aantal uren. Nu wordt meer verdienen in principe gestimuleerd, maar niet per definitie meer werken. Ik weet dat het moeilijk is in de uitvoering, maar ik ben benieuwd naar het conceptueel denken hierover en hoe de staatssecretaris daarnaar kijkt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik weet niet of mevrouw Van Dijk mijn bijdrage van tevoren heeft ingezien, maar daar kom ik nu op.

De **voorzitter**:

Gaat u daar nu op antwoorden of komt u daarop terug? Oké, u gaat eerst antwoord geven. O nee, mevrouw Van Eijk heeft op dit punt nog een specifieke vraag. Dan gaan we eerst even naar de vraag van mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ja, naar aanleiding van de interruptie van de heer Stultiens en het antwoord van de staatssecretaris over de dekking die gekozen is voor die tegenvaller. Onderdeel van de motie was ook een evenwichtig koopkrachtbeeld. Nu weet ik niet of die bedragen zo veel impact hebben dat dat dan verschuift. Misschien kan de staatssecretaris daar nog op reageren, dus de situatie dat er gekozen zou zijn voor de dekking die initieel ook in de motie stond.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik ga eerst even kort in op de vraag van mevrouw Van Eijk, met het verzoek of ik daar in tweede termijn mag terugkomen.

Dan nu de vraag van mevrouw Van Dijk. Het kabinet deelt de wens van mevrouw Van Dijk om mensen die in deeltijd werken te stimuleren om meer uren te werken, om de krapte op de arbeidsmarkt te verminderen. Het kabinet is echter geen voorstander van een arbeidskorting op basis van gewerkte uren om dit doel te behalen, omdat een dergelijk voorstel wat ons betreft veel problemen kent. Het is ongericht, juridisch onzeker, niet goed handhaafbaar voor de Belastingdienst en complex voor burgers. Binnen de fiscaliteit zou een algehele herziening van de belastingen en toeslagen uitkomst kunnen bieden door de marginale druk verder te verminderen, zodat werken meer loont. Dat is de reactie op de vraag.

Misschien kan ik daar nog wat aan toevoegen. Ik zie mevrouw Van Dijk enigszins ... Ik proef een vervolgvraag zonder dat ze die uitspreekt.

De **voorzitter**:

Dan ga ik eerst even naar de heer Oosterhuis.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Misschien moet ik die vervolgvraag dan maar stellen. Ik ben eigenlijk best wel gecharmeerd van het idee van mevrouw Inge van Dijk. Misschien kan de staatssecretaris in de tweede termijn iets meer zeggen over waar dan die problemen zitten, ook de juridische problemen. Bijvoorbeeld ten aanzien van het minimumloon zijn we een aantal jaar geleden naar een minimumloon per uur gegaan. Ik zou me ook kunnen voorstellen dat er wel wat aanknopingspunten zijn om toch ook naar een arbeidskorting per gewerkt uur te kijken. Misschien kan de staatssecretaris daar in de tweede termijn nog iets meer over zeggen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zal ik proberen om dat nu al te doen?

De heer **Oosterhuis** (D66):

Dat mag ook.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Arbeidskorting naar gewerkte uren is juridisch onzeker, omdat er een onderscheid ontstaat op basis van arbeidsduur. Het zou niet zo moeten zijn, maar indirect kan dat ook leiden tot een ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen. Dit onderscheid is alleen gerechtvaardigd als er een hele goede reden voor is. Daarnaast, zeg ik in antwoord op de vragen, zijn de uitvoeringslasten en administratieve lasten van dit voorstel heel hoog, omdat gewerkte uren door de Belastingdienst niet goed te controleren zijn. Er is namelijk geen contra-informatie beschikbaar. Tot slot denken wij dat de complexiteit en de onzekerheid voor burgers toenemen. Het aantal gewerkte uren wordt dan een extra factor die invloed heeft op hoeveel iemand netto overhoudt.

De **voorzitter**:

Er is toch nog een vervolgvraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Zou u in willen gaan op de ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen? Wat bedoelt u daarmee?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zeker. Wat ik daarmee bedoel is dat je op dit moment ziet dat veel vrouwen - ook mannen, maar meer vrouwen -- in deeltijd werken, dus minder uren werken en dus wellicht minder arbeidskorting ontvangen.

De **voorzitter**:

De heer Oosterhuis neemt het weer over.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Ik ben wel benieuwd waarom dat wel een probleem is bij een arbeidskorting per uur, terwijl dat niet een probleem zou zijn bij een arbeidskorting per euro salaris. Daarvoor geldt toch hetzelfde, dat vrouwen met een deeltijdbaai in de regel wat minder verdienen dan mannen met een fulltimebaai? Ook nu hebben we dan dat onderscheid in de arbeidskorting.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat klopt, maar de hoogte van het inkomen kan voldoende zijn om de arbeidskorting volledig te ontvangen, ook bij minder gewerkte uren -- dat hangt af van de baan die ingevuld wordt -- terwijl dat bij gewerkte uren dan gelijk effect heeft.

Dan ga ik naar een vraag van de heer Stultiens. Hij vraagt waarom het kabinet ervoor gekozen heeft de extra structurele kosten van de compensatie -- we hebben 'm net behandeld -- van de buffelboete te laten neerslaan in het tarief eerste schijf. Ik had dat al aangegeven, maar nogmaals: daar is voor gekozen om de dekking zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de budgettaire derving. Zoals toegezegd zal ik daar in de tweede termijn nog op terugkomen.

Dat waren mijn antwoorden op de vragen over inkomensbeleid. Als u het goedvindt, ga ik nu over naar de vragen over box 3. Er zijn veel vragen gesteld over de maatregelen in box 3, namelijk over de verhoging van het forfait en de verlaging van het heffingsvrije vermogen. Zoals bekend is er een flinke dekkingsopgave in box 3 van ruim 2 miljard: 2,55 miljard. Dat komt vooral doordat de invoering van het nieuwe stelsel een jaar is uitgesteld. Het kabinet vindt het, net als de Kamer, denk ik, belangrijk dat deze derving conform de begrotingsregels wordt gedekt. Zo wordt de rekening niet doorgeschoven. Daarom heeft het kabinet een voorstel gedaan voor dekking binnen hetzelfde domein in box 3. Ik zal bij de beantwoording van de vragen nader ingaan op de feitelijke onderbouwing hiervan. Tegelijkertijd begrijp ik de bezwaren die worden genoemd tegen deze maatregelen wel heel goed. Als er vanuit uw Kamer voorstellen zijn voor amendementen met een alternatieve dekking, dan zal het kabinet daar welwillend naar kijken.

Dan kom ik bij de concrete vragen. Ik begin met de vragen van mevrouw Van Dijk en de heer Vermeer. Zij vragen zich af of de ramingen voor de hersteloperatie box 3 nog up-to-date zijn en of de verhoging van het forfait echt wel nodig is. De heer Vermeer, dacht ik, vroeg: wat zijn de gevolgen van de recente verkoopgolven van huurwoningen op de geraamde opbrengst van box 3? Kan de raming worden vergeleken met de realisatie van de tot nu ingediende tegenbewijzen? De raming is vastgesteld bij het indienen van het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling en is door het CPB positief beoordeeld op redelijkheid en neutraliteit. De rendementen in de toekomst zijn echter nog onbekend. Er zijn, zoals bekend, diverse ontwikkelingen die daar invloed op hebben. De raming geeft wat ons betreft de beste inschatting van deze effecten, ook op dit moment. Mochten realisaties lager of hoger uitvallen, dan heeft dit geen effect op het inkomenskader, zoals ook bekend is. Eventuele mee- of tegenvallers lopen in het saldo.

Dan concreet over het aantal tegenbewijzen die inmiddels zijn ingediend: dat zijn er tot op heden ruim 300.000. De Belastingdienst is onlangs begonnen met het stapsgewijs behandelen van de tegenbewijzen, maar er is op dit moment nog geen zicht op het bedrag dat wordt teruggevraagd of zal worden uitgekeerd. We hopen daar begin volgend jaar op terug te kunnen komen.

Dan een vraag over het forfait van de heer ...

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dit is wel een punt dat voor velen van ons in de Kamer echt een dingetje is. We hebben hier in de eerdere behandeling continu op gehamerd. Het zijn er al 300.000 en er zijn echt al een aantal tegenbewijzen behandeld. Er zal toch wel een eerste gevoel zijn? Wat zien jullie? Wat zijn de signalen? U kunt de Kamer toch wel een beeld geven van wat jullie op dit moment zien?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat is een bekende vraag, want die heb ik ook gesteld toen ik een aantal weken geleden begon. Ik heb toen een discussie gehad met de collega's van analyse en zij gaven aan dat ze op dit moment geen indicatie hebben dat het bedrag veel te hoog zou zijn. Sterker nog: de eerste signalen uit 2025 geven hun niet de indruk dat er een bijstelling zou moeten plaatsvinden. Ik heb er echt -- dat moet u geloven -- op doorgedrukt, maar op dit moment kan ik daar helaas niet meer over zeggen.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik ben zelf even kwijt welke jaren nu aan het binnenkomen zijn. Dat gaat natuurlijk gefaseerd. Je krijgt een uitnodiging om dat formulier te kunnen invullen. Ik snap dat je het hebt over ... Dan moet ik natuurlijk wel het goede voorbeeld nemen, waarvan we met ons allen weten dat daar waarschijnlijk heel veel tegenbewijzen op gaan komen. Er zijn natuurlijk jaren geweest waarin de rendementen laag waren, zeer laag zelfs, maar de vastgoedprijzen wel doorstegen. Dat zou het jaar zijn waarin de hoogste bedragen, zal ik maar zeggen, aan tegenbewijzen ingediend zouden kunnen worden. Welke jaren betreft dit en klopt dat dan met dat beeld?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik herken de vraag. Mevrouw Van Eijk zal wellicht doelen op het slechte beursjaar 2022, waarbij er minder met tegenbewijs zal worden gedaan. Ik heb begrepen dat de oudere jaren als eerste binnenkomen. Het precisieoverzicht moet ik op dit moment nog schuldig blijven. Ik zou willen vragen of ik daar in de tweede termijn op mag terugkomen.

Dan ga ik naar een vraag van de heer Stoffer. Hij geeft aan dat het forfait altijd berekend werd op basis van feitelijke informatie en hij vroeg zich af of het forfaitaire rendementspercentage verder kan stijgen als er weer geld nodig is. Dat was, heel kort, uw vraag, denk ik. Er is nog steeds sprake van

een feitelijke onderbouwing van het forfait dat gebaseerd is op een meerjarig gemiddeld rendement op onroerende zaken, aandelen en obligaties. Voor onroerende zaken is tot nu toe aangenomen dat de ontwikkeling van de huizenprijzen een goed beeld geeft van het totale rendement. Zoals bekend, wordt er op dit moment bij het berekenen van het forfait geen rekening gehouden met huurinkomsten en voordelen door eigen gebruik. Ook dat soort inkomsten horen volgens de uitspraak van de Hoge Raad wel thuis in box 3 en horen dus meegenomen te worden. Hiermee wordt ook een budgettaire dekking geleverd voor de derving die is ontstaan in box 3. Maar het antwoord op de vraag van de heer Stoffer is: het forfait is, wat ons betreft, geen knop waar zomaar aan gedraaid kan worden. Een verdere verhoging is niet mogelijk, omdat de onderbouwing daarvoor ontbreekt.

De heer **Stoffer** (SGP):

We komen hier wellicht plenair nog op terug, maar gaat de staatssecretaris nog specifiek in op pachtcontracten? Want daarbij kun je überhaupt niet meer dan 2% halen, wat natuurlijk totaal niet in relatie staat tot die 7,78%. Komt dat antwoord nog? Of gaat hij daar nu naar aanleiding van mijn vraag op in?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik had dat niet voorbereid. Ik wil daar best op ingaan. Mijn eerste reactie is: als het werkelijk rendement lager is dan het forfaitair rendement, kan er natuurlijk via de Wet tegenbewijsregeling box 3 om een verlaging van de aanslag worden gevraagd. Is dat wat de heer Stoffer bedoelt?

De heer **Stoffer** (SGP):

Dat zou natuurlijk een route kunnen zijn, maar wel een wat omslachtige. Maar bij pachtcontracten is helder dat je wettelijk gezien niet meer rendement haalt dan 2%. Dat zou dus kunnen via deze omslachtige route. Maar als nu wordt gezegd door de staatssecretaris dat je dat in alle gevallen terugkrijgt ... Dat vermengt zich wellicht met andere zaken die je hebt. Stel dat iemand agrarische grond heeft en pachtcontracten uitzet en ook wat aanlevert enzovoorts. Met dat deel wat je aan agrarische grond hebt, sta je natuurlijk altijd achter. Ik kan me niet voorstellen dat een BBB-staatssecretaris de landbouw daar niet in tegemoet zou willen komen. Ik zou dus eigenlijk graag zien dat daar een uitzondering voor gemaakt wordt, of dat daarnaar gekeken wordt. Hier zit wel een stuk onrechtvaardigheid in. Ik denk ook: met betrekking tot de landbouw en voedselzekerheid moeten we dit zo niet laten bestaan. Ik snap goed dat het zou kunnen. Als je alleen maar landbouwgrond hebt, zou het goed kunnen komen met zo'n

tegenbewijsregeling. Maar als je ook nog iets anders hebt in box 3, zoals een vakantiehuis of wat aandelen, dan wordt dat bij elkaar opgeteld en zakt dat weg. Dat zorgt er natuurlijk voor dat landbouwgronden gewoon totaal oninteressant worden. Als we niet uitkijken, gaat dat niet goed. Daar maak ik me grote zorgen over.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik dank de heer Stoffer voor de toelichting. U zegt eigenlijk: ik had het alleen over pachtgronden, maar het werkelijk rendement moet over het totaal berekend worden. Dat is eigenlijk wat u zegt. Het kan best zo zijn dat op de andere vermogensbestanddelen dusdanig hoge rendementen worden gerekend dat er de facto geen rekening wordt gehouden met een lager rendement op pachtgrond. Ik denk dat dat de vraag is van de heer Stoffer. Op dit moment is daar helaas niet in voorzien. Wij denken dat het heel bewerkelijk en lastig uitvoerbaar wordt om daar specifiek een uitzondering of een bepaling voor op te nemen.

De **voorzitter**:

Ik zie wat geknik, maar ik zie geen handen de lucht in gaan. U kunt verdergaan met uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan kom ik bij een vraag van de heer Vlottes. Hij vroeg mij of de verhoging van het forfait voor overige bezittingen stand zal houden bij de rechter. Laat ik aangeven: het kabinet ziet geen risico op schending van het eigendomsrecht. Met de voorgestelde aanpassing komt het huidige rendementsbegrip in box 3 beter tot uitdrukking in de berekeningswijze van het forfait. Dit volgt ook uit de jurisprudentie van de Hoge Raad. Die heeft geoordeeld dat ook huurinkomsten en voordelen als gevolg van eigen gebruik tot het rendementsbegrip in box 3 horen. Belastingplichtigen met een lager werkelijk rendement kunnen tegenbewijs leveren. Zij betalen dan alleen belasting over het lagere werkelijk rendement. Met andere woorden: wij zijn van mening dat die verhoging zal standhouden bij de rechter.

De heer Vlottes vroeg ook of invoering van kostenaf trek in de tegenbewijsregeling verzachtend had kunnen werken. Bij de behandeling van de Wet tegenbewijsregeling box 3 is aangegeven dat het toevoegen van kosten zal zorgen voor een budgettaire derving in 2026 en 2027 van cumulatief 1,1 miljard. Daarnaast zou dit zorgen voor vertraging bij het bieden van rechtsherstel en voor verdere vertraging na 1 januari 2028 van de inwerkingtreding van de Wet werkelijk rendement box 3. Dat zou weer tot een aanvullende budgettaire derving leiden. Bij de behandeling van de Wet

tegenbewijsregeling box 3 is door uw Kamer een amendement om kostenaftrek in te voeren verworpen. Ik begrijp echter heel goed dat belastingplichtigen in box 3, met name de belastingplichtigen met vastgoed, het ontbreken van de kostenaftrek als klemmend ervaren. Wij streven er daarom ook naar om zo snel mogelijk, per 1 januari 2028, het nieuwe stelsel box 3 in te voeren, waarin die kostenaftrek wel mogelijk is.

Dan vraagt de heer Vlottes naar de inschatting dat het aantal tegenbewijzen met 40% zal stijgen, als gevolg van het verhogen van het forfait, en of hierdoor de invoering van het nieuwe stelsel per 2028 in gevaar komt. Hij vraagt ook of het mogelijk is om de herijking van de uitvoeringstoets van de tegenbewijsregeling naar voren te halen. Ook mevrouw Van Dijk vraagt wat de gevolgen zijn van die ingeschatte tegenbewijzenstijging van 40% voor de invoering van het nieuwe stelsel. Een hoger aantal tegenbewijzen onder de Wet tegenbewijsregeling box 3 leidt er niet toe dat de Wet werkelijk rendement box 3 later kan worden ingevoerd. Daar hebben we rekening mee gehouden. Invoering van de wet per 1 januari 2028 is mogelijk, indien het wetsvoorstel uiterlijk 15 maart 2026 is aangenomen door uw Kamer. Verder is het uiteraard van belang dat er niet tot ingrijpende wijzigingen van het wetsvoorstel wordt besloten die de invoering zouden kunnen vertragen, en dat er geen andere prioriteiten worden gesteld die additionele IV-capaciteit van de Belastingdienst vragen.

Er werd gevraagd naar de herijking van de uitvoeringstoets Wet tegenbewijsregeling. Die staat gepland in het eerste kwartaal van 2026, omdat dat het eerste moment is dat er relevante gegevens zijn voor deze herijking. Het eerder uitvoeren van de herijking, waar ook naar werd gevraagd, zorgt er niet voor dat risico's eerder in beeld kunnen worden gebracht. Wat ons betreft leidt het eerder laten plaatsvinden van deze herijking tot onbetrouwbare resultaten.

Dan kom ik op het idee van de heer Grinwis -- hij is er nu helaas niet -- om de verlaging van het heffingsvrij vermogen en de verhoging van het forfait ...

De voorzitter:

Voordat u naar dat idee gaat, is er nog een vraag van de heer Vlottes.

De heer Vlottes (PVV):

Wellicht dat de staatssecretaris het vergeten is, maar ik had ook nog gevraagd waar die 40% op gebaseerd is, wat voor gevolgen het heeft als het bijvoorbeeld 45% of 50% zou zijn, en wat voor gevolgen dat dan heeft voor de IV-capaciteit.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Die 40% is een inschatting op basis van de ervaring en de kennis vanuit de gegevens van de Belastingdienst. We gaan ervan uit dat het 40% is. Het kan meer of minder worden, maar dat zou geen gevolgen moeten hebben. We gaan er niet van uit dat het 60% wordt. Maar 45% of een lichte verhoging zou geen gevolgen moeten hebben voor de invoering.

Dan ga ik verder met de vraag van de heer Grinwis, die voorstelde om de verlaging van het heffingsvrij vermogen en de verhoging van het forfait terug te draaien. Dit zou dan gedekt worden door een versnelde afbouw van de wet-Hillen, waarmee alternatieve dekking zou kunnen worden voorzien. Het voorstel in box 3 zou, zoals bekend, leiden tot een budgettaire derving van ruim 1,2 miljard jaar per jaar, voor '26 en '27. Het versneld afbouwen van de wet-Hillen levert in deze beide jaren niet genoeg op om deze derving volledig te dekken. Het volledig afbouwen van de wet-Hillen per 2026 is voor de Belastingdienst ook niet uitvoerbaar. We zouden wel per 2026 het aftrekpercentage kunnen verlagen naar bijvoorbeeld 3,33%. Dat is de laatste stap in het volledige afbouwpad. Dat levert 636 miljoen op in 2026 en 664 miljoen in 2027. Het verlagen van het aftrekpercentage naar 3,33% betreft namelijk alleen een parameterwijziging, die de Belastingdienst kan uitvoeren.

Dan wellicht een opmerking ten overvloede. De budgettaire opbrengst van de afschaffing van de wet-Hillen loopt door tot 2047, maar volgens de begrotingsregels zou het voorstel om dat heffingsvrije vermogen te verhogen en met 1,78% te verlagen binnen hetzelfde jaar gedekt moeten worden. In die zin is er geen sprake van een goede, verantwoorde dekking.

De heer **Vermeer** (BBB):

Die bedragen klinken natuurlijk heel abstract, want dat zijn bedragen voor de begroting. Kan in de tweede termijn of ergens schriftelijk vandaag de impact op verschillende huishoudens gegeven worden?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Misschien kan ik daar al een begin mee maken. Het versneld afbouwen van de wet-Hillen raakt met name huisbezitters die hun hypotheek bijna hebben afgelost; misschien doelt de heer Vermeer daarop. Over het algemeen zijn dat vaak de ouderen. Mensen die hun hypotheek nagenoeg hebben afgelost, worden natuurlijk extra, onevenredig hard geraakt door het versnellen van die afbouw.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag van de heer Vermeer.

De heer **Vermeer** (BBB):

Dit gaat over de groep die het betreft. Ik wil dan graag iets horen over hoeveel het die huishoudens per maand kost.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Helder. Daar kom ik op terug.

Dan heb ik, voor zover ik ...

De **voorzitter**:

Ik zag nog een hand van mevrouw Van Eijk? Of niet meer?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ja. Die bedragen en die percentages komen nu best wel snel voorbij, en dat is nou net het stuk informatie dat ik graag had gezien in de brief die we gisteravond hebben gekregen. Wellicht komt het nog terug bij de schriftelijke appreciatie van de amendementen, want dit is wel informatie die relevant is voor ons, ook om die gewoon even vast te kunnen pakken. En die komt nu gewoon voorbij, dus misschien kan er daarin nog gefaciliteerd worden.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat zullen wij doen, uiteraard.

Dan ga ik, met uw goedvinden, voorzitter, naar de het blokje klimaat en energie. Ik wilde beginnen met de pseudo-eindheffing voor fossiele auto's. Daar is afgelopen maandag ook uitgebreid bij stilgestaan. Laat ik met een korte introductie beginnen en daarna op de diverse vragen van uw leden ingaan. Ik denk, en daar zijn we het met z'n allen over eens, dat we voor de grote opgave staan om het wagenpark te verduurzamen. Dat is niet alleen goed voor het klimaat, maar vermindert ook de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen uit andere delen van de wereld. Het is ook zo dat een groot deel van de nieuwe personenauto's in de zakelijke markt wordt verkocht. Het versnellen van het aantal zakelijke elektrische auto's is daarom, zo denken wij, een goede manier om het wagenpark te verduurzamen, ook omdat de huidige leaseauto's uiteindelijk als tweedehandsauto's bij particulieren terechtkomen, ook in Nederland. Ik wil er toch nog een keer op wijzen dat het momenteel voor de werkgever even duur is, of misschien zelfs goedkoper, om een zakelijke elektrische leaseauto aan te bieden in plaats van een

fossiele auto. Het kabinet stelt daarom via een pseudo-eindheffing een norm -- dus geen belastingheffing, maar een norm -- waarmee werkgevers vanaf 2027 in principe alleen nog elektrische auto's voor privédoeleinden ter beschikking stellen aan werknemers.

Zoals ik al zei, er zijn hierover heel veel vragen gesteld. Die wil ik in blokjes beantwoorden, en wel langs de volgende blokjes: alternatieven voor de pseudo-eindheffing, handelingsperspectief voor werkgevers, uitwijkmogelijkheden, administratieve lasten en de mogelijkheden voor flankerend beleid.

Ik begin met de alternatieve beleidsopties. Mevrouw Van Dijk en de heer Hoogeveen vroegen daarnaar: zijn er echt geen eenvoudigere alternatieven? En hoe kijk ik naar het doortrekken van de bijtellingskorting voor elektrische auto's of bijvoorbeeld een subsidie op de aanschaf van elektrische auto's? De heer Hoogeveen vroeg ook nog of er is overwogen om de transitie op een minder dwingende manier te stimuleren, bijvoorbeeld via positieve prikkels in plaats van een sanctie. Om extra CO₂-reductie te realiseren, wil het kabinet de ingroei van emissievrije personenauto's op de zakelijke markt versnellen. Er zijn geen eenvoudigere alternatieven. Ik verwijs ook naar de alternatieven die worden genoemd in de nota naar aanleiding van het verslag. Wij hebben die onderzocht, maar wij kwamen tot de conclusie dat dit het beste en meest eenvoudige alternatief is. Het is in ieder geval de meest effectieve manier om de ingroei van emissievrije personenauto's te versnellen. Het klopt: in de laatste jaren heeft in het beleid hiervoor de nadruk gelegen op subsidies, bijvoorbeeld via een korting in de bijtelling. Het kabinet kiest nu primair voor minder vrijblijvend beleid, ook omdat de prijzen van elektrische personenauto's inmiddels zijn gedaald. Dat wil niet zeggen dat ik de vraag om een nieuwe bijtellingskorting niet begrijp. Ook de heer Grinwis, nu niet aanwezig, heeft hiernaar gevraagd. Ik kom hier onder het kopje flankerend beleid op terug.

De heer Vlottes vroeg mij het volgende. Het opnemen van een lager bijtellingspercentage is vanuit budgettaire redenen niet gedaan. Dat klopt; het kost geld. Maar de reden voor de pseudo-eindheffing was dus niet budgettair. Wat is het dan? Is het een budgettaire regel of niet? Heb ik de vraag zo een beetje goed begrepen? De pseudo-eindheffing wordt inderdaad niet om budgettaire redenen voorgesteld, maar om ervoor te zorgen dat het zakelijke wagenpark zo snel mogelijk elektrisch wordt. Voor flankerend beleid, zoals een nieuwe korting in de bijtelling, is echter wél budgettaire dekking nodig. Ik heb in het wetgevingsoverleg partijen gehoord die nadachten over flankerend beleid. Ook op dit punt staat het kabinet open voor suggesties, mits uiteraard netjes gedekt.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Het gaat hier in het debat vaak over budgettaire dekking. Dat snap ik. Maar er is natuurlijk ook gewoon sprake van klimaatdekking. We hebben namelijk doelen met elkaar afgesproken. Die worden nu niet of nauwelijks gehaald. Als partijen hier plannen indienen die ons verder van de doelen brengen, zou ik verwachten dat je als partij ook moet aangeven hoe je de klimaatdoelen of de elektrische auto doelen dan gaat halen. Deelt de staatssecretaris de opvatting dat een dekking breder is dan alleen een budgettaire dekking en ook moet gaan over het halen van klimaatdoelen?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik denk dat het belangrijk is dat de klimaatdoelen gehaald worden; dat ben ik met de heer Stultiens eens. Dat moet wel gebeuren binnen de reële mogelijkheden. U heeft het over flankerend beleid dat ertoe zou moeten leiden dat er wellicht nog meer elektrisch gereden wordt, en ik zie daarin wel een parallel met de budgettaire dekking. Als flankerend beleid er namelijk toe zou leiden dat er uiteindelijk nog meer elektrisch wordt gereden, denk ik dat dat ook ten gunste komt van de klimaatdoelen.

Dan ga ik door met een vraag van de heer Stultiens. Ook mevrouw Van Dijk vroeg daarnaar.

De **voorzitter**:

Op dit punt had mevrouw Van Dijk ook nog een vraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik zit toch nog even te kauwen op die alternatieven. Het is namelijk ook een beetje mijn missie om te vereenvoudigen, zal ik maar zeggen. Ik heb wel zitten denken. Het doel is CO₂-uitstoot te verminderen. De staatssecretaris geeft aan: elektrisch rijden is in principe al goedkoper. Dus eigenlijk, heel plat: een ondernemer zou wel gek zijn als hij een andere keuze maakt. Als je nou zou kiezen voor flankerend beleid plus bijvoorbeeld in 2030 of 2031 een verbod, zouden dan de CO₂-doelen dichterbij komen of verder weg raken? Volgens mij heb je dan een simpel alternatief.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Alweer: ik wilde daar net op ingaan. Dat was namelijk een van uw vragen van afgelopen maandag. Dat was ook een vraag van de heer Stultiens: waarom niet simpelweg een verbod, al dan niet gecombineerd met andere maatregelen? Wij hebben ook gekeken naar een wettelijk verbod, maar dat bleek naar onze inschatting niet mogelijk vanwege regels over de Europese

interne markt. Dat is met name de reden waarom wij denken dat een verbod juridisch niet houdbaar zal zijn, even los van de vraag of je het zou moeten willen.

Dan ga ik naar een vraag van de heer Hoogeveen. Zou het het overwegen waard zijn om hybride- of plug-inhybrideauto's mee te nemen in de uitzondering? Is hier onderzoek naar gedaan? Zoals gezegd: het doel van de pseudo-eindheffing is om het halen van de klimaatdoelen dichterbij te brengen en ons minder afhankelijk te maken van fossiele brandstoffen. De pseudo-eindheffing zorgt er bovendien voor dat er straks betaalbare tweedehands elektrische auto's zijn, omdat de huidige leaseauto's uiteindelijk als tweedehandsauto terechtkomen bij particulieren. In de praktijk zijn de voordelen van een plug-inhybrideauto beperkt en sterk afhankelijk van hoe de auto wordt gebruikt. We verwijzen daarbij ook naar een onderzoek van onder andere TNO. Het kabinet heeft er daarom bewust voor gekozen om alleen volledig elektrische auto's buiten de pseudo-eindheffing te houden.

Dan ga ik naar een volgende vraag van de heer Hoogeveen: waarom is ervoor gekozen om de heffing bij de werkgever te leggen, terwijl de feitelijke keuze in veel gevallen bij de werknemer ligt? Hoe effectief acht de staatssecretaris deze maatregel dan nog? Ook hierin kiest het kabinet bewust voor het opleggen van een heffing aan de werkgever. De werkgever kan namelijk in eerste instantie bepalen welke personenauto's hij ter beschikking stelt aan zijn werknemers voor privégebruik. De werknemer kan vervolgens kiezen uit de opties die de werkgever biedt. Dat is dus de reden.

Dan ga ik naar een vraag van de heer Stoffer. De komende jaren kost de maatregel zo'n 700 miljoen euro en structureel 43 miljoen euro. De heer Stoffer vroeg mij of die honderden miljoenen niet op een efficiëntere manier zijn in te zetten, bijvoorbeeld door werkgevers financieel te stimuleren en te helpen hun wagenpark te elektrificeren, in plaats van hun een extra belasting op te leggen. Om de overstap naar een volledig emissievrij wagenpark te maken vinden wij het belangrijk dat het beleid minder vrijblijvend wordt. Een verbod vinden wij te ver gaan, maar een pseudo-eindheffing vinden wij een goed alternatief.

Nieuwe elektrische auto's kunnen bovendien qua functionaliteit inmiddels concurreren met vergelijkbare fossiele auto's, terwijl dit een aantal jaren geleden zeker nog niet het geval was. Het kabinet vindt het daarom nu tijd om een norm te stellen voor werkgevers. De pseudo-eindheffing zelf levert geld op omdat het kabinet verwacht dat een klein deel van de werkgevers de fossiele auto zal blijven aanbieden.

Aanvullend: voor 2026 is het ook belangrijk voor het EMU-saldo, want we zitten daar al dicht tegen de 3% en de ingeboekte opbrengst, het anticiperende effect in 2026, is circa 200 miljoen. Door de extra groei van de elektrische auto in het wagenpark neemt, zoals bekend, ook de grondslagerosie in de brandstofaccijnzen en de bpm toe. Per saldo leidt de maatregel daardoor tot een structurele derving. Wij denken echter dat een

subsiidiemaatregel veel duurder zou zijn, omdat die dan boven op de grondslagerosie komt, omdat de overheid een extra subsidie zou moeten geven en daar geen extra inkomsten tegenover staan. Het kabinet is dan ook van mening dat de norm die het kabinet met deze maatregel stelt, de meest efficiënte manier is om elektrificatie van het wagenpark te stimuleren.

Dan kom ik bij een vraag van de heer Vlottes. Hij geeft aan ...

De **voorzitter**:

Voor die tijd ga ik nog even naar de heer Stoffer.

De heer **Stoffer** (SGP):

Ik begrijp dat de staatssecretaris wat positiever is over het eindresultaat dat hij verwacht dan ik. Ik had nog een paar extra vragen. Eén. Ziet de staatssecretaris ook dat hierdoor best een administratieve last bij werkgevers komt te liggen, vooral bij de kleinere? Ik had gevraagd hoe die worden ondersteund.

Twee. Ziet hij ook het risico dat werkgevers gaan denken: ik ga dit allemaal niet doen; die werknemer schaft zelf maar een auto aan en ik zorg wel voor een goede reiskostenvergoeding, dan zijn we er veel makkelijker vanaf? Als je niet uitkijkt, krijg je daarmee straks het effect dat mensen vervuillendere auto's kopen dan de elektrische auto's waarvan de staatssecretaris denkt dat ze er gaan komen.

Daarnaast heb ik nog een aanvullende vraag. Die zat niet in mijn bijdrage, maar kwam naar boven naar aanleiding van een antwoord op een vraag van een van de collega's. De staatssecretaris zegt dat tweedehandsauto's in Nederland achterblijven en terecht komen op de private markt. Over het algemeen zijn die auto's nogal duur in verhouding tot een auto die op fossiele brandstof rijdt. Het effect in de afgelopen jaren is steeds geweest dat alles altijd weglekt naar de landen om ons heen, die een stimuleringsmaatregel hebben om mensen aan zo'n tweedehands elektrische auto te helpen. In Nederland hebben we die nu niet echt. Zou de staatssecretaris wellicht kunnen ingaan op die drie dingen?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zeker. Ik wilde daar later op ingaan, onder het kopje dat ik daarvoor heb genoemd. Als de heer Stoffer het goedvindt, wil ik de vraag even parkeren en er later op terugkomen.

Dan ga ik naar een vraag van de heer Vlottes: "Het doel lijkt de middelen te heiligen. De pseudo-eindheffing gaat ten koste van werknemers en

werkgevers. Is het een idee om de pseudo-eindheffing simpelweg niet in te voeren en alvast een begin te maken met de vereenvoudiging van het belastingstelsel?" Ik zei het al, voor een werkgever is het even duur of zelfs goedkoper om een elektrische zakelijke leaseauto aan te bieden in plaats van een fossiele auto. Ik deel de analyse van de heer Vlottes dan ook niet. Tegelijkertijd zijn op dit moment veel nieuwe zakelijke leaseauto's nog niet elektrisch. Zonder pseudo-eindheffing wordt verwacht dat gemiddeld 83% van alle nieuwe zakelijke auto's volledig elektrisch zal zijn in 2030 en met pseudo-eindheffing wordt verwacht dat dit gemiddelde stijgt naar 95%. Dat is met name de reden waarom het kabinet besloten heeft om de norm te stellen dat per 2027 alle nieuwe, voor privégebruik ter beschikking gestelde auto's volledig elektrisch moeten zijn.

Uitwijkmogelijkheden: een van de vragen van de heer Stoffer, maar mevrouw Van Dijk, de heer Oosterhuis, de heer Grinwis en de heer Vlottes vroegen er ook naar. Hoe effectief is de maatregel? De heer Stoffer gaf het net aan: het wordt aantrekkelijker om een mobiliteitsbudget te geven waarmee de werknemer vervolgens zelf een goedkopere fossiele auto aanschaft, of een onbelaste reiskostenvergoeding en een minder zuinige tweedehandsauto. Het kabinet heeft uitwijkopties en de hieraan gerelateerde gevolgen nader in kaart laten brengen. Uit een kwantitatieve analyse blijkt in ieder geval dat het voor een werkgever veel duurder is om via een mobiliteitsbudget, gecombineerd met een onbelaste reiskostenvergoeding, de werknemer een soortgelijke nieuwe auto privé te laten aanschaffen. Voor de werkgever is het wel goedkoper om een onbelaste reiskostenvergoeding te verstrekken dan een zakelijke leaseauto ter beschikking te stellen. De werknemer daarentegen is met een onbelaste reiskostenvergoeding veel duurder uit als hij of zij zelf een nieuwe vergelijkbare auto zou moeten kopen. Vanwege deze kostenverschillen acht het kabinet het niet plausibel dat dergelijke uitwijkeffecten op grote schaal gaan plaatsvinden.

De heer **Stoffer** (SGP):

De staatssecretaris gaf straks aan waar hij vandaan komt, namelijk uit Limburg. Volgens mij kent hij dus gewone mensen. Hij weet net zo goed als ik en ook de heer Vermeer -- wij komen uit Uddel en Elspeet -- wat mensen gaan doen: die kopen gewoon een mooie auto van tien jaar oud, op diesel, en gaan daarmee rijden. Dat wordt het effect. Die gaan echt niet alsnog voor die nieuwe elektrische auto, die gewoon heel veel kost. Laten we heel reëel zijn: de theorie klinkt mooi, maar de praktijk gaat gewoon anders zijn. Ziet de staatssecretaris dat ook in?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Het klopt dat ik uit Limburg kom. Maar we zien dat toch anders. De heer Stoffer geeft al aan dat een werknemer ervoor zou kunnen kiezen een oudere tweedehandsauto aan te schaffen. Het gaat dan inderdaad om een auto die ongeveer tien jaar oud is. Dat zou kunnen, maar qua functionaliteit is die absoluut niet vergelijkbaar met een nieuwe zakelijke leaseauto. Een nieuwe zakelijke leaseauto wordt bovendien vaak ingezet als onderdeel van aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden. Hoewel deze uitwijkmogelijkheid een risico is, verwacht het kabinet niet dat deze uitwijkmogelijkheid op grote schaal benut zal worden.

De **voorzitter**:

Ik ga eerst even naar de heer Stoffer. Daarna heeft de heer Vermeer hier ook nog een vraag over.

De heer **Stoffer** (SGP):

Als je gewoon je nuchtere verstand gebruikt, dan klinkt het allemaal mooi, maar straks zal het anders blijken te zijn; daar durf ik echt wel wat op te zetten. De een koopt een auto van tien jaar oud, de ander een auto van vijf jaar oud. In theorie klinkt het allemaal mooi, maar het gaat gewoon niet werken. Ik geef het maar mee. Ik zou zeggen: kabinet, gebruik het nuchtere verstand, kijk eens naar wat gewone mensen in het land gaan doen; die gewone mensen gaan gewoon een auto kopen waarvan ze denken "dit past me een beetje". En qua functionaliteit? Nou, doe mij maar een BMW van tien jaar oud in plaats van heel veel nieuw spul dat nu de markt op komt, want dat rijdt beter dan al dat nieuwe spul. Ik denk echt dat het een hele andere toer opgaat, dat mensen auto's gaan importeren vanuit Duitsland. Je haalt daar de mooiste dingen, het rijdt geweldig en vaak heeft het ook nog meer emotionele waarde. Dit gaat gebeuren. Ik geef het maar mee aan het kabinet. Ik zou zeggen: heroverweeg het nog eens.

De **voorzitter**:

Na dit emotionele betoog over de BMW nu naar de heer Vermeer. Even kijken wat voor emobetoog hij gaat houden over een bepaald automerk.

De heer **Vermeer** (BBB):

Ik ben ook net overgeschakeld van lease en private lease naar eigen autobezit. Ik heb zelfs een extra argument. Dat is dat die nieuwe auto's bij 1 kilometer snelheidsoverschrijding zo irritant beginnen te piepen dat je dat voor elke rit weer moet herstellen. Ik heb dus gezocht naar een auto die dat

nog niet heeft. Zo zal ik voorlopig ook blijven rijden; wel elektrisch in dit geval.

Maar het proces dat de heer Stoffer hier net al beschreef, gaat er gewoon toe leiden dat mensen in plaats van in een nieuwe leaseauto met de nieuwste technologie en laag brandstofverbruik, ook bij benzine en diesel, gaan rijden in een oudere benzine- of dieselauto, die ook nog zorgt voor minder CO₂-reductie. Dus als dat al een doel zou zijn, dan gaat hier een averechts effect plaatsvinden, is mijn idee. We hebben dat hier al eerder in diverse debatten aan de orde gehad. Ik hoop toch echt dat er meer geïnvesteerd wordt in gedragspsychologen en dat er meer getest wordt op dit soort uitwijkeffecten. Ook hier weer geldt namelijk dat mensen er op een gegeven moment in hun hoofd en gevoelsmatig gewoon helemaal klaar mee zijn. Dan gaan ze niet meer rekenen en dan nemen ze gewoon hun maatregelen. Voor sommige gebieden zoals tabak kun je dat staven met de Laffercurve, die hier gisteren ook weer aan de orde geweest is, en dat soort dingen. Maar wij schieten op dit moment zo ver door dat mensen niet eens meer gaan rekenen en er gewoon klaar mee zijn. Ik zou dus nadrukkelijk aan de staatssecretaris willen verzoeken om minder optimistisch te zijn over beperkt uitwijkgedrag.

De **voorzitter**:

Dan gaan we naar de staatssecretaris. Zo brengt het Belastingplan toch ook nog wat inzicht in het persoonlijk leven van de Kamerleden, in de snelheid die de heer Vermeer altijd aanhoudt op de wegen en in de voorkeuren van de heer Stoffer. Maar nu eerst de staatssecretaris nog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Naar de omvang van de uitwijk hebben diverse bureaus gekeken. Daar baseren we ons op. Het kan natuurlijk in individuele gevallen voorkomen dat er andere keuzes worden gemaakt, zoals de heer Vermeer aangeeft.

Misschien ook als tip voor de heer Vermeer: die piepjes kun je uitzetten, hoor; dan moet je naar de instellingen.

De **voorzitter**:

Nu gaat het komen.

De heer **Vermeer** (BBB):

Ja, dat is een beetje uitlokking. Die piepjes kan je uitzetten, maar die moet je dan elke rit weer vooraf uitzetten, want anders heb je dikke kans dat je binnen een paar honderd meter al de eerste piep hoort.

De **voorzitter**:

Ja, staatssecretaris ...

Staatssecretaris **Heijnen**:

Maar ze kunnen uitgezet worden!

De **voorzitter**:

Oké.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Nu is de verleiding groot om allemaal persoonlijke ontboezemingen te doen over hoe mooi het is om een diesel te hebben die meer dan 1.000 kilometer vooruit kan en waar je geen omkijken naar hebt, ook van andere merken dan de heer Stoffer noemt.

De **voorzitter**:

En u woont in Den Haag, meneer Grinwis?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Nee, nee! Het is hoe dan ook een serieus punt dat we de gedragsreactie niet helemaal kunnen inschatten. Ik zie ook het risico dat de heren Stoffer en Vermeer schetsen; dat heb ik ook in mijn eerste termijn genoemd. Het kan best tot een andere verhouding leiden. "Wij geven u als medewerker dan wel een onbelaste reiskostenvergoeding en dan spelen we misschien wel iets met het brutoloon." Dan krijg je andere gedragingen en die zitten niet allemaal in dat Revnextmodel en andere modellen die inschattingen hiervan proberen te maken. Feit is wel dat er de komende jaren steeds meer betaalbare elektrische modellen op de markt komen. Dat gaat ook tot een gedragsreactie leiden. Maar wat dan mij frappeert, is dat er geen flankerend beleid meer in het Belastingplan zit. Er is wel een pseudo-eindheffing, maar datgene waaraan wel is gewerkt op het ministerie, is uiteindelijk niet in het Belastingplan geland. Dat snap ik niet. Dan ben je wel de straf aan het

aankondigen, maar het alternatief, dat elektrisch rijden een beetje aantrekkelijk moet houden, heb je er gewoon niet in zitten. Sterker, ik heb in mijn eerste termijn ook betoogd dat 22% bijtelling voor een elektrische auto met gemiddeld genomen een hogere cataloguswaarde, de facto het zwaarder belasten van elektrisch rijden is ten opzichte van een fossiele auto in de bijtelling. Ik ben bezig, met behulp van uw geweldige amendementenservice, om daar een mooi amendement van te maken. Maar vindt de staatssecretaris dat zelf ook niet een gemiste kans?

Staatssecretaris **Heijnen**:

De heer Grinwis heeft die vraag inderdaad gesteld in de eerste termijn. Daar kom ik nog expliciet op terug. We staan uiteraard open voor suggesties van de Kamer. Ik hoorde de heer Grinwis zeggen: "Ik zie wel de stok, maar ik mis de wortel. Zou er ook niet een stukje wortel bij moeten zitten?" Daar kom ik nog op terug. De heer Grinwis kennende zal zijn amendement netjes gedekt zijn, dus daar staan wij welwillend tegenover.

De heer Oosterhuis vroeg: hoe wordt de pseudo-eindheffing gehandhaafd? Ik kan aangeven dat dit via reguliere controles door de Belastingdienst gaat gebeuren, waaronder, maar niet uitsluitend, via bedrijfsgesprekken en boekenonderzoeken.

Dan het kopje handelingsperspectief. De heren Hoogeveen en Vermeer en mevrouw Van Dijk vroegen daarnaar. De heer Hoogeveen zei dat veel bedrijven simpelweg niet in staat zijn om een volledig elektrisch wagenpark te faciliteren. De heer Vermeer vroeg mij hoe ik aankijk tegen netcongestie. Mevrouw Van Dijk vroeg: worden de randvoorwaarden voldoende meegenomen in de besluitvorming en stellen we realistische eisen aan werkgevers om het door ons gewenste doel te behalen? Wat gebeurt er als een werkgever aan een langer contract vastzit? Wordt hij dan geconfronteerd met de pseudo-eindheffing, zonder dat hij mogelijkheden heeft om daarop te anticiperen? Ik denk dat ik dan de vragen over het handelingsperspectief heb samengevat.

Zoals aangegeven -- dat is een herhaling van zetten -- geldt voor de pseudo-eindheffing een ruime overgangstermijn, die pas vervalt voor bestaande contracten vanaf 17 september 2030, waardoor bestaande contracten nog vijf jaar zijn vrijgesteld. Daarbij komt dat de meeste leasecontracten voor Prinsjesdag al zijn afgesloten. Wij verwachten dan ook dat bestaande contracten die langer lopen dan vijf jaar allemaal buiten de pseudo-eindheffing blijven.

Wat de netcongestie betreft verwacht het kabinet dat er de komende jaren voldoende laadpunten zijn voor het groeiende aantal elektrische auto's. Met meer dan 1 miljoen laadpunten behoort het laadnetwerk in Nederland tot de beste van Europa.

Daarnaast wordt de actieradius van nieuwe elektrische auto's steeds groter. De heer Grinwis had het er al over, ook over zijn diesel. De noodzaak tot vaak laden neemt daardoor af. Ook het aantal snelladers groeit gestaag door. Nu zijn dat er al ruim 6.000. Deze trends verminderen de noodzaak tot vaak laden, zeker als je wat dichterbij je werk woont. Hierdoor kunnen meer auto's gebruikmaken van het bestaande netwerk. Ten slotte worden de meest gebruikte parkeerlaadpunten in Nederland middels bestaande kleinverbruikersaansluitingen gerealiseerd. Ook het PBL geeft in de KEV 2024 en 2025 aan dat de problematiek van netcongestie voor de ingroei van elektrische personenauto's beperkt is. Wij verwachten dan ook dat hierdoor het aantal elektrische auto's in de zakelijke markt snel toeneemt, maar wel op zo'n manier dat werkgevers voldoende handelingsperspectief hebben.

Dan ga ik naar het kopje administratieve lasten. De heer Oosterhuis en mevrouw Van Eijk vroegen daarnaar. "Kan de staatssecretaris bevestigen dat een werkgever die uitsluitend elektrische auto's ter beschikking stelt, geen administratieve lasten heeft? Erkent hij dat de pseudo-eindheffing de nalevingskosten voor werkgevers aanzienlijk verhoogt?" Er zijn geen extra administratieve lasten als werkgevers zich aan de gestelde norm houden en alleen nog elektrische personenauto's aanbieden aan hun werknemers. Het kabinet is daarnaast juist voornemens om de regeldruk voor kleinere ondernemers, voor het mkb, te verlagen. De verplichting om te rapporteren over CO₂-uitstoot uit werkgebonden reizen wil het kabinet namelijk pas laten gelden voor werkgevers met 250 of meer werknemers in plaats van 100 werknemers.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dat is volgens mij niet echt een antwoord op de vraag die gesteld is. Natuurlijk, wij snappen dat er geen extra administratieve lasten zijn op het moment dat een ondernemer doet wat het kabinet graag ziet. Het gaat om de gevallen waarin ondernemers om waarschijnlijk voor hen hele goede redenen een andere keuze maken.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Wij denken dus dat die groep zeer beperkt zal zijn. En ja, dat leidt tot de pseudo-eindheffing, maar wij zijn van mening dat de extra administratieve lasten daarvan in de loonheffing beperkt zijn. Wij denken dus dat het beperkt is.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik volg het betoog dat de administratieve lasten beperkt zijn en dat je op jaarbasis je aangifte loonheffingen kan doen, en anders regel je het in.

Volgens mij is dat dus inderdaad niet zo ingewikkeld. Het gaat met name om de werking van de regeling, de verschillende definities en de verschillende aanvangstijdstippen. Het gaat er ook om dat er gewoon heel veel dingen uit elkaar gaan lopen wat betreft het afdragen van de eindheffing via de loonbelasting en de loonheffingen enerzijds en het verwerken, het administreren, van de fiscale bijtelling voor het privégebruik van de auto anderzijds. Ik ben op zoek naar het antwoord op de vraag hoe dat dan eenvoudiger kan, zodat iedereen begrijpt dat die regels op elkaar aansluiten op het moment dat je een fossiele auto ter beschikking stelt voor privégebruik.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Eigenlijk vraagt mevrouw Van Eijk of ik ruimte zie om de pseudo-eindheffing toe te passen -- dat kan ik me herinneren -- vanaf de maand na registratie, net zoals de bijtelling. Allereerst gaat de bijtelling niet uit van het moment van registratie maar van de eerste dag van het gebruik door de werknemer. Hier sluit het voorstel dan dus niet op aan. Door pas de maand na het eerste gebruik te heffen, vallen fossiele auto's buiten de heffing. Dat geldt bijvoorbeeld voor een auto die voor drie weken wordt geleased. Dat vind ik ongewenst en dat werkt misbruik in de hand. Tot slot denken wij dat het geen administratievelastenverlichting is en dat het alleen maar nieuwe complexiteit en vragen oproept. De pseudo-eindheffing wordt namelijk in de kern niet pro rata maar per maand toegepast, terwijl de bijtelling wel pro rata wordt toegepast.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Maar het gaat er juist om dat we dat allemaal verschillend behandelen en benaderen en dat daar wat meer consistentie in zou kunnen komen door het juist wel gelijk te trekken. Eerlijk gezegd lijkt mij de situatie in het voorbeeld dat de staatssecretaris nu geeft, namelijk dat er een keer iemand voor drie weken een auto ter beschikking gesteld krijgt en dat we ook dat laatste stukje nog moeten heffen, niet de bedoeling en niet het doel van de regeling zoals die nu geïntroduceerd wordt. Graag een reactie van de staatssecretaris daarop.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Wij zien toch grote verschillen tussen de pseudo-eindheffing en de bijtelling, waardoor de administratieve last niet wordt verlicht als de periodes waarover de heffingen verschuldigd zijn, worden gelijkgetrokken. Ik benoem een paar punten. Allereerst zal voor veel nulemissieauto's bijtelling gelden. Voor deze auto's geldt de pseudo-eindheffing niet. Verder kan het ook zo zijn dat de

pseudo-eindheffing verschuldigd is en de bijtelling niet. Dit speelt als er voor de bijtelling geen sprake is van privégebruik en voor de pseudo-eindheffing, woon-werk, wel, bijvoorbeeld omdat het woon-werkverkeer als privéverkeer wordt gezien. Tot slot is de werkgever de belastingplichtige bij de pseudo-eindheffing en de werknemer bij de bijtelling.

Dan kom ik bij een vraag van de heer Grinwis. We hadden het daar net al even kort over. Hij vroeg hoe ik sta tegenover een nieuwe korting in de bijtelling voor elektrische auto's, met de dekking via geleidelijke versobering van de youngtimerregeling. Ik begrijp de vraag van de heer Grinwis trouwens goed. Zoals de heer Grinwis al aangaf, ligt de cataloguswaarde van elektrische auto's, zelfs in de kleinere segmenten, voorlopig nog hoger dan die van een vergelijkbare fossiele auto. Dit leidt tot hogere bijtellingslasten als een werkgever de gestelde norm volgt en kiest voor een elektrische auto voor zijn werknemer. Ik heb daarom veel sympathie voor het voorstel van de heer Grinwis om te kijken naar de mogelijkheden om de bijtellingskorting voor elektrische auto's te verlengen. Ik hoef niet tegen de heer Grinwis te zeggen dat dit uiteraard wel netjes gedekt moet zijn. Ik geef hierbij in overweging dat het ook mogelijk is om alleen in 2026 de bijtellingskorting door te trekken, waarbij de ontwikkeling van het bijtellingspercentage voor elektrische voertuigen na 2026 wellicht in groter verband, bij een brede herziening van de autobelastingen, kan worden bekeken.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dank voor het antwoord, dank voor de suggestie en dank voor de welwillende houding. Dat waardeer ik zeer. Ik heb een soort fullswingversie uitgevraagd bij de amendementenservice van Financiën om inzicht te krijgen in wat het financieel zou betekenen. Dat is op dit moment voor ons aan deze kant van de tafel lastig in te schatten. Ik kan altijd nog terugvallen op "alleen voor '26", maar dat heeft ook wel wat nadelen, omdat zeker het aanschaffen en het voorbereiden van de aankoop van een nieuwe auto, of dat nou zakelijk of privé is, wel met verwachtingenmanagement te maken heeft, niet alleen voor het volgende jaar, maar ook voor de jaren erna. Dus idealiter zou ik het wat langer willen doen, maar als ik budgettair in de knel kom ... Uiteindelijk moet het rondlopen. De dekking moet ook redelijk zijn, want een al te abrupte ingreep in de youngtimerregeling nu, half november, voor '26 is ook niet redelijk. Ik ga dus welwillend kijken naar de suggestie van de staatssecretaris, maar ik ben benieuwd hoe het complete plaatje eruitziet in een grotere uitvraag. Ik hoop dat het amendement snel aan deze kant van de tafel verschijnt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zeker. Ik kan wel aangeven dat het verhogen van de leeftijdsgrens van de youngtimerregeling van 15 naar 25 jaar ongeveer 53 miljoen oplevert, maar het totale financiële plaatje zal via de amendementenservice naar u toe komen.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dank u wel.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan een vraag van mevrouw Van Eijk. Wat is de bedoeling van de pseudo-eindheffing? Is deze proportioneel van toepassing als een werknemer slechts deels in Nederland belasting moet betalen over het loon, de salary split? Het is uiteraard zo -- dat spreekt voor zich -- dat als een werkgever belastinginhoudingsplichtig is voor de loonheffing, de pseudo-eindheffing van toepassing kan zijn. Dan is de vervolgvraag of sprake is van mede voor het privégebruik ter beschikking stellen van een fossiele personenauto aan een of meer werknemers. Als dat binnen een kalendermaand het geval is, zou over die volledige kalendermaand pseudo-eindheffing verschuldigd zijn. Het is dus niet relevant of deze werknemers over een deel van het loon of over het volledige loon loonbelasting verschuldigd zijn in Nederland.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik ben het aan het verwerken. Dat betekent dus dat als er sprake is van een ter beschikking gestelde fossiele auto die privé wordt gebruikt, je als werkgever de eindheffing voor het volle bedrag voor het volle jaar verschuldigd bent. Dat staat dus los van het feit over welk deel van je inkomen je in Nederland belasting betaalt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat klopt.

Dan kom ik op een vraag van de heren Stultiens en Oosterhuis: hoe gaan we de klimaatdoelen in de industrie halen als de CO₂-heffing industrie verder wordt versoerd? De heer Oosterhuis geeft aan dat het afschaffen van die CO₂-heffing leidt tot versnipperd beleid, terwijl stabiel beleid nodig is om de industrie te verduurzamen. Hij vraagt welke alternatieve maatregelen ik zie om de doelen wel te halen. We hebben trouwens de pseudo-eindtijd van u gehad, voorzitter. Ik weet niet of er nog vragen open zijn blijven staan, maar ik ben hiermee aan een nieuw subkopje begonnen. Het kabinet heeft de CO₂-heffing voor ETS1- en lachgasinstallaties binnen de grenzen van het Herstel-

en Veerkrachtplan maximaal verlaagd om de concurrentiepositie van deze bedrijven te verstevigen. Na deze verlaging geeft het kabinet invulling aan de aangenomen motie van het lid Van Dijk, om de CO₂-heffing zo snel mogelijk af te schaffen. Volledig afschaffen van de CO₂-heffing is niet mogelijk, omdat deze maatregel onderdeel is van de hervorming van het HVP. Dit zou een terugdraai betekenen van een van de twee mijlpalen in het HVP, wat een financiële tegenvaller voor Nederland zou betekenen van maximaal 1,2 miljard, zijnde 600 miljoen per mijlpaal. Deze financiële tegenvaller is niet gedekt.

Zoals de heer Stultiens en ook de heer Oosterhuis hebben aangegeven, geeft verlaging van de CO₂-heffing in algemene zin een negatieve prikkel om te verduurzamen en op de voorspelbaarheid van de overheid. Hier hoort wel een kanttekening bij, namelijk dat in de praktijk een aantal bedrijven wel willen, maar niet kunnen verduurzamen omdat de randvoorwaarden en het handelingsperspectief onvoldoende op orde zijn. Daarom heeft het kabinet ook een overlegtafel CO₂-heffing industrie ingesteld, met vertegenwoordigers van onder andere het Rijk, industriële bedrijven en groene ngo's. Deze overlegtafel heeft als opdracht meegekregen om voor het middellange- en langetermijnbeleid voor de industrie te adviseren welke maatregelen als alternatief voor de CO₂-heffing industrie kunnen dienen, waarmee de klimaatdoelen worden geborgd. Deze overlegtafel komt begin volgende maand, begin december, met een rapport. Ik kan hier nu niet op vooruitlopen. Besluitvorming is in beginsel aan een volgend kabinet.

De **voorzitter**:

Eerst de heer Oosterhuis en daarna de heer Stultiens.

De heer **Oosterhuis** (D66):

De staatssecretaris gaf net bij de pseudo-eindheffing aan dat hij het belangrijk vindt dat de klimaatdoelen worden gehaald binnen de reële mogelijkheden. Daar is het kabinetsbeleid de afgelopen jaren niet op gericht geweest. Voordat het afgelopen kabinet begon, waren de klimaatdoelen voor 2030 in zicht. Inmiddels zijn ze dat niet meer, doordat er allerlei beleid is teruggedraaid, waaronder nu ook de CO₂-heffing. Dat is gebeurd naar aanleiding van een motie van deze Kamer, maar dat neemt niet weg dat we een Klimaatwet hebben, waar de regering aan is gehouden, om 55% CO₂-reductie in 2030 te bereiken. Waarom heeft het kabinet het dan toch verantwoord gevonden, ook met het oog op die wettelijke verplichting, om de CO₂-heffing nu te schrappen zonder alternatief?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik begrijp de vraag van de heer Oosterhuis. Wij denken als kabinet dat de omstandigheden inmiddels gewijzigd zijn. Met name de netcongestie is een probleem, zeker voor deze industriële bedrijven. De minister van KGG zal hier tijdens de termijn van het kabinet in het plenaire debat ook verder op ingaan, want dit is uiteraard in nauw overleg met haar tot stand gekomen. Wij vonden het op dit moment belangrijk dat de bedrijven die getroffen zouden worden voldoende handelingsperspectief hebben, alvorens dit soort maatregelen te treffen.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag van de heer Oosterhuis.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Heel kort, voorzitter. Ik snap dat deze staatssecretaris niet over het klimaatbeleid gaat en zeker niet in deze twee maanden. Ik zal hier bij de plenaire behandeling, als de minister van KGG ook aanwezig is, nog op terugkomen.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Mijn vraag/oproep sluit aan bij die van de heer Oosterhuis. Ik begrijp het niet goed. Elk jaar opnieuw vragen we als Kamer of we de klimaatdoelen nog steeds gaan halen. Dan zegt het kabinet altijd: ja, die gaan we nog steeds halen; dat blijft de wet, dat blijft het beleid. Elke keer wordt er te weinig geleverd. Als nu de analyse is dat er te weinig handelingsperspectief is of dat we niet te veel de stok maar meer de wortel moeten doen, waarom wordt dat dan niet gelijk geregeld? We weten nu dat de doelen niet gehaald worden. Sterker nog, we gaan er nog verder vanaf raken. Ondertussen hebben we volgend jaar qua klimaatbeleid weer een verloren jaar op belastinggebied, want we gaan nu niks regelen. Hoe gaat het kabinet dan ooit nog het doel van 2030 halen?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan moet ik toch verwijzen naar de minister van KGG. Sorry daarvoor, maar ik vind dit echt een vraag op haar terrein. Ik zal ervoor zorgen dat die vraag tijdens de plenaire behandeling uitgebreid aan de orde komt. Ik neem aan dat de heer Stultiens die vraag dan ook aan haar zal stellen.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Dat zeg ik bij dezen toe.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan een volgende vraag van de heer Oosterhuis. Het afschaffen van de CO₂-heffing industrie leidt tot een bezuiniging van 275 miljoen op het Klimaatfonds. Welke projecten worden hierdoor geraakt? De opbrengst van de CO₂-heffing industrie zou inderdaad worden teruggesluisd naar het Klimaatfonds. Deze opbrengst komt nu te vervallen. Dat betekent een derving van 274 miljoen aan reeds ingeboekte inkomsten voor de jaren 2026 tot en met 2028. Deze derving is opgevangen binnen het perceel Verduurzaming industrie en innovatie mkb in het Klimaatfonds door dit om te buigen bij de Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie. De middelen waren nog niet bestemd voor specifieke projecten, maar het klopt wel dat er hierdoor minder subsidies voor verduurzaming van de bedrijven overblijven.

Dan een aantal vragen van de heren Stultiens, Grinwis, Stoffer, Oosterhuis en Vermeer. Klopt het dat de circulaire doelstellingen nog steeds niet worden gehaald? Kan het kabinet onderbouwen hoe de afvalmaatregelen bijdragen aan het stimuleren van recycling? De heer Grinwis vraagt ook of de keuze voor het afvalmaatregelenpakket logisch, goed en zorgvuldig is, gezien het risico op export. Waarom is er niet een evenwichtiger voorstel gedaan? Daarnaast vraagt de heer Stoffer of het afvalmaatregelenpakket helpt bij het verbeteren van het vestigingsklimaat. Tot slot vraagt de heer Oosterhuis hoe het kabinet de negatieve effecten van het maatregelenpakket heeft meegewogen. Ook de heer Vermeer vroeg daarnaar in het kader van Aramis.

Het kabinet heeft gekeken met welke maatregelen binnen het circulaire domein per 2028 de budgettaire taakstelling van 567 miljoen kan worden ingevuld als alternatief voor de polymerenheffing. Hiertoe is in het voorjaar de Plastic Tafel in het leven geroepen. Helaas heeft deze tafel geen unaniem gedragen alternatief voorgesteld voor de plastic-heffing. Het kabinet heeft daarom besloten tot deze technische invulling bij de afvalsector, omdat er op het moment van besluitvorming geen alternatief bekend was dat de benodigde budgettaire taakstelling binnen het domein van de circulaire economie kon realiseren, dat tegelijkertijd een verdere CO₂-reductie zou ondersteunen en waarvan bekend was dat het uitvoerbaar zou zijn. Met het voorgestelde pakket wordt het verbranden van afval duurder. Dit kan een prikkel vormen richting gemeenten en bedrijven om hun afvalscheiding te verbeteren.

Het duurder maken van verbranding kan recyclen financieel relatief aantrekkelijker maken, maar tegelijkertijd erkent het kabinet dat het huidige pakket met deze maatvoering een negatief effect kan hebben op recyclingactiviteiten, doordat het verbranden van het recyclingresidu ook duurder wordt. Daarnaast erkent het kabinet het risico op export van

Nederlands afval als afvalverbrandingsinstallaties niet tijdig kunnen overstappen op CCS en de investeringsonzekerheid die het met zich meebrengt voor investeringen in CCS.

Zoals gezegd betreft het merendeel van de afvalmaatregelen een technische invulling. Aan de Werkgroep afvalsector is gevraagd om naar een mogelijke alternatieve invulling te kijken om de beoogde opbrengst te realiseren, waarbij ook de circulaire economie meer wordt bevorderd en het pakket in gelijke mate bijdraagt aan CO₂-reductie. Nederland zet zich nog steeds in om in 2050 volledig circulair te zijn.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Ik vind dit heel ingewikkeld. We hadden eerst die polymerenheffing. Die is het niet geworden; die is geschrapt; die heffing vond het kabinet toch geen goed idee. De Plastic Tafel is niet tot een alternatief gekomen; iets met kalkoenen en kerst, denk ik. Nu zitten we met deze afvalstoffenbelasting. Ik merk aan de antwoorden van de staatssecretaris dat we dat misschien ook niet een heel goed idee vinden, ook het kabinet niet. Nu is er de Werkgroep afvalsector. Kan de staatssecretaris hier iets meer over vertellen? Wie zijn dat dan? Zal die niet leiden tot dezelfde conclusie als die van de Plastic Tafel omdat deze werkgroep er ook niet uit zal komen? Of is die Werkgroep afvalsector wél iets binnen het kabinet en wordt er ook binnen het kabinet nu nog nagedacht over alternatieven?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik wilde hier later in mijn beantwoording op ingaan samen met een aantal andere vragen die daarover gesteld zijn. Als u het mij toestaat, wil ik deze vraag nu even parkeren.

De **voorzitter**:

Weet u ongeveer wanneer u daaraan toe bent? Dan kunnen de leden daar rekening mee houden en niet zo meteen om de zoveel tijd de vraag herhalen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zeker. Ik denk over een minuut of tien.

De **voorzitter**:

Dan gaan we eens kijken of dat nog voor de lunchpauze zal zijn of daarna. Ik ga eerst even naar de heer Grinwis. Heeft u op dit punt nog een aanvullende vraag, of wacht u ook even af waar de staatssecretaris later mee gaat komen?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Ik hoor het wel of de staatssecretaris mijn vraag over tien minuten beantwoordt of nu. Ik vind deze gang van zaken zachtjes gezegd opmerkelijk. We hebben de afgelopen jaren heel veel ervaring gehad met technische oplossingen, placeholders en weet ik wat allemaal. En in the end -- dat is vaak het eind van het liedje -- komt de politiek er niet uit en blijkt de technische oplossing toch de politieke oplossing te zijn geweest. Dan hebben we nu min of meer de afvalbranche opgezaagd met: gaan jullie maar praten. Maar er hangt wel een gigantisch zwaard van Damocles boven hun hoofd. Ik vind het dus zachtjes gezegd opmerkelijk, maar als ik gewoon eerlijk zeg wat ik ervan vind: eigenlijk niet netjes. Nou zitten we met een soort demissionair kabinet dat dit nog op stel en sprong probeert op te lossen, want ja, die 567 miljoen is ingeboekt, structureel. Maar eigenlijk moet het veel zorgvuldiger gebeuren in een volgend kabinet, zou ik zeggen. Ik weet niet hoe de staatssecretaris dat ziet. Als je hieraan vasthoudt, als deze technische oplossing het wordt, zou je dan niet op z'n minst binnen de SDE++, dus aan de uitgavenkant voldoende stimuleringsgeld opzij moeten zetten om de afvalbranche te helpen dan inderdaad CCS te gaan toepassen? Als je dat namelijk niet doet, dan zijn al die ideeën over CCS ook weer vogels in de lucht, want dan gaat er gewoon afval geëxporteerd worden. Dat dreigt nu namelijk te gaan gebeuren. Dus ik vind de hele gang van zaken niet netjes. Er is ook geen rond verhaal, want je hebt wel een lastenverzwaring boven deze sector gehangen, maar eigenlijk geen alternatief om eraan te ontsnappen via bijvoorbeeld SDE++-geld.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Het klopt inderdaad wat de heer Grinwis aangeeft: er is nog geen alternatief. Wij gaan ervan uit dat de Werkgroep afvalsector met alternatieven komt. Wij hopen dat in december te horen. Aan de andere kant vinden wij dat ook wel een maatregel die heel goed op de formatietafel thuishoort en waar een nieuw kabinet concrete keuzes in kan maken.

De **voorzitter**:

U vervolgt nog even uw betoog en daarna is de heer Stultiens, of de heer Grinwis als die nog een opmerking heeft via de microfoon.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Voorzitter, nog even voor de duur: ik heb nog een aantal vragen op het gebied van de afvalstoffenheffing. Daarna ga ik over naar de energiebelasting. Wellicht is dat een geschikt moment om te schorsen voor de lunch.

De **voorzitter**:

Oké, maar dan ga ik eerst nog even naar de heer Stultiens, want die heeft ook nog een vraag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Die sluit aan bij mijn twee voorgangers, dus de vraag is even of die nu beantwoord wordt of over tien minuten. Wat hier raar aan is, is dat de coalitie eerst van plan was om een plastic-heffing in te voeren, een polymerenheffing. Maar toen was de industrie kritisch en dus ging het plan van tafel. Als alternatief werd gezegd: dan gaan we naar de afvalverwerking. Opnieuw is de industrie kritisch, maar we laten het wel gewoon staan: zoek het maar uit met elkaar; vind maar een alternatief. Dat vind ik gek. Als het doel oorspronkelijk een plastic-heffing was, waarom wordt er dan niet gezegd: we gaan het als placeholder eerlijk spreiden over de hele keten, ook over producenten die onnodig plastic toevoegen, in plaats van dat alleen maar helemaal achteraan de keten bij afval te plaatsen? Want ja, ik snap wel dat de rest van de keten denkt: nou, we leunen achterover; zoek het maar uit bij die afvalverwerkingsinstallaties. Dat vind ik scheef. Kunnen we het niet veel beter nu al spreiden, ook budgettair en qua doelen? Want dan wordt de kans dat er een eerlijke oplossing komt ook groter.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Misschien eerst even ingaand op de polymerenheffing. De heer Stultiens vroeg afgelopen maandag ook of die niet beter is voor de circulaire economie en voor het klimaat. Het korte antwoord is nee. Uit onafhankelijk onderzoek van Trinomics blijkt dat een hoge polymerenheffing naar verwachting tot grote weglekeffecten leidt, wat niet het geval is bij die afvalstoffenbelasting. Dat leidt er dan toe dat productie zich verplaatst zonder de gewenste effecten op de circulaire economie of het klimaat. Tegelijkertijd laat datzelfde onderzoek zien dat een lagere heffing een zeer beperkte milieu-impact heeft en dat is de reden waarom wij niet voor die polymerenheffing hebben gekozen.

Dan ga ik verder en probeer ik dat te combineren met de vragen van de heer Oosterhuis. Wat betekent technische dekking? Het heeft ook al effecten in de

echte wereld, gaf de heer Oosterhuis afgelopen maandag aan. Welke alternatieven worden er overwogen? Ik hoop ook de vraag van de heer Stultiens te beantwoorden: zou dat niet in de hele keten moeten? Met het maatregelenpakket heeft het kabinet een voorstel gedaan om de budgettaire taakstelling in het circulaire domein in te vullen. Het kabinet heeft dit pakket in het Belastingplan van dit jaar gezet om de begroting netjes achter te laten voor een volgend kabinet.

De **voorzitter**:

Ik hoorde al wat, dus eerst even mevrouw Van Dijk, via de microfoon graag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Kan de staatssecretaris dan uitleggen waarom dit een definitie van "netjes" is?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Misschien was het zorgvuldiger geweest om te zeggen: gedekt achter te laten.

De **voorzitter**:

Oké. De staatssecretaris vervolgt zijn betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Tegelijkertijd erkent het kabinet de mogelijke gevolgen voor recycling en het risico op meer export van afval. Daarvoor is de Werkgroep afvalsector in het leven geroepen; die is gevraagd om met alternatieven te komen. Deze alternatieven zullen bij de Voorjaarsnota 2026 worden gewogen. Ook kunnen in de formatie alternatieven worden gewogen ter dekking van het budgettaire gat dat is ontstaan door het vervallen van de plastic-heffing. De besluitvorming daarover kan worden meegenomen in het Belastingplan 2027. Dat is nog op tijd voordat de maatregelen per 2028 ingaan. Daarnaast heeft het kabinet de oproep van de afvalsector om meer investeringszekerheid te bieden duidelijk gehoord. Daarom is er met de sector een intentieverklaring opgesteld.

De heer Oosterhuis vraagt welke alternatieven het kabinet zelf in overweging neemt: ligt dat nu volledig bij de werkgroep of neemt het kabinet of de staatssecretaris zelf nog maatregelen? Mevrouw Van Dijk vraagt hoeveel van

de dekkingsopgave uiteindelijk bij de afvalsector wordt neergelegd en voor welk deel het kabinet zelf circulaire oplossingen gaat zoeken. De heer Stultiens vroeg maandag, en nu weer, waarom er niet breder in de keten wordt gekeken: waarom wordt er niet breder gekeken dan alleen afvalverbrandingsinstallaties? De heer Stoffer en mevrouw Van Dijk vroegen nog waarom het kabinet niet de uitkomsten van de werkgroep en de besluitvorming in het voorjaar afwacht en pas daarna maatregelen in wetgeving vastlegt. Daarnaast vroeg de heer Stoffer -- die vraag beluisterde ik ook bij de heer Oosterhuis -- of ik een update van de laatste gesprekken met de werkgroep kan geven.

Zoals ik al zei, is er onlangs een intentieverklaring over investeringszekerheid door het kabinet opgesteld. Hiervoor is de sector via de werkgroep uitgebreid geconsulteerd. Deze intentieverklaring is met uw Kamer gedeeld. De werkgroep werkt op dit moment met ambtelijke ondersteuning aan alternatieven voor deze technische dekking. In het kader van de afvalwerkgroep denkt het kabinet na over alternatieven. De werkgroep komt eind dit jaar met zijn eindadvies, dat het kabinet zal meewegen in het voorjaar. Hier kan ik inhoudelijk helaas niet op vooruitlopen, zeg ik tegen de heer Oosterhuis, maar in het voorjaar zal het kabinet alle opties wegen en een definitief besluit nemen.

Tot slot heeft het kabinet ervoor gekozen om de afvalmaatregelen als totaalpakket in het Belastingplan op te nemen. Zo wordt er in ieder geval voor gezorgd dat alle maatregelen in wetgeving worden omgezet en voorkomen we dat een volgend kabinet met een budgettair tekort wordt geconfronteerd.

Dat waren mijn antwoorden.

De **voorzitter**:

Dat waren uw antwoorden, maar er zijn uiteraard nog vragen, in ieder geval eentje van de heer Grinwis.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Ik zit goed te luisteren naar wat de staatssecretaris zegt. Eigenlijk zegt hij: wij leveren ons afval af bij het volgende kabinet. Dat is wat hier gezegd wordt. Ondertussen hangt er dus een zwaard van Damocles van 567 miljoen structureel boven de afvalsector. Die tafel komt in december met een eerste voorstel, maar wij moeten hier volgende week donderdag al stemmen over de technische invulling. Daar zit ik wel mee in mijn maag. Kan er, voordat wij gaan stemmen en het liefst voordat wij het debat plenair afronden, informatie gegeven worden over de huidige stand van zaken en denken van de afvalsectortafel? Dan kunnen wij daar een beetje gevoel bij krijgen. Aan

welke richtingen denken zij, ook budgettaire vertaald? Anders zit ik er toch wel een beetje mee in mijn maag. Is het reëel en redelijk om in te stemmen met dit onderdeel van het Belastingplan, terwijl we er echt geen zicht op hebben hoe het inhoudelijk gaat landen? Er is wel een procedure: het moet besproken worden bij de Voorjaarsnota en het volgende Belastingplan. Maar de staatssecretaris weet ook dat een procedure nog geen inhoudelijke oplossing is. Ik ben dus op zoek naar meer zorgvuldigheid met betrekking tot onze stem volgende week donderdag.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik snap de vraag van de heer Grinwis. Die vraag leeft volgens mij bij meerdere leden, dus wij zullen nadere informatie verstrekken over wat wij op dit moment aan het onderzoeken zijn. Ik weet niet zeker of er al budgettaire overzichten bij kunnen worden verstrekt, maar wij zullen nadere informatie verstrekken.

De **voorzitter**:

In ieder geval voor de stemmingen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja.

De **voorzitter**:

Oké. De heer Stultiens heeft ook nog een vraag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Ik doe nog één laatste poging op ditzelfde punt. Is de staatssecretaris het met ons eens dat we het breder in de keten moeten hebben dan alleen maar bij het eindproduct? Liggen ook die opties de komende weken op tafel? Gaan we ook voor een deel naar producenten kijken en voor een deel misschien naar supermarkten die onnodig plastics toevoegen? Er zijn heel veel plekken in de keten waar het kan. Nu ligt het alleen bij het eindproduct en dat vind ik kwetsbaar. Ligt de optie om wat breder te kijken op tafel?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Wij zullen dat meenemen in de nadere informatie die we verstrekken. U vraagt naar mijn mening, meneer Stultiens. Ik denk dat het belangrijk is om bij de alternatieven die onderzocht worden zeker ook rekening te houden met de eventuele weglek naar het buitenland.

De **voorzitter**:

Oké. Dan mag u uw betoog vervolgen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik kom nu bij het kopje energiebelasting. Ik heb afvalstoffenheffing en afvalstoffenbelasting afgerond.

De **voorzitter**:

Er is in ieder geval nog één vraag, bij mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik heb eigenlijk de vraag wat het kabinet zelf gaat doen. Ik ben ook een beetje op zoek naar de verhouding tussen wat bij de sector neer wordt gelegd en dat waarvan het kabinet vindt dat het zelf ook een verantwoordelijkheid heeft om mee te denken en mee te helpen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik heb de vraag goed gehoord. Wij zullen daar bij het verstrekken van de informatie op ingaan.

De **voorzitter**:

Dan zou ik om een beetje de vaart erin te houden -- die zit er overigens redelijk goed in -- willen voorstellen om nog even verder te gaan en dan hierna te schorsen voor de lunchpauze. Ik zie iedereen nog zitten, dus mensen zijn nog niet weggerend omdat ze heel erg veel honger hebben. Dan gaan we in ieder geval nog één blokje doen. Dat is energie, als ik het goed heb meeschreven. Ja? Oké. Gaat u verder, staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dank je wel, voorzitter. Een vraag van mevrouw Van Eijk. De aangenomen motie-Van Hijum roept op om de belastingvermindering in de energiebelasting toe te spitsen op huishoudens en de VVD kijkt uit naar de uitwerking hiervan. Mevrouw Van Eijk vraagt daarbij naar het effect voor het mkb en hoe wij als kabinet oog blijven houden voor het mkb, dat nog altijd kampt met hoge energiekosten. Het kabinet werkt wetgeving uit naar aanleiding van de aangenomen motie-Van Hijum. Als de belastingvermindering alleen nog aan huishoudens wordt gegeven, ontvangen alle bedrijven, inclusief het mkb, die vermindering niet meer. Hierdoor nemen de energiekosten voor het mkb toe met ongeveer €500 per jaar. Het kabinet helpt daarnaast het mkb om energiekosten te verlagen door ondersteuning van verduurzaming. We zetten hierbij in op een breed scala aan instrumenten, zoals de ISDE, de EIA, de versnelde klimaatinvesteringen in de industrie en het ontzorgingsprogramma. Daarnaast zet het kabinet erop in om deze ondersteuning aan ondernemers simpeler en overzichtelijker te maken. Ook hierover heeft de minister van KGG uw Kamer in mei geïnformeerd.

De heer Oosterhuis vraagt waarom het kabinet bij de brandstofaccijnzen heeft gekozen voor verlenging van het tijdelijk verlaagde tarief en niet voor een meer structurele of geleidelijke verhoging van de accijns. De tijdelijke verlenging van de accijnsverlaging is puur bedoeld om een lastenstijging voor 2026 te voorkomen. Een keuze voor de langere termijn, inclusief een eventueel afbouwpad, is aan een volgend, missionair kabinet.

De **voorzitter**:

Er is een vraag van de heer Oosterhuis.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Deze keuze laat de staatssecretaris aan een volgend kabinet. Hij laat niet alleen de keuze voor een afbouwpad aan een volgend kabinet, maar hij zadelt het ook op met de lastenstijging die dan in 2027 komt. Het lijkt dus heel netjes om dit aan een volgend kabinet te laten, maar tegelijkertijd komt de dekking van de accijnsverlaging in 2026 wel uit de portemonnee van dat volgende kabinet. Die komt namelijk uit de CBAM-heffing en uit de motie-Idsinga. Dat zijn allemaal structurele bedragen. Trakteren op kosten van een ander: hoe kijkt de staatssecretaris daarnaar?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Het klopt. De dekking die de heer Oosterhuis aangeeft, klopt. Ik denk dat ik wel mag aangeven dat de verlenging van de accijnsverlaging ook een brede wens van de Kamer was, die uiteindelijk gedekt moet worden. We hebben zo

goed mogelijk naar een dekking daarvoor gezocht en die hebben we gevonden. Dat is wat ik daarop kan zeggen.

De **voorzitter**:

Eerst nog even een vervolgvraag van de heer Oosterhuis.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Ja, dan stel ik toch de vervolgvraag waarom er dan voor is gekozen om het nu allemaal in één jaar te stoppen in plaats van die accijnsverlaging over meerdere jaren uit te smeren, zodat er een geleidelijk afbouwpad komt. Dat zou toch veel logischer zijn?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik weet niet of dat logischer is. Kijk, wij hebben met name gekeken naar de tarieven aan de pomp, en die zijn hoog, zeker als je ze vergelijkt met die in ons omringende landen. Vandaar dat wij ervoor gekozen hebben om die tariefverlaging te continueren. We hadden ervoor kunnen kiezen om dat geleidelijk te doen. Dat zou dan op dezelfde manier gedekt zijn, denk ik, maar we hebben er bewust voor gekozen om de verlaging in 2026 in stand te laten.

De **voorzitter**:

Nu gaan we naar de heer Grinwis.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

De staatssecretaris gaat hier natuurlijk veel te gemakkelijk omheen, en dat weet hij zelf ook wel. Toen ik even weg was, kreeg ik namelijk het verwijt dat ik het idee had ingebracht om de tariefverhoging in box 3 en de verlaging van het heffingsvrije vermogen terug te schroeven en om als dekkingsmogelijkheid daarvoor te kijken naar het versnellen van de afbouw van de wet-Hillen. Ja, er is inderdaad een mismatch tussen wanneer die opbrengsten dan komen -- die zitten dan meer aan het eind van de jaren dertig -- en wanneer de rekening moet worden betaald voor het niet laten doorgaan van die verhoging in box 3. Maar dat is toch geen reëel tegenargument van een kabinet dat zelf het Klarnakabinet in optima forma is door in 2026 een cadeau van 1,9 miljard weg te geven dat pas in 2032 of 2033 is afbetaald? Daarmee neemt het toch zelf op groteske wijze afstand van de eigen begrotingsprincipes en begrotingsregels? En als ik als Kamerlid

vervolgens kom met een idee om box 3 anders op te lossen dan de manier waarop het kabinet dat doet en waarmee in mijn ogen heel veel mensen onrecht wordt aangedaan, dan krijg ik dat wél als tegenargument tegengeworpen. Het is op z'n minst niet consistent. De vraag van collega Oosterhuis of het qua dekking en zo niet zorgvuldiger had gemoeten met die brandstofaccijns, blijft volgens mij recht overend staan. Ik ben heel benieuwd naar een wat grondigere en iets minder makkelijke reactie van de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik kan me die opmerking van de heer Grinwis goed voorstellen hoor, en ik ben het eigenlijk ook wel met hem eens. Laat ik maar gewoon heel eerlijk zijn. Het principe van de dekking van box 3 en het principe van deze dekking zijn in feite hetzelfde; dat ben ik volledig met hem eens. Ja. In die zin had ik dus ...

De **voorzitter**:

Er worden nu dingen buiten de microfoon geroepen, maar we gaan even afwachten wat de appreciatie wordt. Wellicht wordt dit debatje dan weer voortgezet, maar voor nu vervolgt u uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan een vraag van de heer Stultiens. Het grootste deel van de belastingkorting door de accijnsverlaging landt bij de rijkste huishoudens, zegt hij. Waarom is er niet gekozen voor een meer gerichte maatregel? Het kabinet wil met de accijnsverlaging gericht de lasten voor de autorijders verlagen. Het klopt inderdaad dat een relatief groot deel van de accijnsverlaging naar middeninkomens en hoge inkomens gaat, omdat deze huishoudens simpelweg vaker een auto hebben, waarmee ze ook meer rijden. Er zijn echter ook veel huishoudens met een lager inkomen die relatief veel kilometers maken en waarvoor het openbaar vervoer geen optie is. Denk aan verplegers die in de nachtdienst van een regionaal ziekenhuis werken en aangewezen zijn op de auto. Een gerichtere maatregel om de brandstofkosten te verlagen was niet voorhanden, zo zeg ik tegen de heer Stultiens. Algemene koopkrachtmaatregelen zijn wat ons betreft evenmin geschikt, omdat niet elk huishouden een fossiele auto heeft of evenveel gebruikmaakt van de auto.

Dan een vraag van mevrouw Van Eijk. Zij vraagt mij of ik erken dat verdere nationale koppen op ETS, in welke vorm dan ook, schadelijk zijn voor ons verdienvermogen en dat Nederland zich in Brussel moet richten op één eerlijk Europees systeem in plaats van eigen aanvullende heffingen. Ze

vraagt ook hoe het kabinet ervoor zorgt dat de industrie daadwerkelijk ruimte krijgt om te investeren, nu energiekosten, netwerkkosten en fiscale lasten nog steeds stapelen. Verder vraagt ze of we bereid zijn om in samenhang te kijken naar het totale pakket aan lasten dat op de industrie drukt. Het klopt: onze Nederlandse industrie opereert in een internationale markt. Ik deel daarom het belang van een sterk Europees beprijzingssysteem, inclusief een sterke koolstofheffing aan de grens, om goedkope, vervuilende producten van buiten Europa te weren. Dat is ook de reden dat dit kabinet de keuze heeft gemaakt om de nationale CO₂-heffing voor ETS1 en lachgasinstallaties maximaal te verlagen. Tegelijkertijd ligt er, zoals bekend, ook een grote opgave om de afgesproken klimaatdoelen te halen. Daarom is, zoals reeds aangegeven, aan de Overlegtafel CO₂-heffing gevraagd om met alternatieve beleidsopties te komen. Maar hierbij moet worden gekeken -- mevrouw Van Eijk gaf dat ook aan -- naar het totaal van alle lasten en subsidies voor de Nederlandse industrie, dus ook naar netwerkkosten, subsidies voor verduurzaming en andere zaken.

Voorzitter. Dan ben ik toegekomen aan mijn kopje overige maatregelen Belastingplan. Het is natuurlijk aan u -- u bent voorzitter -- maar wellicht is dit een geschikt moment om te gaan lunchen.

De voorzitter:

Het lijkt mij een hele goede suggestie om nu een lunchpauze in te lassen. Ik stel voor om voor een halfuur te schorsen. We zijn hier dus om 13.30 uur weer terug voor het vervolg. Ik schors de vergadering voor nu.

De vergadering wordt van 13.00 uur tot 13.34 uur geschorst.

De voorzitter:

Welkom terug allemaal. Ik heropen het wetgevingsoverleg over het Belastingplan. Maandag is al de start geweest met de zijde van de Kamer. Nu zijn we bezig met de eerste termijn van de zijde van de regering. Vandaag gaan we ook nog verder met de tweede termijn van de zijde van de Kamer en de tweede termijn van de zijde van de regering.

Ik wijs er ook op dat morgen natuurlijk de plenaire behandeling wordt voortgezet. Voor de lunchpauze ging het al even over tafel dat de minister van Klimaat en Groene Groei morgen ook aanwezig zou zijn om de beantwoording te doen. Dat is niet zo. Die is namelijk bij de COP in Brazilië. Zij zal dinsdag de beantwoording namens de regering doen op de punten waarvan de staatssecretaris aangaf dat die antwoorden van de minister van KGG komen. Dat dus alvast voor uw eigen administratie, om daar rekening

mee te houden en zodat er geen verkeerde verwachtingen worden gewekt over welke antwoorden u morgen krijgt.

Daarnaast nog het korte verzoek, zoals altijd van de Griffie plenair, om, voor degenen die het betreft, zich als het kan nog in te schrijven. Een indicatieve spreektijd kan soms prettig zijn, zodat ook de collega's een beetje kunnen inschatten waar ze rekening mee moeten houden wat betreft de lengte van het debat.

Dat gezegd hebbende, heb ik volgens mij bijna alle huishoudelijke mededelingen gedaan. Ik wil er nog eentje doen, namelijk dat we rond 14.45 uur heel even schorsen voor een stemming en een regeling van werkzaamheden. We gaan daarna zo snel mogelijk weer door met dit debat. U kunt die korte schorsing eventueel ook gebruiken voor nog een kop koffie. Dan gaan we nu snel verder. Het woord is aan staatssecretaris Heijnen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dank u wel, voorzitter. Ik ben gekomen bij de overige maatregelen van het Belastingplan. Ik begin met een vraag van de heer Stultiens over de versoering van de ETK-regeling. Zijn vraag was of na de onderbouwing de overige kosten wel konden blijven bestaan binnen de ETK-regeling. Zoals bekend gaat de loonbelasting uit van de gedachte dat kosten die een werknemer maakt om zijn werk te kunnen doen, zakelijke kosten zijn die onbelast vergoed kunnen worden. De extra kosten die een inkomende werknemer maakt omdat hij in Nederland gaat werken, zijn dus ook zakelijke kosten. Voor de extra kosten voor levensonderhoud wordt de inkomende werknemer al gecompenseerd door het hogere Nederlandse loon. Telefoonkosten acht het kabinet niet meer nodig als ETK, omdat daarvoor tegenwoordig gratis alternatieven bestaan. Overige kosten zijn wel kosten die een inkomende werknemer maakt.

Ik wil er ook nog op wijzen dat de expatregeling, de 30%-regeling, een forfaitaire variant is van de ETK-regeling. De ETK heeft daarmee ook een functie en is nodig voor de juridische houdbaarheid van de expatregeling.

Dan vraagt mevrouw Van Eijk naar het opzeggen van de convenanten tussen werkgeversvertegenwoordigingen en de Belastingdienst in verband met de wijziging van de ETK. De Belastingdienst heeft, zoals bekend, convenanten over toepassing van de ETK-regeling gesloten met de uitzendbranche en de land- en tuinbouwsector. Deze convenanten zien op drie kostensoorten: huisvesting, reiskosten en kosten van levensonderhoud. De versoering raakt de convenanten dus alleen op de kosten van levensonderhoud. Voor het overige blijven de convenanten relevant. De Belastingdienst treedt in overleg met de brancheorganisatie over het actualiseren of beëindigen van een convenant bij elke relevante wijziging in wet- en regelgeving, zoals ook bij deze versoering. Dit gebeurt uiteraard uiterst zorgvuldig. Trouwens, een van

de twee genoemde convenanten heeft een looptijd tot het einde van dit kalenderjaar; dat is met de LTO, de land- en tuinbouwsector. Dat loopt namelijk af eind dit jaar.

Tot slot. Deze convenanten worden altijd afgesloten onder voorbehoud van wijzigingen in wet- en regelgeving en zijn daarmee in zoverre niet oneerlijker of onvoorspelbaarder dan voor ieder ander die niet onder de toepassing van een convenant valt.

Ik ga naar de lucratiefbelangregeling. Mevrouw Van Eijk vraagt of ik erken dat de voorgestelde multipliermaatregel Nederland minder aantrekkelijk maakt voor investeerders en talent. "Waarom wachten we niet op het advies-Wennink voordat we een dergelijke grote stap zetten?" Ik begin toch met te zeggen dat het kabinet met de multipliermaatregel uitvoering geeft aan beide moties-Ildsinga, naar de wens van een ruime meerderheid van de Tweede Kamer, zij het in de vorige samenstelling van de Kamer. Als de huidige samenstelling van de Kamer in meerderheid de wens heeft om deze maatregelen op dit moment nog niet in te voeren en de derving die daaruit ontstaat te voorzien van een dekking, dan zal het kabinet dat uiteraard wel willen bekijken.

De **voorzitter**:

Volgens mij is eerst de vraag: is dit het? Als dat zo is, zijn er ook nog vervolgvragen. Ik stel die vraag dus eerst eventjes aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Misschien kunnen vervolgvragen gesteld worden. Dan kan ik die gelijk meenemen.

De **voorzitter**:

Dat is ook een optie. We gaan kijken of dat de meest handige route is. We gaan in ieder geval een aantal vragen langs. Mevrouw Van Dijk heeft een vraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Nou ja, het gaat me er eigenlijk om dat iedere keer de motie-Ildsinga als argument wordt gebruikt, terwijl we ook zien dat de uitvoering redelijk dramatisch is. We zien heel vaak dat moties met een brede meerderheid worden aangenomen, dan lastig uitvoerbaar blijken en vervolgens naast zich neer worden gelegd. Ik vind dus het wel ingewikkeld dat iedere keer het

antwoord begint met: wij geven gehoor aan de motie-Idsinga. Ik merk dat dat mij ook een beetje irriteert.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Waarvan nota.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik wacht gewoon op de beantwoording van mijn vragen. Ik ga er dus van uit dat die nog gaan komen. Zo niet, dan ga ik de vragen die ik in de eerste inbreng heb gesteld, gewoon herhalen.

De **voorzitter**:

Dat lijkt mij helder. Dat is een bekend en beproefd recept, zullen we maar zeggen. Dat weet de staatssecretaris denk ik ook. We gaan dus afwachten of dat zorgt voor de beantwoording van de vragen. U vervolgt uw betoog, staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Het kabinet heeft geen aanwijzingen dat de voorgestelde maatregel investeerders ontmoedigt om te investeren in Nederlandse ondernemingen of talent ontmoedigt om zich beschikbaar te stellen aan Nederlandse ondernemingen. Volgens het kabinet is het beperkt verhogen van de belastingdruk in box 2 van maximaal 31% tot maximaal 36% geen al te grote stap.

De noodzaak en de vormgeving van de lucratiefbelangregeling, inclusief de voorgestelde multipliermaatregel, zullen worden geëvalueerd in het jaar na de invoering van het nieuwe box 3-stelsel, vanwege de inhoudelijke samenhang daarmee. Als dat wenselijk is, kan het advies-Wennink over het aanzienlijk versterken van het Nederlandse investeringsklimaat en toekomstig verdienvermogen hierbij uiteraard worden meegewogen.

Mevrouw Van Eijk vroeg verder of ik erken dat de multipliermaatregel kan zorgen voor een verdere verstoring van het globaal evenwicht als het gaat om de belastingdruk voor verschillende belastingplichtigen. Zoals bekend streeft het kabinet ernaar dat bij een reguliere directeur-grotoaandeelhouder de gecombineerde heffing van box 2 en vennootschapsbelasting in globaal evenwicht is met de belastingheffing bij een ondernemer voor de ib in box 1. De multipliermaatregel leidt ertoe dat de effectieve belastingdruk voor voordelen uit lucratief belang maximaal 36% in box 2 bedraagt, terwijl de

gecombineerde belastingdruk voor een reguliere directeur-groootaandeelhouder in 2026 maximaal 48,8% bedraagt, voor een ib-ondernemer maximaal 44,7% en, tot slot, voor een werknemer 49,5%. Er is dus wat het kabinet betreft geen sprake van een verstoring van het globaal evenwicht tussen verschillende belastingplichtigen.

Dan geeft mevrouw Van Eijk aan dat de multipliermaatregel management- en aandelenplannen onaantrekkelijker maakt, wat precies het tegenovergestelde is van wat nodig is voor groeiende bedrijven en het aantrekken van schaarse specialisten. "Hoe zie de staatssecretaris dat? Staat dat niet haaks op de eigen ambities voor werknemersparticipaties?" Met deze beperkte verhoging van de belastingdruk houdt het kabinet nog steeds rekening met het hybride karakter van voordelen uit beloningsstructuren die onder het bereik van de lucratiefbelangregeling vallen, alsmede met de belastingdruk in het buitenland over dergelijke voordelen. Zoals ik al zei: we hebben geen aanwijzingen dat de voorgestelde maatregelen het aantrekken van schaarse specialisten voor groeiende ondernemingen lastiger maken.

Het is mogelijk dat aandelenopties zowel onder het bereik van de huidige lucratiefbelangregeling vallen als onder het bereik van de aangekondigde maatregelen voor aandelenopties in start-ups en scale-ups. Het eventueel voorkomen van samenloop tussen de maatregelen voor werknemersparticipaties en de lucratiefbelangregeling wordt nader bezien bij de verdere uitwerking van deze maatregelen voor aandelenopties in start-ups en scale-ups. Ik kan aangeven dat ik op dit moment samen met de minister van Economische Zaken werk aan een wetsvoorstel, dat wordt aangeboden ter consultatie, voor de fiscaal voordelige regeling voor werknemersopties die kunnen worden toegekend aan werknemers van start-ups en scale-ups. Dat wordt dus op korte termijn vervolgd. Deze nieuwe fiscale regeling zal voorzien in een grondslagversmalling voor het bepalen van het fiscaal voordeel dat uit dergelijke opties wordt genoten en in uitstel van belastingheffing tot het moment van verkoop van de aandelen zolang de werkgever nog kwalificeert als een start-up of scale-up. De beoogde inwerkingtredingsdatum van de nieuwe regeling is 1 januari 2027.

Dan vraagt mevrouw Van Eijk waarom het advies uit het eigen onderzoeksrapport van Financiën wordt genegeerd: niet wijzigen voor het nieuwe box 3-stelsel. En ben ik bereid om de invoeringsdatum uit te stellen? Ik ben heel voorzichtig en ik ga niet verwijzen naar de moties-Idsinga. In lijn met de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport is er in reacties op de internetconsultatie voor gepleit om bij een voorgenomen wijziging eerst de invoering van het nieuwe box 3-stelsel af te wachten. Het uitstellen van een invoeringsdatum zoals nu wordt gevraagd, is -- ik zeg het toch -- niet in lijn met de aangenomen moties-Idsinga en leidt bovendien tot een dekkingsopgave. Als de Kamer in de huidige samenstelling in meerderheid deze wens heeft, dan zal het kabinet dit, zoals gezegd, welwillend bekijken.

Dan een vraag van de heer Hoogeveen over lucratief belang ...

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik heb het idee dat mijn vragen zijn beantwoord, dus ik pak 'm nu maar. Ik heb moeite met het feit dat de staatssecretaris het omdraait. Een aantal leden van deze Kamer bepleitten: zorg er nu voor dat je in samenhang al die regelingen beoordeelt en wacht op de invoering van het nieuwe box 3-stelsel voordat je een dergelijke maatregel er weer overheen gooit. Nu kun je zeggen: we voeren eerst box 3 in en dan kijken we wel of er iets misloopt. Of: we voeren eerst werknemersparticipaties in en we kijken dan wel of dat handig is. Dan heb ik liever dat we in de volle breedte kijken naar dit type regelingen, die op de een of andere manier overlap hebben, elkaar beïnvloeden en misschien zelfs tegen elkaar in werken, nog los van het feit dat je ons investeringsklimaat graag aantrekkelijk wilt houden. Dat pleit gewoon voor uitstel. Als die hele motie-Idsinga er niet was geweest, had het er waarschijnlijk niet gelegen. Het kabinet had nadrukkelijk al wel onderzoek gedaan naar lucratief belang en naar verbetermogelijkheden. Als je dat allemaal bij elkaar zet, is de staatssecretaris het dan met mij eens dat het, gezien al die ontwikkelingen, verstandig zou zijn om te wachten op het advies van Wennink en om al die ontwikkelingen bij elkaar te pakken? Dan nemen we in één keer de goede maatregelen, nog los van het feit dat dit qua handhaving en toezicht natuurlijk een drama is, ook in de uitvoering.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik vind de suggestie van mevrouw Van Eijk een hele goede. Ik kan me voorstellen dat we wachten. Echter, wij voeren de wens van de Kamer uit -- en dan zeg ik het toch -- met de moties-Idsinga. Ik snap dat mevrouw Van Eijk zegt dat ze daar liever mee wil wachten, maar destijds was een meerderheid van de Kamer voor het invoeren van deze lucratiefbelangmaatregel. Ik ben benieuwd hoe dat nu is. Als een meerderheid van de Kamer daar nu mee wil wachten totdat de nieuwe aandelenoptieregeling er is en totdat het advies van Wennink er is, dan kunnen wij ons daar zeer goed in vinden.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Als een van de mede-indieners van de moties-Idsinga wil ik hier graag een andere invalshoek noemen. De eerste motie vroeg eigenlijk het volgende. Je hebt private-equitymanagers die forse bonussen krijgen. Dat is normaal gesproken inkomen uit werk, dus waarom zou je die niet in box 1 belasten? Dat was eigenlijk wat de motie ooit vroeg. Die was onuitvoerbaar. Er kwam dus een rapport met opties, met varianten. De tweede motie-Idsinga vroeg toen: doe dan de uitvoerbare variant, die vandaag voorligt. Kan de staatssecretaris bevestigen dat de optie die er nu ligt wel uitvoerbaar is? Alleen, de capaciteit voor de handhaving is pas twintig jaar later klaar, maar

laten we nu niet doen alsof er een onuitvoerbare motie in de wet gegoten is. Dat is volgens mij niet het geval.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik kan dat bevestigen. Hij is uitvoerbaar, maar de handhaafbaarheid kan op dit moment nog niet worden ondersteund met behulp van IV-systemen. Dat kan pas over een aantal jaar.

De **voorzitter**:

Oké. U vervolgt uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan haak ik in op de vraag van de heer Stultiens over de signalen die opgevangen zouden zijn om structuren aan te passen op de tariefverhoging als de multiplier wordt ontlopen. Hij vraagt wat wij gaan doen om deze nieuwe structuren op te sporen en zo snel mogelijk te dichten. Bij een hogere belastingdruk dan het tarief in box 3, zal sprake zijn van diverse gedragseffecten, zoals herstructurering en het mogelijk verplaatsen van investeringen naar het buitenland, waardoor de budgettaire opbrengst naar verwachting lager zal uitvallen. Om die reden kiest het kabinet ervoor om voor de belastingdruk op voordelen uit een middellijk gehouden lucratief belang te laten aansluiten bij het maximale belastingtarief in box 3. De heer Stultiens had het hierbij al over twee moties. Het kabinet zet zich altijd in -- dat is logisch -- om ongewenste structuren te voorkomen. Zo wordt in het Belastingplan 2026 ook een maatregel voorgesteld om een ongewenste structuur in de lucratiefbelangregeling te kunnen tegengaan. Die is bij de nota van wijziging, toen wij doorkregen dat er toch nog een mogelijkheid was, verder aangescherpt.

Dan ga ik naar de verbruiksbelasting. Die zit ook in de overige fiscale maatregelen. Ik heb een vraag van de heer Stoffer: de opbrengst van de aanpassing van de verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken komt ten goede aan de algemene middelen; waarom is er niet voor gekozen om het tarief te verlagen? In het hoofdlijnenakkoord is een taakstelling fiscale regelingen en constructies afgesproken. De aanpassing van de verbruiksbelasting ziet op het tegengaan van een omzeilingsconstructie, namelijk de omzeiling van verbruiksbelasting door het toevoegen van een vleugje zuivel. De opbrengst van die maatregel, 41 miljoen vanaf 2027, is daarom gebruikt voor de invulling van een deel van die taakstelling.

Dan de vragen van de heren Vermeer en Stoffer over de verbruiksbelasting. Zij vragen of ik bereid ben vruchten- en groentesappen uit te zonderen van

de verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken en of ik kan toezeggen de verbruiksbelasting om te zetten naar een suikerbelasting op basis van toegevoegde suikers. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik het heel belangrijk vind dat er eindelijk duidelijkheid komt voor de sector. De discussie over de vormgeving van de verbruiksbelasting duurt al veel te lang. Dit leidt tot onzekerheid voor een sector waarin ondernemers hard werken aan producten die van Nederlandse bodem komen. Maar dat betekent wel dat er eerst keuzes moeten worden gemaakt over de vormgeving. Dat geldt zowel voor het uitzonderen van sappen als voor de omzetting naar een nieuw systeem.

Ten eerste over het tarief: als dranken zoals sappen van de belasting worden uitgezonderd, zullen de tarieven van dranken die nog wel worden belast, moeten stijgen, of er moet een alternatieve dekking worden gevonden. Ten tweede geldt dat als het tarief voor frisdranken stijgt, bier lager zou worden belast dan frisdrank. Ook daarover moet een keuze worden gemaakt. Daarnaast zijn er uitvoeringsvraagstukken en gezondheidsoverwegingen, en geldt dat het creëren van nieuwe uitzonderingen binnen het stelsel zou kunnen leiden tot onrechtmatige staatssteun. Ik mag u dan ook verwijzen -- dat heb ik ook al gedaan -- naar de brief van mijn ambtsvoorganger met de inmiddels zeven scenario's. In het eerste wetgevingsoverleg, afgelopen maandag, hebben we daar ook over gesproken. De heren Stoffer en Vermeer gaven aan een voorkeur te hebben voor variant 5 en de heer Grinwis gaf aan meer in variant 4 of 4b te zien. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden, maar dat kan.

De voorzitter:

Dat roept toch nog een reactie op bij de heer Grinwis.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Ik heb gezegd dat ik variant 5 begrijp, maar dat ik wel het nadeel zie van het steeds verder opgaan in die varianten, omdat de grondslag daardoor steeds smaller wordt en de tarieven steeds hoger. Daarmee wordt de verstoring ook steeds groter. Dat heb je bij variant 4 in iets mindere mate, maar dat heb je daar natuurlijk ook wel bij. Ik denk dat variant 1 tot en met 3 niet passen binnen de uitgangspunten die wij als Kamer hebben meegegeven. Vanaf variant 4a kun je als kabinet en Kamer serieus van gedachte wisselen met elkaar. Maar hoe zit de staatssecretaris hier zelf in? De staatssecretaris kan de bal bij ons leggen om een keuze te maken -- ik schets het nadeel en het voordeel van de verschillende varianten -- maar wat geeft hij mee aan advies? Hij heeft als senator, een andere rol, een beetje in de richting van variant 5 gepleit, maar nu zitten we echt met de vraag hoe we het gaan

doen. Dan kunnen we niet meer zomaar spelen met alleen maar partijpolitieke voorkeuren, maar moeten we het echt goed inrichten.

Staatssecretaris **Heijnen**:

De heer Grinwis wijst terecht op mijn positie als senator. Ik denk, als u het mij en het kabinet vraagt, dat wij variant 5 wel een goede variant vinden of in ieder geval een variant waarbij vruchten- en groentesappen worden uitgezonderd van de verbruiksbelasting. Wij vinden het lastig, zeg ik heel eerlijk, dat als je dat onverkort zo doorvoert, bier goedkoper wordt dan frisdrank. Dat is niet zozeer omdat ik dat persoonlijk lastig vind, maar ik denk dat er een verkeerd signaal van uitgaat.

De **voorzitter**:

Ik wilde u helpen, maar ik laat u nog even verder spreken. U mag uw betoog vervolgen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat was eigenlijk het einde van mijn betoog. Dus ik pleit voor variant 4a of 4b of variant 5, met een lichte voorkeur voor 5. Daarbij denk ik dat het een verkeerd signaal is als bier goedkoper zou worden dan frisdrank.

De **voorzitter**:

Laten we kijken wie het daarmee eens is of niet. Eerst geef ik het woord aan mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik heb wel een vraag. Variant 5 gaat nadrukkelijk over die toegevoegde suikers. We hebben in vorige debatten heel veel discussie gehad over de uitvoerbaarheid en wat de douane wel en niet kan. Is dat dan opgelost?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Goede vraag. Dat wil ik niet zeggen. Misschien dat het dan niet precies variant 5 is, maar het ging mij erom met name vruchten- en groentesappen uit te zonderen. Ik weet niet of dat precies variant 5 is, maar daar kan de heer Vermeer meer over vertellen.

De **voorzitter**:

De heer Vermeer heeft het woord.

De heer **Vermeer** (BBB):

Ik wil, voordat er een verkeerd beeld ontstaat, wel even zeggen dat dit natuurlijk niet betekent dat bier goedkoper wordt dan frisdrank, maar dat het gaat om de belasting daarvan. We moeten dus niet in de richting van consumenten doen alsof bier goedkoper wordt dan frisdrank, want dat is hierbij helemaal niet aan de orde.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat klopt. Dat is heel terecht opgemerkt, maar over het algemeen geeft het wel dat signaal af. Ervan uitgaande dat er niet een extra prijsverhoging komt, zou het uiteindelijk in de prijs verdisconteerd kunnen worden.

Dan ga ik naar een vraag van mevrouw Van Dijk over de uitwijkmogelijkheid van het toevoegen van een vleugje zuivel: had het kabinet die verwacht bij het tot stand komen van de verbruiksbelasting? Ten tijde van de introductie van de verbruiksbelasting was niet de insteek -- dat moge duidelijk zijn -- dat dranken met alleen een vleugje zuivel ook van die verbruiksbelasting zouden zijn uitgezonderd. Het risico op die omzeilingsroute lijkt toentertijd niet te zijn voorzien. Zoals we weten, gebeurde het helaas wel. Met de voorgestelde maatregel wordt het in ieder geval voor de toekomst verder voorkomen.

Voorzitter. Dan ga ik met uw goedvinden naar het blokje schenken en erven. Dan ga ik door met de vraag van de heer Stultiens of ik papieren schenkingen onwenselijk vind als deze louter en alleen worden gebruikt om belasting te ontwijken. Hij vroeg ook of ik bereid ben om opties in kaart te brengen om dit tegen te gaan. Het korte antwoord is: ja, ik vind dit onwenselijk; ik ben bereid om opties in kaart te brengen om dit tegen te gaan. Maar ik geef wel alvast mee dat het waarschijnlijk niet mogelijk zal zijn om een onderscheid te maken tussen papieren schenkingen met enkel en alleen een fiscaal motief en papieren schenkingen die ook om andere redenen worden gedaan. Dat zal dan dus alles of niets zijn. Ter toelichting zeg ik nog dat ik ernaar streef om deze opties de eerste helft van volgend jaar aan uw Kamer te sturen.

Voorzitter. Dan gaan we naar de BOR. Mevrouw Van Eijk en de heer Stoffer vragen of ik kan toezeggen dat de versobering van de BOR uit het vorige Belastingplan ook echt definitief van de baan is. De heer Stoffer vraagt mij ook of ik me wil blijven inzetten voor alternatieven om hetzelfde te bereiken als met het amendement was beoogd. Mevrouw Van Eijk vraagt mij ook of ik

bekend ben met het stimuleringsbeleid van de Europese Commissie om familiebedrijven met bedrijfsopvolging te faciliteren en of ik dit beleid actief steun. Ik kan de vraag van mevrouw Van Eijk en de heer Stoffer bevestigend beantwoorden: de beperking van de BOR tot reguliere aandelen met een belang van ten minste 5% is van de baan. Er zijn geen plannen om die maatregel weer voor te stellen en dat betekent ook dat de lidmaatschapsrechten in coöperaties de bedrijven nog steeds kwalificeren voor de BOR. Daarbij is het zo dat de familiebedrijven vooral gebaat zijn bij rust op het gebied van de BOR. Bedrijven hebben dan duidelijkheid en in dit verband wil ik wel bezien of deze amendementen beter zouden kunnen worden verwijderd uit de wet door middel van een wetgevingsprocedure.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Stoffer of er geen andere alternatieven zijn. Ik begrijp die vervolgvraag heel goed -- hij was immers ook een van de indieners van het amendement -- maar ik zie binnen de BOR op dit moment geen ruimte voor alternatieven die niet tot problemen zouden leiden die vergelijkbaar zijn met de problemen waar het amendement toe leidt. Ik kan me voorstellen dat een alternatief ook ingrijpend zou kunnen zijn voor de bestaande BOR en bestaande familiebedrijven die daar gebruik van maken.

Tot slot kom ik bij de vraag van mevrouw Van Eijk. Ja, ik ben bekend met het stimuleringsbeleid van de Europese Commissie en ik zal dit beleid ook actief ondersteunen om te zorgen voor een aantrekkelijk klimaat voor familiebedrijven. De Europese Commissie beveelt de lidstaten ook aan om ervoor te zorgen dat de erfbelasting bij bedrijfsopvolging in ieder geval niet tot liquiditeitsproblemen leidt.

De heer **Vermeer** (BBB):

Ik wil nog even een check doen met betrekking tot die accijnzen op bier en frisdrank. Volgens mijn informatie is de totale accijns op bier €38 per hectoliter en zou frisdrank met dat voorstel op €30 per hectoliter komen. Dan is dus iedereen die bang is dat bier niet zwaar genoeg belast wordt ten opzichte van frisdrank nog steeds gerustgesteld. Klopt dat?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik vertrouw de cijfers van de heer Vermeer volledig, maar staat u mij toe om daar in de tweede termijn op terug te komen.

De **voorzitter**:

Er is volgens mij ook nog een vraag van mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

De staatssecretaris deed zojuist de suggestie om met een wetsvoorstel de amendementen uit de wet te verwijderen. Dat kan toch ook met een nota van wijziging op het huidige Belastingplan, vraag ik aan de staatssecretaris. Dan is het een kwestie van opgeruimd staat netjes. Dat zeggen ze dan toch, geloof ik? Ja.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat zou kunnen, zeg ik tegen mevrouw Van Eijk, maar het zou wel erg lastig minute zijn en ik weet niet zeker of we dat voor elkaar krijgen, als ik heel eerlijk ben. Misschien kan het bij de Fiscale verzamelwet, hoor ik net, begin volgend jaar.

De **voorzitter**:

Voordat er buiten de microfoon allerlei suggesties heen en weer gaan, gaat u uw betoog vervolgen. Wellicht kunnen de mensen die hier belang bij hebben - ik weet niet of dat iedereen is -- daarover dan achteraf met de staatssecretaris van gedachten wisselen. Of mensen moeten er nog een interruptie aan willen wijden; dat mag natuurlijk ook.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan het blokje wetsvoorstel Inzagerecht fiscaal dossier. Ik begin met de vragen van de heren Oosterhuis en Stultiens. Zij vragen of ik het wenselijk vind dat bezwaar en beroep mogelijk worden als belastingplichtigen vermoeden dat niet alle relevante stukken zijn vrijgegeven. Ik ben het met beide heren eens dat burgers en bedrijven de mogelijkheid moeten hebben om ter discussie te stellen of alle relevante stukken op het portaal zijn geplaatst. Ook onder het huidige wetsvoorstel blijft dit dus mogelijk en de rechtsbescherming blijft dus gewaarborgd. Onder het huidige wetsvoorstel is er geen zelfstandige rechtsingang tegen een beslissing op een verzoek tot inzage. Die beslissing wordt immers niet genomen, omdat toegang tot de stukken wordt verleend via een portaal. Belastingplichtigen hebben op grond van dit wetsvoorstel via de belastingaanslag al een rechtsingang naar de beschikking waar de stukken betrekking op hebben. Als een belastingplichtige vermoedt dat zijn dossier onvolledig is, kan hij dat standpunt in een bezwaar tegen de belastingaanslag of beschikking innemen. Als hij het niet eens is met de beslissing, staat er, zoals bekend, een rechtsingang bij de rechter open. Voordeel daarvan is, vinden wij, dat er niet twee afzonderlijke procedures naast elkaar kunnen gaan lopen, namelijk de procedure tegen de vaststelling van het dossier en de procedure tegen de aanslag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Waar mijn fractie zich zorgen om maakt, is dat het eigenlijk voor de mensen thuis nu te moeilijk wordt. Het is namelijk alles of niks: of je moet tegen je hele aanslag in beroep of bezwaar gaan -- dat is best een grote stap -- of je moet er gewoon op vertrouwen dat je alles van de stukken gezien hebt. Is er geen middenweg mogelijk? Ik hoor graag hoe dit uitvoerbaar kan, waardoor je ook gewoon kan zeggen: "Hé, ik heb het gevoel dat bepaalde stukken niet worden gedeeld. Ik wil graag weten welke dat zijn. Ik heb recht op inzage in mijn dossier." Is er geen tussenweg mogelijk, vraag ik de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat is eigenlijk een variant op de vraag die de heer Stultiens afgelopen maandag stelde en waar ook de heer Oosterhuis naar vroeg: is er een uitvoerbare variant denkbaar waarin bezwaar en beroep wel mogelijk is? We hebben daarnaar gekeken, ook naar aanleiding van de vraag van beide heren. Op dit moment zien wij die uitvoerbare variant niet. Van de variant van het fiscaal inzagerecht waarin bezwaar en beroep mogelijk is, is op voorhand duidelijk dat daar substantieel extra capaciteit voor nodig is. De precieze impact zou bij de verdere uitwerking moeten worden meegenomen. De uitvoerbaarheid is ook van meerdere aspecten afhankelijk, waaronder het feit dat een variant met bezwaar en beroep misbruikgevoelig is. Daarmee is, zeg ik heel eerlijk, de uitvoerbaarheid van een variant op dit moment niet te overzien. Dit staat nog los van de capaciteit om het dossier samen te stellen. Vanwege prioritering van capaciteit binnen de Belastingdienst en de Douane, krapte op de arbeidsmarkt en budgettaire gevolgen heeft het kabinet daarom de afweging gemaakt om een zelfstandige bezwaar- en beroepsprocedure geen onderdeel te laten uitmaken van het voorliggende wetsvoorstel. Verder is met het wetsvoorstel zo veel mogelijk aangesloten bij het inzagerecht dat wordt geïntroduceerd met de Wet versterking waarborgfunctie Awb. Ook daar staat geen extra bezwaar- en beroepsmogelijkheid open.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Ja, één vervolgvraag. Mocht het ons als Kamerleden lukken om iets te vinden wat uitvoerbaar is, is er dan wel politieke ruimte om te kijken naar oplossingen? Kijk, wat betreft de capaciteit: we willen allemaal niet onnodig veel ambtenaren hierop zetten. Ik denk alleen: hoeveel mensen gaan

daadwerkelijk in beroep of bezwaar hiertegen? Ik denk: best weinig mensen. Ja, we moeten voorkomen dat het een soort verdienmodel wordt voor bedrijven. Dat willen we allemaal niet. Volgens mij wordt dat breed gedeeld. Maar mocht het lukken om iets te bedenken met elkaar -- ik weet dat ook het CDA heel erg aan het nadenken is -- is er dan politieke ruimte om te kijken naar een amendement op deze wet? Wij zijn namelijk bang dat we nu te ver doorslaan in het beperken van het oorspronkelijke idee van de heer Omtzigt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik snap de vraag. Een risico dat wij wel voorzien, is dat er mogelijk misbruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om bezwaar en beroep in te stellen en dat er heel veel bezwaar- en beroepschriften ingediend gaan worden, wellicht via de bekende no-cure-no-paybureaus, waardoor de uitvoering van de Belastingdienst verder vastloopt. Wij zien dus geen alternatieven, maar als de heer Stultiens en mevrouw Van Dijk mogelijkheden zien, houden wij ons aanbevolen voor een idee.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Met de ozb hebben we bijvoorbeeld ingegrepen in het verdienmodel. Daar zou je hier ook aan kunnen denken, om te zorgen dat er geen verdienmodel kan ontstaan als we wel iets mogelijk zouden maken hierin.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja, dat kan. Verzoeken kunnen geautomatiseerd worden opgesteld met AI, waardoor een veelvoud aan verzoeken, bezwaren en beroepen kunnen worden ingediend, ook zonder no-cure-no-paybureaus. Als niet tijdig op een verzoek wordt beslist, moet een dwangsom worden betaald. Een gegrond bezwaar of beroep levert daarnaast wel een proceskostenvergoeding op en mogelijk ook een vergoeding voor het niet tijdig behandelen van dat bezwaar of beroep. Misschien kunnen we voorkomen dat die no-cure-no-paybureaus ontstaan. Echter, we kunnen, denk ik, niet voorkomen dat de hoeveelheid bezwaar- en beroepschriften ontzettend gaat stijgen.

De **voorzitter**:

Ik zag een soort schijnbeweging bij de heer Oosterhuis, maar ik weet niet zeker of hij een vraag heeft. Nee, hij reikt ergens anders heen. Oké, gaat u dan verder, meneer de staatssecretaris; vervolgt u uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik kom aan bij de vraag ...

De **voorzitter**:

Toch nog een vraag, in dit geval van de heer Vlottes.

De heer **Vlottes** (PVV):

Ik zat er nog even over door te denken. Is het probleem dan de IV-capaciteit? Of is het probleem alleen de termijn waarbinnen gereageerd zou moeten worden op de beslissing op het bezwaar? Dan zou je die termijn bijvoorbeeld kunnen verruimen. Ik zit gewoon even na te denken.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Een goede vraag van de heer Vlottes. Ik denk dat beide een probleem kunnen opleveren. Het kan zo zijn dat de Belastingdienst het niet aankan vanwege het gebrek aan personeel en IV-capaciteit, en het kan zijn dat we daardoor niet tijdig binnen de termijn kunnen reageren, waardoor er dwangsommen moeten worden betaald.

De **voorzitter**:

U vervolgt uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zoals ik al zei: een vraag van de heer Oosterhuis. Hij vroeg of ik erken dat het inzagerecht volgens het amendement-Omtzigt bedoeld is voor situaties waarin er geen lopende bezwaar- of beroepsprocedure meer is, bijvoorbeeld als pas jaren later blijkt dat iemand onterecht is behandeld. Het inzagerecht op grond van het wetsvoorstel ontstaat op het moment dat er een aanslag is opgelegd, of er een voor bezwaar vatbare beschikking is genomen.

Een eventueel bezwaar tegen de inhoud van het dossier loopt dan ook samen met de bezwaartermijn van dat besluit over die beschikking. De stukken blijven echter veel langer op de portal beschikbaar, namelijk tot het moment dat deze moeten worden vernietigd op basis van de Archiefwet.

Belastingplichtigen die na jaren vermoeden dat ze onterecht zijn behandeld, hebben nog wel toegang tot die stukken. In sommige situaties is het ook na afloop van de bezwaartermijn mogelijk om in bezwaar en beroep te gaan. Voor de inkomstenbelasting kan diegene een verzoek doen voor ambtshalve

vermindering. Daarna gaat een nieuwe bezwaartermijn lopen, waarbij ook kan worden gesteld dat het dossier niet compleet is. Ik hecht er wel aan om ook aan te geven dat de discussie over het fiscaal dossier over het algemeen zal ontstaan op het moment dat er onenigheid is over een aanslag of een voor bezwaar vatbare beschikking.

Dan vroeg de heer Oosterhuis wat het kabinet doet om de informatiehuishouding op orde te krijgen, zodat openheid de norm wordt in plaats van een risico. Het zal geen verrassing zijn: het kabinet onderschrijft het belang van transparantie. Informatiehuishouding die op orde is, is daarvoor essentieel. De Belastingdienst heeft het programma Informatiehuishouding op orde ingericht in 2021. Hieruit zijn vijf actielijnen gekomen, waarover u periodiek wordt geïnformeerd. Ook de Douane werkt aan de hand van diverse programma's voortdurend aan de versterking van de informatiehuishouding. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het programma ter uitvoering van het fiscaal inzagerecht ook bijdraagt aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. Het heeft dus de aandacht en we werken eraan, maar er moeten nog wel de nodige dingen gebeuren.

Dan de vraag van mevrouw Van Eijk of ik kan bevestigen dat de inkomstenbelasting niet al per 31 december 2025 onder het inzagerecht wordt gebracht, zolang dit leidt tot tijdelijke noodoplossingen en verdringing bij grote IT-vernieuwingen, en of er dan wellicht ook wordt gedacht aan het nieuwe box 3-stelsel. Dat kan ik bevestigen. Er is gekozen voor een ingroeimodel, waarbij de inzageprocessen en IV-voorzieningen stapsgewijs worden gerealiseerd en beschikbaar kunnen worden gesteld. Het ingroeimodel houdt in dat de verplichting om inzage te verlenen pas ontstaat als er een koninklijk besluit wordt geslagen voor de desbetreffende rijksbelasting. Met een uitvoeringstoets zullen per rijksbelasting de kosten en de impact op de uitvoering worden bepaald. Daarmee blijft tot 2032 de flexibiliteit bestaan om zo nodig andere IT-vernieuwingen te prioriteren boven het inzagerecht. Ik zal uw Kamer uiteraard meenemen in de tussentijdse stappen.

Dan vroeg mevrouw Van Eijk of ik erken dat een halve, noodgedwongen of tijdelijke implementatie van artikel 66a leidt tot meer risico's, minder rechtszekerheid en uiteindelijk vertraging, en of ik bereid ben expliciet de pauzeknop in te drukken totdat de informatiehuishouding daadwerkelijk op orde is. Zoals ik reeds eerder heb aangegeven, houdt het ingroeimodel in dat de verplichting tot het verlenen van inzage per rijksbelasting pas ontstaat als een koninklijk besluit wordt geslagen. Daarmee is er, denken wij, de waarborg dat de verplichting pas ontstaat op het moment dat uit de uitvoeringstoets blijkt dat het inzagerecht voor een specifieke rijksbelasting uitvoerbaar is. Daarnaast vindt er in 2030 ook een herijking van de uitvoeringstoets plaats. Ik zal uw Kamer uiteraard meenemen in de tussentijdse stappen die wij hierin zetten, zoals ik al heb aangegeven.

Mevrouw Van Eijk vraagt wanneer de Kamer een concreet, realistisch tijdspad richting volledige implementatie na 2030 ontvangt. Ik kan aangeven dat het mijn plan is dat uw Kamer begin volgend jaar een addendum op de uitvoeringstoets ontvangt. Daarmee wordt u verder geïnformeerd. Het is uiteraard een continu proces. Op dit moment is het voor ons, voor de Belastingdienst en de Douane, lastig om een concreet tijdspad te geven. Het is eigenlijk work in progress, om het zo maar eens te zeggen; het is een continu proces. We zullen u periodiek op de hoogte houden van de stand van zaken en de vorderingen.

Mevrouw Van Dijk vraagt of er altijd handmatige verwerking zal moeten plaatsvinden. Kan de uitvoering dat aan? Leidt het niet tot risico's? Of neemt het de focus op modernisering weg? De Belastingdienst en de Douane zullen zo veel mogelijk zoeken naar ondersteuning in ICT. Veel stukken zullen automatisch kunnen worden ontsloten. Bij twee processen blijft echter handmatig werk nodig. Het eerste proces betreft het arceren van stukken om gewichtige redenen, dus het weglakken van stukken, en de beoordeling of stukken al dan niet ontsloten kunnen worden. Dit houdt dus in dat een inspecteur of behandelaar kijkt of om gewichtige redenen informatie ontsloten kan worden of niet. In de toekomst kan dit mogelijk met behulp van AI gebeuren, maar die techniek is nu nog lang niet goed genoeg. Ik zeg het heel eerlijk: het is ook de vraag of en wanneer we de verantwoordelijkheid voor geheimhouden of inzichtelijk maken verleggen van de inspecteur naar de computer. Ik ben daar zelf altijd een beetje huiverig voor. Hier blijft handmatig werk dus voorlopig aan de orde. Het tweede proces betreft de ontsluiting van complexe dossiers die niet in gestructureerde systemen van de Belastingdienst of de Douane zitten. Het is ook niet de verwachting dat dit type dossiers altijd automatisch ontsloten kan worden. Deze twee soorten handmatig werk zullen dus inderdaad ook in de toekomst moeten worden verricht. Daar zullen extra uitvoeringskosten mee gemoeid blijven.

Op de vraag van mevrouw Van Dijk over een eerste inschatting van het implementatieplan ben ik al kort ingegaan, maar zij vroeg ook naar de kosten. De totale kosteninzage is op dit moment helaas nog niet mogelijk. De kosten voor de eerste stap van inzage fiscaal dossier bedroegen 24,6 miljoen. Die kostenpost is ook met u gedeeld. De Douane is momenteel aan het onderzoeken hoe een pilot inzagerecht voor de Douane vorm kan krijgen. Na de pilot kan een inschatting worden gemaakt van de kosten voor de implementatie. De uiteindelijk te verwachten kosten zijn uiteraard afhankelijk van veel factoren, maar zullen naar verwachting toch wel een veelvoud zijn van de kosten voor de eerste stap. Voor de dekking zal dus ook budgettaire besluitvorming moeten plaatsvinden. Om een onderbouwde schatting te kunnen maken -- want ik begrijp de vraag -- worden afhankelijkheden via een eerste uitwerking inzichtelijk gemaakt. Ik noem dat "het addendum op de uitvoeringstoets". Hierom zullen ook de kosten voor het eerste plateau, inkomensheffingen niet-winst, uitgewerkt worden. Vervolgens worden met een uitvoeringstoets per rijksbelasting de kosten ingeschat. Ik begrijp uw

vraag, mevrouw Van Dijk, maar op dit moment kan ik daar helaas niet meer over zeggen. Zodra er meer duidelijk is over de kosten van de verdere, totale uitrol zal ik de Kamer hierover informeren.

Dan vraagt mevrouw Van Dijk of ik een mogelijkheid zie om een verzoekprocedure te hanteren totdat het portaal volledig gereed is. Dat zou er in de praktijk toe leiden dat de Belastingdienst en de Douane tijd en capaciteit moeten investeren in een tijdelijke verzoekprocedure. De stukken zullen in die periode handmatig bij elkaar moeten worden gezocht, naast de twee processen die ik noemde. Dat moet ook handmatig gebeuren. Uit de uitvoeringstoetsen van de Belastingdienst en de Douane blijkt dat dit helaas niet uitvoerbaar is. Daarnaast zou dat ten koste kunnen gaan van de uitrol van het inzagerecht voor alle rijksbelastingen. Burgers en bedrijven kunnen echter wel verzoeken om de verstrekking van stukken die nog niet op het portaal staan. Tegen een beslissing op zo'n verzoek staat op dit moment geen bezwaar of beroep open.

Mevrouw Van Dijk vroeg ook hoe we ervoor zorgen dat minder digivaardigen de mogelijkheid krijgen om een geprinte versie aan te vragen. Bij de Belastingdienst wordt het proces om deze mensen te ondersteunen momenteel uitgewerkt. Het is de bedoeling dat er in 2026 al ondersteuning wordt geboden. Dit zal verlopen als een groeiproces, uiteraard samen met de digitale uitrol. Wanneer de inzage in stukken van een rijksbelasting bij koninklijk besluit wordt geformaliseerd, moet ook de voorziening voor minder digivaardige burgers gereed zijn. De Douane daarentegen streeft ernaar om het inzagerecht zo veel mogelijk digitaal te realiseren. Dit sluit ook aan bij de doelgroep van de Douane, die hoofdzakelijk bestaat uit ondernemers.

De **voorzitter**:

Een korte vraag van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Eigenlijk gaat het dus volledig parallel?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja.

Dan ben ik bij het kopje vliegbelasting.

De **voorzitter**:

Er is eerst nog een vraag van mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ja, ik heb nog twee vragen op dit punt. Het is fijn als de staatssecretaris ons op de hoogte kan houden van ontwikkelingen op dit dossier, want dit gaat natuurlijk jaren duren. We gaan daar stapjes in maken. Kan hij toezeggen dat hij dit meeneemt in de stand-van-zakenbrieven van de Belastingdienst? Dat lijkt me namelijk wel een mooie plek om dat te doen; dan houden we de vinger aan de pols.

Mijn tweede vraag betreft het slaan van het KB. Dat is in principe aan het kabinet. Kan de Kamer op de een of andere manier meer aan de voorkant worden betrokken, voordat zo'n belangrijk besluit wordt genomen? Ik probeer wat meer grip te krijgen op het proces. Ik zou daar graag een reactie van de staatssecretaris op willen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Op beide vragen kan ik met ja antwoorden. Ja, we zullen het meenemen in de stand-van-zakenbrieven. En ja, we zullen de Kamer van tevoren informeren wanneer wij een KB gaan slaan.

Dan ga ik nu in op de Wet differentiatie tarief vliegbelasting. Eerst heb ik een korte intro en daarna wil ik ingaan op de diverse vragen die zijn gesteld. Zoals bekend hebben we in Nederland sinds 2021 een vliegbelasting met een vlak tarief. Dat betekent dat je op dit moment voor een korte vlucht naar Parijs hetzelfde bedrag aan belasting per passagier verschuldigd bent als voor een langeafstandsvlucht naar bijvoorbeeld Tokio. Onderzoek laat echter zien dat de externe kosten van langeafstandsvluchten, zoals klimaatschade, gezondheidseffecten en geluidsoverlast, in vergelijking met de korte of kortere vluchten slechts in lage of lagere mate zijn geïnternaliseerd. Met dit wetsvoorstel zetten we, denk ik, een stap in de goede richting naar een hogere mate van internalisering van de externe kosten. Dit doen we door het tarief van de vliegbelasting te differentiëren naar afstand: hoe verder de vlucht, hoe hoger de belasting.

Tegelijkertijd hecht ik eraan om te vermelden dat voor zo'n 80% van de vluchten het tarief gelijk blijft aan het huidige tarief. Dit zijn vooral de vluchten naar Europese bestemmingen. Het tarief voor de overige 20% van de vluchten wordt per passagier verhoogd met bijvoorbeeld €15 voor vluchten naar Turkije en met €40 voor vluchten naar Amerika. Daarnaast wordt met dat voorstel een structurele budgettaire opbrengst van 257 miljoen euro gerealiseerd, zoals afgesproken in het hoofdlijnenakkoord.

Voorzitter. Dan wil ik naar de vragen gaan. Ik heb een vraag van de heer Vlottes: wordt een gewone vakantie door de differentiatie in de vliegbelasting niet onbetaalbaar? Hij vraagt of de vliegbelasting niet dezelfde kant op kan

gaan als de tabaksaccijns, dus dat deze alleen maar geld kost in plaats van oplevert. Wij zijn van mening dat een gewone vakantie door deze differentiatie niet onbetaalbaar wordt. Zoals ik al zei, blijft de prijs van 80% van de vluchten binnen Europa namelijk gelijk. Voor langere afstanden gaat het om een verhoging van circa €15 tot €40 per passagier ten opzichte van het huidige tarief. Wij vinden een dergelijke verhoging redelijk om de externe kosten van vliegen beter te internaliseren. Uit onderzoek komt trouwens naar voren dat het uitwijken naar buitenlandse luchthavens naar verwachting beperkt is. De maatregel genereert dan ook een stabiele en structurele budgettaire opbrengst. Deze raming is ook door het CPB gecertificeerd, zoals te doen gebruikelijk.

Mevrouw Van Dijk vroeg of het kabinet kan reflecteren op de hoogte van de voorgestelde tarieven. Gaat Nederland niet uit de pas lopen, vroeg zij. Zij stelde ook nog een aantal andere vragen over een vergelijking met de verlaging van de vliegbelasting in Duitsland. Ik wilde die vragen gezamenlijk beantwoorden. Voor vluchten binnen Europa geldt dat het huidige tarief van de vliegbelasting in Nederland, €29,40, relatief hoog is ten opzichte van de tarieven in de ons omringende landen. Het tarief voor deze vluchten wijzigt echter niet en geldt ook na de invoering van het gedifferentieerde tarief per 2027. Voor langere vluchten geldt dat het huidige tarief van de vliegbelasting in Nederland lager ligt dan in omliggende landen. Met de voorgenomen differentiatie gaat Nederland dus gemiddeld genomen een meer progressief stelsel hanteren, waarbij langere, vervuilendere vluchten zwaarder worden belast. Dit past bij onze inzet om de luchtvaart eerlijker te beprijzen en tegelijkertijd een stabiele budgettaire opbrengst te realiseren. Onze overtuiging is dat we daarmee niet uit de pas lopen. We kiezen juist voor een systematiek die beter aansluit bij de externe kosten van de luchtvaart.

Daarop aansluitend vroeg mevrouw Van Dijk ook of ik bereid ben om te onderzoeken waar de Duitse vliegbelasting uiteindelijk op uitkomt en wat de mogelijke gevolgen daarvan zijn voor de Nederlandse luchthavens. Waarom wordt deze analyse niet eerst uitgevoerd voordat wordt besloten tot invoering per 2027? Zoals ik al zei, is de differentiatie van het tarief afgesproken in het hoofdlijnenakkoord. Hiervoor is een budgettaire opbrengst van 257 miljoen euro ingeboekt. Nou is het zo dat belastingplichtigen en de Belastingdienst voldoende tijd nodig hebben om de maatregel te implementeren, zodat uitvoering per 2027 mogelijk is en ook de budgettaire opbrengst kan worden gehaald. Hiernaast verandert de verlaging van de Duitse vliegbelasting naar ons idee ook niets aan onze inschatting dat de uitwijkeffecten beperkt zullen zijn. Mag ik dat illustreren? 80% van de vluchten die vertrekken van Duitse luchthavens is een korteafstandsvlucht. Voor dit soort vluchten wordt de Duitse vliegbelasting naar verwachting met €3 verlaagd.

De **voorzitter**:

Dat is een mooi punt, vond ik, voor een interruptie van de heer Vlottes.

De heer **Vlottes** (PVV):

Een heel stuk terug noemde de staatssecretaris het redelijk om de externe kosten voor een gezin mee te nemen in de verhoging van €40 voor langereafstandsvluchten. Ik vroeg me af waar de staatssecretaris dat op baseert. Wat is redelijk? Tegen welke parameters is dat afgezet? Ik vraag dit ook in relatie tot klimaat.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik bedoel: redelijk, met name afgezet tegen het klimaat. Wij vinden dit een redelijke vergoeding voor de hogere externe kosten die nu eenmaal gemoeid zijn met langere vluchten. Dat is redelijk ten opzichte van het tarief voor kortere vluchten.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

De heer **Vlottes** (PVV):

Ja, oké, maar dat gaat dan vooral om kortere vluchten ten opzichte van langere vluchten. Wat doet dat voor de externe kosten? Wat doet het bijvoorbeeld voor klimaat? Wat doet dat voor vermindering op het gebied van klimaat ten opzichte van de kortere vluchten? Ik begrijp de verhouding tussen korte vluchten en langeafstandsvluchten, maar ik wil dan meer het effect weten op de externe kosten. Ik noem dat overkoepelend even "klimaat", zeg maar.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Nou ja, langere vluchten hebben meer gevolgen voor het klimaat dan andere zaken. Dat is het gevolg daarvan.

De **voorzitter**:

Nog een vervolgvraag? Ja, hoor, gaat uw gang.

De heer **Vlottes** (PVV):

Ja, dan zijn we er bijna. Wat maakt deze verhoging dan redelijk en wat doet die dan voor het klimaat?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik zei al: redelijk ten opzichte van het tarief voor kortere vluchten. Wat die verhoging doet voor het klimaat? We gaan ervan uit dat daarmee een redelijke vergoeding ... En we gaan ervan uit dat wellicht bepaald gedrag wordt gestimuleerd. Het gaat erom dat het redelijk is ten opzichte van de afstand; dat vinden wij belangrijk.

De heer **Vlottes** (PVV):

Nog één poging, voorzitter. Ja, maar wat doet dat dan voor het klimaat, dus bijvoorbeeld in de reductie? Ik noem dan eventjes als voorbeeld de pseudo-eindheffing; die werd heel mooi genoemd. Die haalt dan mogelijk een reductie van tussen de 0,2 en 0,4 megaton. Wat doet deze verhoging dan en wat maakt die dan redelijk?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Op de vraag wat die precies doet voor het klimaat, moet ik het antwoord schuldig blijven. Maar ik heb "redelijk" niet gezegd in het kader van klimaat, maar in het kader van afstand; dat heb ik geprobeerd uit te leggen. De heer Vlottes gaf aan dat te begrijpen, dus ja, dat is mijn antwoord.

De heer **Vlottes** (PVV):

Excuus, voorzitter; dank u wel. Maar dan neem ik aan dat als de staatssecretaris mij het antwoord schuldig blijft, ik daar nog een antwoord op krijg, hetzij schriftelijk, hetzij later.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zeker. Daar komt nog een antwoord op.

De heer **Vlottes** (PVV):

En wanneer?

Staatssecretaris **Heijnen**:

In de tweede termijn, als de heer Vlottes daarmee kan leven.

De heer **Vlottes** (PVV):

Daar kan ik mee leven.

De **voorzitter**:

De cirkel is rond. Als hier geen verdere vragen over zijn, dan vervolgt u dit betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Mevrouw Van Dijk vroeg waarom er niet gekozen wordt voor een gecoördineerde Europese aanpak om het gelijk speelveld te waarborgen. Ik snap die vraag. Het kabinet zet zich al jaren in voor een eerlijke internationale beprijzing van de luchtvaart. Deze route kent echter aanzienlijke drempels, zoals de Europese Energiebelastingrichtlijn, die het belasten van kerosine nog steeds belemmert. Aanpassing van dit soort kaders is op korte termijn helaas niet realistisch. Daarom acht het kabinet het noodzakelijk om nu nationale maatregelen te treffen, zoals de vliegbelasting en de nu voorgestelde aanpassing daarvan. In mijn eigen woorden zeg ik tegen mevrouw Van Dijk: als we wachten op Europa, wachten we nog lang.

Dan was er een vraag van de heer Stoffer over de ultraperifere gebieden.

De **voorzitter**:

Voor die tijd is er nog even een vraag van D66.

De heer **Oosterhuis** (D66):

De staatssecretaris zei: als we op Europa wachten, duurt het lang. Ik had ook de vraag gesteld wat het kabinet dan nu zelf doet om te kijken of het in Europa wat sneller kan. We zijn natuurlijk zelf een onderdeel van Europa. Misschien komt de staatssecretaris nog op die vraag, maar anders hoor ik het graag nu.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Nou, ik gaf al aan dat wij ons daar in Europees verband, bij de Ecofin en andere organisaties, voor inzetten. Maar wij merken dat dat geen gemakkelijk traject is en dat wij daarin vaak alleen staan.

Dan ga ik naar de vraag van ...

De **voorzitter**:

Ik zag toch nog een vraag van de heer Stultiens op dit onderwerp.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Veel partijen zeggen vaak terecht: we trekken samen op in Europees verband. De staatssecretaris geeft aan: we staan daarin soms alleen. Op dit moment is in Brazilië de klimaattop bezig; uw collega is daar aanwezig. Verschillende landen pleiten daar voor het belasten van privéjets en voor het belasten van businessclasspassagiers. Onder andere Frankrijk zegt het, Spanje zegt het en zelfs de heer Hoekstra zegt het, een bekende naam hier. Nu is de grote vraag: waar blijft Nederland?

Staatssecretaris **Heijnen**:

De vraag is bekend. De vraag is ook al vaker gesteld door de heer Stultiens. We hebben daar op dit moment om diverse redenen niet voor gekozen. Een van de redenen is uitvoeringstechnisch. Volgens mij hebben we daar ook in eerdere Kamerbrieven een nadere toelichting op gegeven. Uiteindelijk hebben we gekozen voor de differentiatie en niet voor andere heffingen. Dat is dus het antwoord.

De **voorzitter**:

Er is nog een vervolgvraag van de heer Stultiens. Daarna is er nog een van de heer Oosterhuis.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Ja, op twee punten. Ten eerste is het raar dat eerst wordt gezegd dat we samen op moeten trekken en dat Nederland, nu andere landen ons komen vragen of we alsjeblieft mee willen doen, namelijk Spanje en Frankrijk, en ook Wopke Hoekstra namens de Europese Commissie, niet zegt: wat een goed initiatief, laten we samen optrekken. Dan de uitvoerbaarheid. We hebben een amendement klaarliggen om privéjets te belasten met hetzelfde tarief als in Frankrijk. Dat is heel redelijk. Dat is niet volgend jaar al uitvoerbaar, maar per

2030. Ik hoop op een open houding van de collega's hier, maar ook van de staatssecretaris, om ons te laten aansluiten bij die bondgenoten in Europa.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zodra we het amendement ontvangen, zullen we daar uiteraard naar kijken. We kijken er altijd met een open houding naar.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Ik wil toch nog wel even door op het punt van de heer Stultiens over het vooroplopen, want ik voel me na het antwoord op zijn vraag een beetje met een kluitje in het riet gestuurd met mijn vraag. Ik hoorde de staatssecretaris zeggen "wij willen wel, maar de rest wil niet", terwijl Spanje en Frankrijk juist vooroplopen op de COP met het initiatief tegen privéjets, waar Nederland dan weer niet aan meedoet. Dus wat is het nu?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Er zijn meer landen in Europa dan alleen Spanje en Frankrijk. Er zijn ook heel veel landen die dit niet willen. Binnen de Europese Unie moet er op dit soort zaken toch echt minimaal een gekwalificeerde meerderheid worden gehaald en die hebben we nog niet weten te bereiken.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Nee, dat begrijp ik. Maar dit is toch wel een iets ander beeld, want met Spanje, Frankrijk en Nederland hebben we het niet over de kleine landen binnen de Europese Unie. Een gekwalificeerde meerderheid is het natuurlijk nog niet, maar het is wel een serieus bondgenootschap. Dan vind ik eerlijk gezegd de uitvoerbaarheid niet het allersterkste argument om ons nu niet bij een toch grootse oproep van Macron en de Eurocommissaris aan te sluiten. Als wij zeggen dat we het nu nog niet uit kunnen voeren, is dat niet het allersterkste argument om niet mee te doen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik kan me voorstellen dat de heer Oosterhuis dat zegt. Van de andere kant: als ik de heer Stultiens goed heb begrepen, houdt hij nadrukkelijk rekening met de uitvoerbaarheid door invoering pas vanaf 2030 voor te stellen. Die problemen met de uitvoerbaarheid zijn er dus zeer zeker.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Een korte aanvulling. Net ging het over een gekwalificeerde meerderheid, maar die is natuurlijk niet nodig. Landen hebben het al ingevoerd. Frankrijk heeft al een belasting voor privéjets. Het VK is inmiddels geen lid meer van de Europese Unie, maar heeft ook zo'n belasting. Wachten op Europa duurt soms te lang. Sommige stappen kun je al zetten. Dan zou ik net als de heer Oosterhuis zeggen dat we die kans moeten grijpen. Als Wopke Hoekstra het wil, moeten we als Nederland toch denken: let's go!

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik dacht niet dat ik ooit nog van de heer Stultiens zou horen: als Wopke Hoekstra het zegt, let's go! Dat vond ik wel een mooie opmerking. We zien het amendement graag tegemoet.

Dan kom ik nu toe aan de vraag van de heer Stoffer over de UPG's, de ultraperifere gebieden. Meer concreet zijn dat de Azoren, Madeira en de Canarische Eilanden. Hij vraagt waarom voor deze gebieden een uitzondering wordt gemaakt voor het hoge tarief en of het dan niet rechtvaardiger is om al dit soort gebieden gelijk te behandelen. We gaan naar een systeem waarbij de afstand het tarief bepaalt. Voor de UPG's is daarop één kleine aanpassing gedaan. Dat komt omdat zij binnen de EU een bijzondere status hebben. We hebben de aanpassing gedaan voor UPG's die binnen de 3.500 kilometer liggen. Waarom hebben we die afstand gekozen? Dat is ongeveer de afstand tot de verst weg gelegen EU-lidstaat, namelijk Cyprus. De UPG's die binnen dezelfde afstand vallen, vallen dus binnen het lage tarief, net als de EU-lidstaten. De UPG's die verder weg liggen dan 3.500 kilometer worden ingedeeld aan de hand van hun werkelijke afstand tot Nederland. Wij denken dat er zo een mooie balans is gevonden. Deze gebieden liggen weliswaar in de EU, maar voor de verder weg gelegen gebieden geldt wel een hoger tarief. Dat is precies wat wij met deze maatregel willen bereiken.

Dan ga ik naar Suriname en de heer Grinwis. Hij heeft aangekondigd een amendement voor te bereiden om de vluchten naar Suriname onder het laagste tarief te laten vallen. Hij heeft dat tijdens het wetgevingsoverleg ook uitgebreid toegelicht. Ik wil daar alvast kort op reageren. Allereerst wil ik aangeven dat het kabinet uiteraard de historische banden tussen Nederland en Suriname onderkent. Dat staat buiten twijfel. Wij denken echter dat een afzonderlijke indeling voor Suriname afbreuk doet aan de gekozen systematiek van de heffing op basis van afstand. Ik zie in het fiscaal recht echt geen aanknopingspunten om het hebben van historische banden een gerechtvaardigd onderscheidend criterium te laten zijn. Als Suriname wordt uitgezonderd op basis van historische verbondenheid, zou dit dan ook niet voor andere landen met vergelijkbare banden -- Indonesië werd maandag al genoemd -- moeten gelden? Wij denken dat er daarmee een risico ontstaat dat andere landen of luchtvaartmaatschappijen met een vergelijkbare positie

of afstand kunnen stellen dat zij ongelijk worden behandeld, zonder objectief verdedigbare reden.

De **voorzitter**:

Dit amendement is al ingediend. Uit de inleiding van de appreciatie maak ik op dat het waarschijnlijk ontraden wordt. Maar goed, die vraag mag de heer Grinwis stellen. Hij heeft wellicht ook nog andere vragen.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dat klopt, voorzitter. Dank. U hebt dat adequaat samengevat. Het wordt een ander oordeel dan bij dat over box 3; dat hoor ik al. Ik snap wat de staatssecretaris zegt. We kunnen natuurlijk de andere kant opgaan: we kunnen Indonesië toevoegen et cetera. Maar het karakter van de praktijk ... Laat ik het op een andere manier vragen. De praktische situatie is dat er maar één directe vlucht is tussen het Europese continent en Paramaribo, namelijk vanaf Amsterdam. Die wordt benut door de Surinaamse gemeenschap in Nederland, die relatief groot is. Volgens mij gaat het om 370.000 mensen. Zij bezoeken vooral familie. Het gaat dus veel minder, zoals bij Indonesië, ook bijvoorbeeld om toeristische doeleinden. Dit is mijn vraag, meneer Vermeer; u hoeft het niet met mij eens te zijn. Dit is mijn reactie in de microfoon op een reactie buiten de microfoon. Mijn vraag is: is er écht geen objectiveerbaar criterium te bedenken waarom dit stand zou kunnen houden? Want ik snap de precedentwerking. Ik snap dat het allemaal misschien prematuur of lastig is. Ik snap dat objectief de afstand groter is. Maar het is natuurlijk wel heel wrang dat de vluchten naar de Cariben wél zijn uitgezonderd, omdat dat binnen het Koninkrijk is. De prijzen zijn daar echter vaak goedkoper, omdat er meer concurrentie is, dan de prijzen voor die ene vlucht naar Suriname, die écht wordt gebruikt door een specifieke doelgroep met een specifiek doel. Is daar niet een objectiveerbaar criterium uit te halen voor zo'n uitzondering?

Staatssecretaris **Heijnen**:

De heer Grinwis geeft al aan dat Suriname verschilt van het Caribisch deel van ons Koninkrijk. Dat klopt. Wij hebben geen objectieve rechtvaardigingsgrond kunnen ontdekken. We hebben wel gekeken naar andere landen die een vergelijkbare regering hebben en daar zie je dat een uitzondering voor staten waarmee een EU-lidstaat historische banden heeft, afwijkt van de internationale praktijk. Meer concreet: Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk doen dit ook niet.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dus we zouden echt iets innovatiefs doen, begrijp ik hieruit.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Zo kennen we de heer Grinwis weer. Ja.

De **voorzitter**:

Ik kondig alvast aan dat we zo meteen heel even gaan schorsen voor de stemmingen, want die beginnen zo en ik kan me zo voorstellen dat in ieder geval een aantal mensen, zeker van de kleinere fracties, daarbij willen zijn. Ik denk dat ik een vrij voorspellende gave had, want de stemmingsbel gaat nu. Dus bij dezen schorsen we. Dat doen we in ieder geval tot 15.00 uur. Dan zijn we hier denk ik sowieso wel weer terug. De mensen die er niet bij hoeven te zijn, kunnen ook even koffiedrinken en dan zijn we om 15.00 uur hier weer terug. Dan schors ik de vergadering voor nu.

De vergadering wordt van 14.43 uur tot 15.23 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Goedemiddag. We waren even onderbroken vanwege de stemmingen en omdat uw voorzitter zelf nog iets bij de regeling van werkzaamheden aan het doen was. We kunnen het WGO over het Belastingplan weer vervolgen. Ondertussen is er volgens mij enigszins bijgekletst, zijn wellicht de nodige sanitaire stops gemaakt en is er koffie bijgetankt. We kunnen dus volgens mij in volle vaart verder met dit WGO. Daarvoor geef ik het woord aan de staatssecretaris, die volgens mij bij het blokje overig was aangekomen, als ik de administratie nog goed heb bijgehouden. Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dank, voorzitter. Uw administratie klopt: ik was inderdaad bij het kopje overig aangekomen. Ik wilde beginnen met de vragen van een groot aantal leden over de stelpost voor fiscale regelingen en de vraag waarom het niet invullen van die stelpost bij de burgers terecht is gekomen en de last op arbeid is verhoogd. Zowel de heer Oosterhuis als mevrouw Van Dijk vragen waarom er niet meer wordt ingezet op fiscale regelingen.

Voorzitter. De afgelopen jaren is er best wel veel gedaan. Daarom zijn er geen constructies meer die op korte termijn kunnen worden aangepakt. In dit Belastingplan zijn wel twee belastingconstructies aangepakt, zoals u weet. De eerste betreft de verbruiksbelasting, met het "vleugje zuivel". De tweede betreft het aanpassen van de erfbelasting bij overlijden onder huwelijkse voorwaarden en de 50%. Er zijn ook wat stappen gezet voor het inperken van negatief geëvalueerde regelingen. In het Belastingplan is dat bijvoorbeeld het geleidelijk afbouwen van het plafond in de leidingwaterbelasting, het schrappen van het enkele kwarttarieven in de motorrijtuigenbelasting en het versoberen van de ETK-regeling. Het resterende deel van de stelpost is inderdaad nog niet ingevuld. In het hoofdlijnenakkoord is, zoals u weet, opgenomen dat, voor zover deze maatregel niet wordt gerealiseerd, de noodremafpraak voor de lasten in werking treedt.

Toch even het volgende. De tabelcorrectiefactor wordt voor in totaal 47,2% niet toegepast. Daarvan ziet een percentiel van 4,2 op de stelposten en fiscale regelingen. De rest ziet op de dekking voor de btw op cultuur, media en sport. Op het totaal valt dat dus heel erg mee: ongeveer 90%. Maar het klopt dat de stelposten niet volledig ingevuld zijn.

Dan ga ik ... Ik twijfel even. Voorzitter, ik weet niet of mevrouw Van Dijk nog terugkomt.

De voorzitter:

Die is nog heel even afwezig in verband met een afspraak, maar u kunt denk ik eventueel de beantwoording alvast doen. Er zal ongetwijfeld iemand meekijken.

Staatssecretaris Heijnen:

Ik zal deze als laatste doen. Misschien dat ze dan terug is. Mocht dat niet zo zijn, dan doe ik 'm als laatste.

De voorzitter:

Dat lijkt mij heel schappelijk. Dank u wel.

Staatssecretaris Heijnen:

Dat gaat over de kansspelbelasting. Volgens mij is dat wel een belangrijk punt voor haar.

Dan ga ik naar de vraag van de heer Stultiens, over de grondslag leenstructuren in de Energie-investeringsaftrek en de Milieu-

investeringsaftrek. De vraag is waarom we deze structuren niet tegengaan en of wij deze structuren een ongewenste vorm van belastingontwijking vinden. Wetstechnisch is het mogelijk om het gebruik van de EIA en MIA, zoals die in de volksmond heten, in specifieke situaties te beperken. Hierdoor kunnen die regelingen in bepaalde situaties niet meer worden toegepast of minder aantrekkelijk worden. Dit kan er dan dus toe leiden dat er minder investeringen worden gedaan in onder andere energiebesparende bedrijfsmiddelen. Vorig jaar is door de partij van de heer Stultiens een amendement ingediend om specifieke structuren waarbij de EIA en MIA wordt gebruikt, tegen te gaan. Het amendement is toen niet aangenomen. Het ligt dan ook niet voor de hand dat het kabinet op dit punt een maatregel voorstelt.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Korte vraag. Blijft het oordeel net als vorig jaar "oordeel Kamer"? Dan gaan we herkansen om te proberen ervoor te zorgen dat de Kamer nu wel het goede advies volgt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik moet eerlijk bekennen dat ik niet wist dat het "oordeel Kamer" was, maar als de heer Stultiens dat zegt, dan is dat zo. Ik zie niet in waarom dat anders zou moeten zijn.

De heer Grinwis is er ook niet. Ik had een specifieke vraag van hem. Ik weet niet of hij in dezelfde bespreking zit. Ik ga gewoon door met de vraag van de heer Grinwis. Hij kan mijn antwoord dan terugkijken. Hij refereert aan een motie die op de laatste dag voor het verkiezingsreces is aangenomen die ziet op een vrijstelling van overdrachtsbelasting bij een taakoverdracht tussen woningcorporaties. Zijn vraag is heel concreet of ik deze motie ga uitvoeren en of ik dat met een nota van wijziging bij dit Belastingplan ga regelen of in een volgend Belastingplan. Zoals mijn collega, de minister van VRO, en ik eerder per Kamerbrief hebben aangegeven, sluit het begrip "taak" niet helemaal aan bij de invulling van de maatschappelijke taken van corporaties in het woningmarktbeleid zoals vastgelegd in de Nationale Prestatieafspraken. Dit houdt in dat de overdrachten tussen deze partijen in principe belast zijn met overdrachtsbelasting en dat kan belemmerend werken voor de solidariteit tussen woningcorporaties zoals vastgelegd in die Nationale Prestatieafspraken. Daarom onderzoek ik op dit moment samen met VRO hoe een eventuele vrijstelling beter kan aansluiten bij deze doelen. In feite streven we daarmee het doel na waartoe de motie van de heer Grinwis oproept. Er wordt dan tevens meteen gekeken naar eventuele staatssteunaspecten van een vrijstelling. Dit onderzoek loopt nog en in het eerste kwartaal van volgend jaar hopen en verwachten we voldoende

informatie te hebben om hierover een besluit te nemen, waarna we uiteraard de Kamer zullen informeren. Daarmee heb ik impliciet al aangegeven dat ik dit niet zou willen meenemen in het Belastingplan met een nota van wijziging, maar als een afzonderlijk wetsvoorstel.

Dan een vraag van de heer Oosterhuis over de uitvoering. Hij geeft aan dat de Belastingdienst, de Dienst Toeslagen en de Douane ook dit jaar nog kampen met krapte en met grote uitdagingen. Dat klopt. Hoe kijkt de staatssecretaris daarnaar? Maakt de staatssecretaris zich hier zorgen over, ook naar de toekomst kijkend? Wat is de verwachte uitstroom en hoe gaat de Belastingdienst dat oplossen? Hoe ga ik de uitvoering ontlasten? Het klopt dat het beschikken over voldoende vakbekwaam en vitaal personeel een van de belangrijkste continuïteitsrisico's blijft. Ondanks alle uitdagingen weet de Belastingdienst nog steeds voldoende nieuwe mensen aan zich te binden en op te leiden. Ook wordt blijvend geïnvesteerd in het behoud en de ontwikkeling van medewerkers. Wel vraagt nieuw beleid rondom bijvoorbeeld box 3 de komende jaren extra personeel evenals het tijdig opleiden daarvan. Ondanks de instroom en de focus blijft de personele bezetting van de Belastingdienst daarmee ook in de toekomst onder druk staan. Maar om heel concreet de vraag te beantwoorden: nee, ik maak me hier geen zorgen over, maar, ja, het heeft wel onze blijvende aandacht en die aandacht is ook nodig om te zorgen dat het niet zorgwekkend wordt.

Dan kom ik nu toch aan de kansspelbelasting. Ik kan er niks aan doen. Mevrouw Van Dijk vroeg of tariefdifferentiatie in de kansspelbelasting toch niet technisch mogelijk is, ook omdat dat bij de vliegbelasting wel bleek te kunnen. Zij vroeg hoe ik dat zie, of het nu wel of niet kan. Ik weet dat mevrouw Van Dijk de kansspelbelasting graag zou willen differentiëren. Dat is een langgekoesterde wens die zij al een aantal keren heeft uitgesproken. Het kabinet heeft aangegeven dat daar toch wel behoorlijk wat haken en ogen aan zitten en daar ook geen voorstander van te zijn.

In het afgelopen jaar is, omdat uw Kamer daarom verzocht, uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van tariefdifferentiatie binnen de kansspelbelasting. Dat was een vraag van mevrouw Van Dijk. Onderdeel daarvan waren verschillende gesprekken met de kansspelsector, de verslavingszorg en, zoals gevraagd, ook met de goededoelensector. Op 15 mei dit jaar heb ik de uitkomsten van dat onderzoek met uw Kamer gedeeld. de conclusie van het kabinet is en blijft dat tariefdifferentiatie geen goed idee is en wel om de volgende redenen: er zou een fiscale regeling toegevoegd worden die naar verwachting niet doelmatig is, het belastingstelsel wordt daarmee ingewikkelder in plaats van eenvoudiger, en differentiatie is niet in lijn met het kansspelbeleid en leidt wat ons betreft ook tot afbakeningsproblematiek, namelijk wat is een hoog risico en wat is een laag risico? Ook is er mogelijk een risico op ongeoorloofde staatssteun en, wat misschien ook wel belangrijk is: er is geen garantie dat tariefdifferentiatie leidt tot hogere afdrachten voor goede doelen.

Wij zijn van mening dat dit doel beter op een andere manier nagestreefd kan worden, bijvoorbeeld, als we dat zouden willen, door middel van een subsidie. Onderdeel van het onderzoek was ook dat differentiatie een structuuraanpassing in de IV is, waardoor het een aantal jaren duurt voordat dat geautomatiseerd verwerkt kan worden. Handmatige verwerking is bij de kansspelbelasting veel moeilijker dan bij de vliegbelasting. Kort gezegd komt het erop neer dat er bij de kansspelbelasting veel meer belastingplichtigen zijn en de materie ook complexer is. Dit neemt niet weg dat wij de gevolgen voor goede doelen en sport goed in de gaten houden. Zoals ook al eerder toegezegd wordt de verhoging gemonitord en zal uw Kamer hierover in het tweede kwartaal van 2026 verder worden geïnformeerd.

Voorzitter. Daarmee ben ik aan het einde gekomen van de vragen. Ik hoop dat ik alle vragen van de leden beantwoord heb, behalve één.

De **voorzitter**:

Dat gaan we zien, maar in ieder geval die van de heer Stultiens niet. Die heeft nog een vraag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Van één weet ik het inderdaad zeker. Die gaat over de horizonbepaling van de fiscale regeling. Dat is een motie van drie jaar geleden die is aangenomen. Die zegt dat we ook bij bestaande fiscale regelingen een horizonbepaling willen, zodat ze in principe eindigen, tenzij er een argument is om ze te verlengen. Eigenlijk is die motie nog steeds niet uitgevoerd en de vraag is: waarom niet?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat is een hele goeie vraag. Mag ik daar in de tweede termijn op terugkomen?

Voorzitter. Dan wil ik afsluiten. Dank voor het debat tot dusverre, zeg ik aan de leden van de Kamer.

Ik zal nog één opmerking maken, over de amendementen. Ik heb begrepen dat er inmiddels een dertiental amendementen op het Belastingplan is ingediend. Het waren er vijftien, maar er zijn er twee ingetrokken. Uiteraard staat het de Kamer vrij om dat te doen, ook in grote hoeveelheid; dat is een belangrijk grondrecht. Maar ik wil nogmaals benadrukken, ik denk ten overvloede, dat amendementen geen vrijblijvende toevoegingen zijn en verstreckende gevolgen kunnen hebben voor de samenleving en ook voor de uitvoering door de Belastingdienst. Dat is ten overvloede; ik heb dat vaker gezegd.

Tot slot zou ik de Kamer willen vragen om amendementen zo vroeg als mogelijk in te dienen en niet te wachten tot het laatste belastingplandebat. Dat geeft ons wat meer mogelijkheden om daar goed naar te kijken. De voorzitter gaf het al aan: in het plenaire debat zal ik alle amendementen appreciëren. Woensdag 26 november zal ik nog de welbekende appreciatiebrief met uw Kamer delen.

Voorzitter. Daarmee ben ik aan het einde van mijn eerste termijn gekomen. We zouden wat ons betreft na een korte pauze naar de tweede termijn kunnen.

De voorzitter:

Ik heb nog twee opmerkingen, allereerst een over de amendementen. De oproep dat iedereen die amendementen zo snel mogelijk wil hebben, is logisch. Nou weet ik ook dat mijn collega's daar in een vroegtijdig stadium al heel hard aan werken en dat er vaak ook bij de ondersteuning vanuit de Kamer of het ministerie aan gewerkt wordt. Dat kost ook tijd en het duurt soms lang voordat de collega's aan mijn linkerzijde de amendementen terugkrijgen en ze kunnen indienen. Soms zijn ze dus, voor zover het werk door de collega's is gedaan, al ingediend bij de ondersteuning, maar hebben ze die nog niet teruggekregen. Dat kan soms voor enige vertraging zorgen. Ik weet toevallig, zoals net nog bij de lunch is besproken, dat iedereen erom staat te springen dat ze zo snel mogelijk hun eigen amendementen terugkrijgen om ze vervolgens ook formeel in te kunnen dienen. Volgens mij is dat een gedeelde wens; dat wilde ik even benadrukken. Dat is één.

Twee. Ik dacht dat het zinvol is als de brief met de appreciaties, waar u van zei dat die ook nog komt, maandag al komt. Of heb ik dat verkeerd begrepen?

Staatssecretaris Heijnen:

Wat betreft die twee punten: ik zal intern bij ons aangeven dat de Kamerleden met smart zitten te wachten op de uitwerking van de amendementen, dus dat gaat zeker tot enige spoed leiden. We kunnen maandag alvast een appreciatie geven op de ingediende amendementen.

De voorzitter:

Dat lijkt me hartstikke fijn voor iedereen, want dan kunnen we inderdaad iets wat belangrijk is zo zorgvuldig mogelijk doen. Dat gezegd hebbende kijk ik even of er nog punten of vragen zijn voordat we overgaan naar een tweede termijn.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Ik heb één korte opmerking. Ik ben het zowel met de staatssecretaris als met de voorzitter eens dat er hard gewerkt wordt. Het is logisch dat wij de antwoorden afwachten om te bepalen wat we echt indienen of willen aanpassen. De ambtenaren werken dus keihard, ónze ambtenaren ook, maar het is ook logisch dat wij op basis van wat hier vandaag gezegd wordt, kijken of we iets indienen. Voor een deel zal het dus helaas weer een beetje lastminutewerk zijn, het liefst zo min mogelijk.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Het is helder waar de bal ligt.

De **voorzitter**:

We werken er met z'n allen aan om het zo goed mogelijk te doen, met de verschillende perspectieven die er zijn.

Dat gezegd hebbende zijn we volgens mij toegekomen aan de tweede termijn van de Kamer. We hebben afgesproken dat moties niet vandaag worden ingediend zoals dat wel gebruikelijk is bij een tweede termijn van een wetgevingsoverleg, maar dat dat in de tweede termijn van het plenaire debat gebeurt. Er is op dit moment dus geen mogelijkheid om moties in te dienen, maar er is nog wel een mogelijkheid om eventueel een aantal opmerkingen te plaatsen in de tweede termijn als die behoefte er is.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Wilde u gelijk beginnen? Sorry.

De **voorzitter**:

Ik wilde in ieder geval gelijk beginnen met de tweede termijn van de Kamer, tenzij daar aan de zijde van de Kamer bezwaar tegen is. Ik heb er best wel begrip voor dat we even schorsen voor de beantwoording van de staatssecretaris, ook omdat ik weet dat hij nog zou terugkomen op een aantal punten die in de eerste termijn zijn gemaakt. Het lijkt me logisch dat we nu kijken welke vragen er nog leven aan de zijde van de Kamer. Als dat ook nog wat uitzoekwerk vraagt, kan dat gelijk meegenomen worden in de schorsing die we zullen hebben voordat we overgaan naar de tweede termijn van de regering.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Prima, voorzitter. Dank. Wijt deze vraag maar aan de onervarenheid van de staatssecretaris.

De **voorzitter**:

We komen er samen uit. Ik kijk in ieder geval eventjes naar mijn linkerkant. We doen het volgens mij weer op volgorde van grootte, dus we beginnen bij de heer Oosterhuis met de vraag of hij een tweede termijn wil leveren.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Dank, voorzitter. Dank ook aan de staatssecretaris voor de antwoorden. Daarin was van de onervarenheid vrij weinig te merken, dus veel dank voor wat waarschijnlijk zijn enige Belastingplan als staatssecretaris zal zijn.

Ik wil op een aantal onderwerpen terugkomen. Ik zal ook meteen de inhoudelijke vragen stellen die ik anders morgen in mijn eerste termijn zou stellen. Dan beperk ik mij morgen tot een mooie beschouwing in mijn maidenspeech.

We hebben het gehad over de arbeidskorting per uur, het voorstel van mevrouw Inge van Dijk. Zelf hebben wij vanuit D66 ook voorstellen voor een urenvoordeel voor mensen die fulltime werken. Ik houd toch nog veel vragen bij de argumentatie van de staatssecretaris of dat nu wel of niet verstandig zou zijn. Die bewaar ik voor een volgend debat.

De pseudo-eindheffing. Ik geloof dat ik wat minder een petrolhead ben dan de heer Stoffer met zijn voorliefde voor Duitse diesels van tien jaar oud. Ik denk dat dit een verstandige maatregel is.

De heer **Stoffer** (SGP):

Een persoonlijk feit, voorzitter. Ik rijd sinds begin deze week in een totaal elektrische auto. Maar die voorliefde is er nog steeds, hoor. Dat klopt wel.

De **voorzitter**:

We kijken uit naar wat voor auto het volgende week wordt. Maar het is terecht een persoonlijk feit, hoor.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Een hele verstandige keuze van de heer Stoffer, denk ik. Ik kijk ook met veel belangstelling uit naar het aangekondigde amendement van de heer Grinwis om te kijken of er nog iets mogelijk is om het ook aan de werknemerskant aantrekkelijker te maken.

Dan de CO₂-heffing. Ik begrijp dat deze staatssecretaris daar moeilijk op kon ingaan. Ik hoor dinsdag in het debat graag van de minister van Klimaat en Groene Groei hoe deze afschaffing van de CO₂-heffing zich verhoudt tot de verplichtingen die we hebben volgens de nationale Klimaatwet.

De afvalstoffenbelasting. Ik denk dat ik dat niet fraai vind: het proces niet, de inhoud niet en wat er nu in het Belastingplan staat niet. Ik heb de indruk dat de staatssecretaris dat eigenlijk wel met mij deelt. Ik denk dat het goed is dat we de stand van zaken krijgen in de brief. De budgettaire opbrengsten en het beoogde CO₂-effect zijn allemaal relevant om wel te handhaven, maar wat de manier waarop betreft, zullen we er toch echt nog even goed naar moeten kijken hoe we dat nu definitief gaan doen.

De accijnsverlaging. De staatssecretaris gaf volgens mij heel eerlijke antwoorden op de vragen van collega Grinwis. Ik blijf het toch ingewikkeld vinden, dit "verkiezingscadeau" voor de automobilist. Tegelijkertijd zit de opvolger straks met weer een verhoging van de benzineprijs, maar wordt de verlaging van de accijns wel wordt gedekt met geld dat in dat jaar beschikbaar is. Ook daarover ligt er een interessant amendement van Grinwis. Tegelijkertijd wil ik me erop beraden of er iets van een geleidelijkere afbouw nodig zal zijn, maar daar kom ik later nog op terug.

De vliegbelasting. Ik vind het echt jammer dat het kabinet zich niet aansluit bij internationale initiatieven. Dat doet toch afbreuk aan de teksten van het kabinet dat het hier wel degelijk het voortouw in neemt. Ik denk dat dat niet het geval is, maar ik vestig mijn hoop op het volgende kabinet.

Dan kom ik graag terug op twee antwoorden die ik in de schriftelijke beantwoording kreeg. Allereerst het groen beleggen. Daar worden serieus veel projecten geraakt. Ik las in de antwoorden dat het gaat om 950 projecten met een totaal van 1,2 miljard aan investeringen die jaarlijks geraakt worden door het afschaffen van deze heffingskorting en vrijstelling. Ik overweeg een amendement in te dienen om die vrijstelling en heffingskorting weer in ere te herstellen.

Mijn laatste vraag gaat over de kansspelbelasting en de geplande verhoging komend jaar na de verhoging van dit jaar. Ik blijf moeite houden met het schriftelijke antwoord dat ik daarover heb gekregen. In het coalitieakkoord is een verhoging van de opbrengsten geraamd door het tarief te verhogen. Nu zien we dat de opbrengst omlaaggaat, met als reden de verhoging van het tarief en de regelgeving. Maar die regelgeving geldt volgens mij alleen voor de onlinemarkt, terwijl ook de casino's en de gokhallen juist nu minder klandizie zien. Is het doel van deze verhoging van de kansspelbelasting nou minder gokken? Dat zou ik kunnen begrijpen -- ik weet niet of ik het ermee

eens ben -- maar dat levert dan niet meer op. Of is het doel een hogere opbrengst? Dat doel bereiken we nu niet. De staatssecretaris geeft aan dat als we zouden willen bevriezen, hij een dekking van 83 miljoen verwacht van de Kamer. Tja. Gezien mijn hele worsteling ben ik daar niet toe bereid, maar ik zou de staatssecretaris wel een gewetensvraag willen stellen, misschien meer in het thema van de kansspelbelasting: durft hij er nu een fles wijn op te zetten dat we die 83 miljoen volgend jaar gaan binnenhalen?

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Mooie cliffhanger. Ik kijk even of de heer Vlottes een tweede termijn wenst.

De heer **Vlottes** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de staatssecretaris voor de beantwoording tot zover. Ik wacht even de beantwoording af van wat er is toegezegd over de vliegbelasting en over box 3.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Heel helder. Dan kijk ik naar mevrouw Van Eijk, VVD.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een paar vragen en opmerkingen, met dank voor de beantwoording in eerste termijn en voor de uitgebreide antwoordbrief die wij gisteren hebben mogen ontvangen.

Ik heb nog één vraag over de pseudo-eindheffing. In internationaal verband hebben we daarbij altijd te maken met verdragen. Hoe werkt deze heffing onder de verschillende verdragen? Betekent dit niet dat die heffing überhaupt niet kan worden geheven of dat die leidt tot dubbele belasting? Daar krijg ik graag nog een reactie op.

Er is in de mondelinge termijn niet meer teruggekomen op een fonds voor gemene rekening. Wel is daar vrij uitgebreid op ingegaan in de schriftelijke beantwoording. Ik mis echter nog steeds de overtuiging waarom het verruimen van het overgangsrecht nou zo erg zou zijn, terwijl we daarmee toch een aantal praktische knelpunten die nu in de praktijk leven zouden kunnen oplossen. Ik heb hier vorig jaar ook keihard voor gestreden, en gelukkig maar, want dat heeft ongelukken voorkomen. Ik heb nog steeds het

onderbuikgevoel dat we nu weer iets doen wat niet helemaal oké is. Dit terwijl het verruimen van het overgangsrecht toch een heel gemakkelijke optie is en geen geld kost, maar er wel voor zorgt dat we de praktijk even de tijd en de ruimte geven om te komen tot gezamenlijke oplossingen, ook met het ministerie, want ik weet dat dat overleg loopt.

Dan de Wet minimumbelasting. Ook daar is hier niet meer mondeling op teruggekomen. Het bedrijfsleven geeft aan dat er serieuze knelpunten zijn en dat deze wet ook ons concurrentievermogen aantast. Ik weet dat er ontwikkelingen zijn in Europa. Deels zijn dat de goede ontwikkelingen, maar deels misschien ook niet. Ik zou ervoor willen pleiten dat we daar een win-win van proberen te maken, want er zijn gewoon een aantal serieuze knelpunten waar ons bedrijfsleven tegen aanloopt. Laten we gezamenlijk optrekken met de landen die onder andere pleiten voor bijvoorbeeld een vereenvoudiging of het introduceren van een hightech safe harbour. Er zijn allerlei manieren en ideeën die binnen verschillende lidstaten leven om dit op een praktische manier beter te maken voor ook ons bedrijfsleven zonder dat we het doel van de minimumbelasting voorbijschieten.

Dan het punt van de Wbso. Daar is in de beantwoording op gereageerd. Fijn om te lezen dat de staatssecretaris openstaat voor verbetervoorstellen voor die Wbso. We lopen er wel tegenaan dat er dan weer budgettaire dekking geleverd moet worden, terwijl we weten dat er in ieder geval afgelopen jaar een serieus bedrag aan onderuitputting was. Misschien wil de staatssecretaris in zijn tweede termijn hier nog heel even op ingaan. Ik nodig hem uit om met ons mee te denken hoe we twee instrumenten, namelijk het indexeren en de verzilveringsproblematiek, toch een plek kunnen geven in dit Belastingplan.

Dan de liquidatieverliesregeling. Ik voel toch ergens ruimte om het binnen de liquidatieverliesregeling te kunnen oplossen, zij het dat het technisch misschien complex is. Maar het is nou ook weer niet een regeling die ieder jaar duizenden keren wordt toegepast volgens mij. We moeten het dus ook even in proportie zien en bekijken wat het betekent voor de capaciteit, ook wetende dat de teams die hier veel mee te maken hebben, goed bezette teams zijn die uit kundige mensen bestaan. Ik zou dus toch nog graag willen weten hoe dit dan wél kan slagen en werken in de regeling zelf.

Dan de bijzondere invaliditeitsverhoging. Dank voor de zeer uitgebreide schriftelijke beantwoording. Ik voel alle zorgen en risico's; die zie ik ook. Ik heb begrepen dat er sprongcassatie is ingesteld. Die procedure zou vrij snel aan de orde moeten zijn. Ik ga nog heel even nadenken over de vraag of ik daar nu op door wil pakken of dat het toch verstandig is om nog even -- je weet trouwens nooit of het "even" is -- die procedure af te wachten.

Dan lees ik in de paragraaf over specifiek de uitvoering en de beschikbaarheid van schaars IT-personeel -- ik noem ze maar even: de programmeurs op het gebied van Cool:Gen -- dat er iets van een onderzoek loopt over de manier waarop we die mensen maximaal beschikbaar kunnen

houden voor het werk waarvoor ze nodig zijn. Misschien kan de staatssecretaris daar nog iets over zeggen, want daarover stond vrij weinig in de brief.

Volgens mij is de Fiscale verzamelwet 2027 in consultatie of net uit consultatie. Wellicht zit daar een haakje om die amendementen over de bedrijfsopvolgingsregeling te verwerken, althans het verwijderen daarvan. Dat is een uitnodiging aan de staatssecretaris om te bekijken hoe we dat toch snel netjes op kunnen ruimen, zonder dat er een apart wetsvoorstel voor nodig is.

Ik ben een van de mensen die nog wacht op de amendementen van de amendementenservice. De heer Stultiens merkte terecht op dat ze soms nog een keer op en neer moeten of dat we ze soms nog willen afstemmen met collega's. Ik doe mijn stinkende best, maar ik sluit niet uit dat ze ook bij mij pas volgende week erdoorheen gaan komen. Het is wat het is. Ik denk niet dat ik er een verrassing in heb zitten. Ik ben, om heel concreet te zijn, nog bezig met iets voor box 3, de lucratiefbelangregeling en het overgangsrecht voor fonds voor gemene rekening.

Dat was het, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dank kijk ik naar de heer Stultiens voor zijn tweede termijn.

De heer Stultiens (GroenLinks-PvdA):

Dank, voorzitter. Morgen hebben we inderdaad ook nog genoeg spreektijd, dus ik zal niet alles langslopen. Ik noem wel een paar highlights, in mijn ogen, en dingen die ik graag beter zou willen zien.

Ik ben blij met de toezegging van de staatssecretaris dat hij de komende jaren, of in ieder geval zolang als hij er nog zit, nauwlettend in de gaten houdt of er geen nieuwe buffelboetes ontstaan. Ik hoop dat zijn opvolgers dat ook zullen doen. Voor mij is het belangrijk dat juist de groep waarvoor wij allemaal hopen dat werken meer loont, niet ineens meer belasting moet gaan betalen. Het is fijn dat daar goed op gelet wordt. Ik hoor ook een kleine opening voor alternatieve dekkingen na 2030 voor de buffelboete. Maar dan moeten we wel met elkaar bekijken of er iets te vinden is waar meer partijen achter staan. Daar gaan we nog een poging toe doen, want wij vinden het nu niet evenwichtig met de volledige dekking in dit eerste tarief.

Dan heb ik een blokje klimaat. Ik heb vernomen dat ik daarvoor voor een deel moet zijn bij de collega die dinsdag aansluit, maar de overkoepelende boodschap is dat zowel de klimaatdoelen als de stikstofdoelen als de circulaire-economiedoelen als de elektrische autodoelen allemaal niet gehaald

worden. En ja, er worden stapjes gezet, maar er worden ook stapjes teruggezet door sommige amendementen hier. De overkoepelende boodschap is wel dat we als land niet genoeg doen om de doelen te halen. Dat vind GroenLinks-PvdA een groot probleem; dat zal niemand verbazen. Ik hoop dat hierop stappen worden gezet in de formatie.

Dan de afvalverwerkingsinstallaties. Inderdaad, een maand geleden heeft mijn oud-collega Gabriëls een motie ingediend om het over de hele keten te spreiden. Ik denk nog steeds dat dit een goed idee is. Ik overweeg de motie opnieuw in te dienen, zodat die deze keer wel voldoende steun haalt. Vorige keer was het een krappe minderheid namelijk. Ik denk namelijk dat het nu onevenwichtig bij één doelgroep is gelegd -- dat hebben meer collega's gezegd -- en volgens mij moeten we naar de hele keten kijken als we een circulaire economie willen.

In de schriftelijke antwoorden is gereageerd op het punt over verhuuld vermogen. Dat is belastingontduiking, fraude. Ik ben blij dat de staatssecretaris ook toezegt verder onderzoek te doen naar waar het geld zit en naar hoe we hier meer van kunnen optakelen. Volgens mij vinden we dit namelijk van links tot recht onwenselijk.

Dan de privéjets. Het amendement is inmiddels ingediend. Wij vinden het zowel qua klimaat als qua rechtvaardigheid logisch dat je de grote vervuilers laat betalen, zeker als zo veel landen het al doen en de Europese Commissie zegt: laten we eens kijken en laten we beginnen met de grootste vervuilers. Dan hoort daarbij dat mensen in een privéjet hun eerlijke deel gaan betalen. Ik hoop op steun van de collega's voor dit amendement.

Erfbelasting, schenken op papier: ik ben blij met de toezegging dat de opties in kaart worden gebracht om te kijken hoe je dit ongewenste effect kunt tegengaan. We zullen daar met elkaar over doorpraten in het nieuwe jaar.

Dan de twee laatste punten, allereerst de inzage in het fiscaal dossier. Ik ben nog steeds met collega's hier aan het zoeken of we kunnen kijken of het beter kan. Daarbij is de uitvoerbaarheid belangrijk: geen onnodige fte en ook geen circus met een verdienmodel. Dat willen we allemaal niet. Uiteindelijk heb je vanuit rechtsbescherming eigenlijk het recht om te vragen om je dossier. We zoeken dus nog naar een werkbaar amendement. Ik hoop dat dat de komende dagen gaat lukken.

Het echt laatste punt betreft de liquidatie van de verliesregeling, die al door mevrouw Van Eijk werd genoemd. Wij denken dat het mogelijk is om dit gat wél te dichten, want eigenlijk is dit een gat dat we met elkaar niet willen. Het gaat om bedrijven die hier verliezen kunnen aftrekken die ze ook al konden aftrekken in een ander land. Dit is een dubbele aftrek die eigenlijk onwenselijk is. Ook de Belastingdienst vond dat, maar we zijn helaas teruggefloten door de Hoge Raad. We volgen uiteraard de rechter, maar dan is de vraag of we als wetgever voor de toekomst niet moeten bekijken hoe we dit gat kunnen dichten. Als het lukt om dit gat met elkaar te dichten, hoop

ik dat we deze ongewenste constructie kunnen voorkomen. Wij hebben daar ideeën over. We zijn druk aan het schakelen met de ambtelijke ondersteuning om daar iets haalbaars van te maken.

Verder zeg ik: allemaal tot morgen.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Vermeer.

De heer Vermeer (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de staatssecretaris en zijn team voor de antwoorden en de inderdaad zeer uitgebreide schriftelijke beantwoording van gisteren, die echt helpt en hier volgens mij ontzettend veel tijd scheelt. Eén ding wil ik er nu nog uitpakken. Dat betreft de antwoorden over het weglekeffect van de afvalstromen naar het buitenland. Uit de antwoorden van de staatssecretaris maak ik op dat er geen of zeer weinig rekening gehouden is met een absolute toename in exportstromen van afval naar het buitenland. Dat is ons inziens zeer onverstandig, want je moet daar een reductiefactor in meenemen, niet alleen voor binnenlandse reductie maar ook voor de export. Nogmaals graag een reactie van de staatssecretaris op de vraag of en hoe hij deze raming gaat aanpassen. Ik snap dat er over ramingen en gedragseffecten gediscussieerd wordt, maar ik pak dit voorbeeld er expliciet uit, omdat uit de beantwoording duidelijk blijkt dat er soms gewoon geen rekening gehouden lijkt te zijn met gedragseffecten.

Morgen ga ik graag verder met de inhoudelijke reactie op andere punten, zoals de motorrijtuigenbelasting voor campers. Ik wil op dat punt meer weten over de uitvoerbaarheid, want uit alle mails en correspondentie die ik daarover gekregen heb van eigenaren van campers, maak ik op dat er een tsunami van schorsingen gaat plaatsvinden door het hele jaar heen. Ik zou graag van de staatssecretaris horen welke gevolgen dat zal hebben voor de belasting bij de uitvoeringsorganisatie. Is daar rekening mee gehouden, is dat goed geautomatiseerd en gaat dit niet tot hele kosten en dervingen leiden? Want tot nu toe was het campertarief zodanig dat de meeste mensen dat gewoon door lieten lopen, maar nu wordt het voorgestelde tarief zo hoog dat ik verwacht dat mensen gewoon meerdere keren per jaar gaan schorsen, want als je een halve maand schorst, kan dat straks al uit. Ik denk dat we dan hele rare situaties gaan krijgen.

Verder wil ik nog melden dat ik het amendement over de oldtimers op stuk nr. 27 voor nu intrek. Ik hoop op dat punt nog wel met iets anders terug te komen, maar ik trek het amendement voor de zekerheid maar even in, want anders gaat het een eigen leven leiden.

De **voorzitter**:

Het amendement-Vermeer (stuk nr. 27) is ingetrokken.

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan ... Volgens mijn lijstje aan de heer Grinwis. Of is de heer Stoffer toch aan de beurt? Ai, dit is een hele pijnlijke fout. Ik denk dat ik die nog goed moet maken bij de heer Stoffer. Daar ga ik nog op broeden, maar ik geef het woord nu heel snel aan de heer Stoffer voordat ik mijn eigen graf groter maak.

De heer **Stoffer** (SGP):

Voorzitter. De heer Grinwis en ik zitten gebroederlijk naast elkaar en ik zal u vertellen dat ik grote vreugde had toen zijn collega Don Ceder de ochtend na de verkiezingen toch binnenkwam. Wat dat betreft trekken we altijd graag gebroederlijk op.

Voorzitter. Ik dank uiteraard de staatssecretaris en iedereen die daarachter heeft gezeten voor de uitgebreide beantwoording. Voor mij waren heel veel zaken al schriftelijk beantwoord. Heel fijn dat dat al vooraf zo uitgebreid kon. Ook in de mondelinge beantwoording is eigenlijk alles langsgekomen, dus wat dat betreft dank daarvoor.

Ik zou nog één punt op willen merken rond de afvalstoffenbelasting. Ik was er net bij de beantwoording van dat punt niet bij, maar ik heb eigenlijk een beetje dezelfde weergave zoals ik die zojuist vanuit D66 hoorde, namelijk dat we daar toch wat onvrede over hebben. Daarbij heb ik ook de indruk dat dat niet alleen aan deze kant zo is, maar wellicht aan de andere kant ook, dus het is goed om daar in een brief op terug te komen. Ik zou daar nog één punt bij willen opmerken; eigenlijk is de vraag of dat ook meegenomen zou kunnen worden. Ik heb in de eerste termijn gevraagd om een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden. Dat is met name ook een wens vanuit de waterschappen. Ik zag in de beantwoording dat er wel een gesprek geweest is, maar een gesprek is natuurlijk wat anders dan een uitvoerbaarheidstoets. Mijn vraag is dus eigenlijk of in de brief ook eens ingegaan zou kunnen worden op de vraag of zo'n uitvoerbaarheidstoets ook een optie is. Dat hoeft wat mij betreft niet nu, in deze termijn, terug te komen; in de brief is het wat mij betreft uitstekend. Maar ik zou de vraag nog even willen benoemen hier.

Voor de rest heb ik geen vragen en komt het morgen wel. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan komen we nu wel echt aan bij de heer Grinwis.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Ik kan de woorden van de heer Stoffer alleen maar beamen.

Voorzitter. Heel veel dank aan de staatssecretaris en aan alle ambtenaren die heel hard gewerkt hebben aan de schriftelijke beantwoording -- die was behulpzaam -- maar ook aan de voorbereiding op dit debat. Ook wordt er nog heel hard gewerkt aan amendementen en beslisinformatie voor die amendementen, waarvoor heel hartelijk dank. Ik ga zo meteen kauwen op wat informatie die we tijdens het debat hebben ontvangen. Daar hoop ik dan een keuze in te maken en amendementen over in te dienen. Of dat allemaal nog lukt voor of tijdens het debat van morgen, weet ik niet. Dat wordt echt lastig, want we merken dat de amendementenservice zo hard mogelijk werkt als hij maar kan, maar dat we de behandeling van het Belastingplan door de verkiezingen natuurlijk wel erg hebben ingedikt. Dat leidt ertoe dat wij waarschijnlijk niet tijdens onze plenaire termijn alle amendementen hebben ingediend. Dat zou eigenlijk voor de zorgvuldigheid wel prettig zijn, maar ja, het is zoals het is. Dan moeten we volgende week dinsdag maar kijken of we er nog een extra, korte termijn aan moeten wagen om dingen uit te kunnen discussiëren inzake amendementen. Dat over het proces.

Dan de inhoud. Ik loop maar even mijn bijdrage in eerste termijn door. Ik heb natuurlijk best wel een groot punt gemaakt over de nota van wijziging en de arbeidskorting. Ik denk dat ik even de deur uit was toen de staatssecretaris daarop inging. Ik vond de toon in de beantwoording gisteren al beter dan in de nota naar aanleiding van het verslag. Daarin werd eigenlijk gewoon gezegd: er is geen sprake van fiscale discriminatie tussen mensen die kunnen werken en mensen die arbeidsongeschikt zijn geraakt. Dat werd gelukkig in de schriftelijke antwoorden al iets genuanceerd, want de verschillen zijn gewoon gigantisch. Ik vind ze niet uitlegbaar. Nu hebben we het dan voor de mensen die rond het minimumloon dan wel in een kleinere deeltijdbaan zitten eventjes leuker gemaakt, maar voor de grote deeltijdbanen en voor voltijdswerken hebben we het niet beter gemaakt met de verandering die we hebben doorgevoerd. Ondertussen hebben we het stelsel hiermee niet minder complex gemaakt. Je zou kunnen zeggen dat de arbeidskorting al bestond, maar toch. Ik heb best wel problemen met die hele nota van wijziging. Het amendement dat ik daarop had, wordt nog aangepast. De staatssecretaris ontkende in eerste instantie dat er fiscale discriminatie was. Kan de staatssecretaris daar toch nog iets over zeggen? Ik vind het eigenlijk te ver gegaan. De verschillen zijn te groot tussen mensen die dus wel recht hebben op arbeidskorting en mensen die dat niet hebben, dan wel tussen de totale verschillen in belastingdruk bij gelijke bruto-inkomens, individueel en zeker op huishoudniveau.

Dan nog even over box 3. Daarover zijn we nog in afwachting van verschillende amendementen die terugkomen. De grote vraag wordt niet of we met elkaar eenparig kritiek hebben op box 3. De grote vraag wordt of wij met elkaar tot overeenstemming kunnen komen over een dekking en of daar dan vervolgens een meerderheid voor te organiseren is. Dat is mij een lief

ding waard. Ik vind de verhoging die nu wordt voorgesteld uiteindelijk niet rechtvaardig. De ChristenUnie is misschien niet de partij die het van oudsher opnam voor mensen in box 3, maar ik vind de optelsom van alle belastingmaatregelen nu gewoon niet rechtvaardig. Ik vind het ook te weinig integraal bekeken; dat heb ik in de eerste termijn benoemd. Ik vind dat de gevolgen voor de interactie met de woningmarkt en wat daarbij aan het gebeuren is qua uitponden, veel zwaarder moeten meewegen bij de besluitvorming in het kabinet. Ik vind in die zin ook het Belastingplan niet verantwoord in relatie tot wat zich op de verhuurmarkt aan het voltrekken is. Daarin is box 3 mijns inziens een belangrijker instrument dan "wat gaan plussen en minnen in de Wet betaalbare huur". Het kabinet doet het nu andersom. Dat vind ik niet zo verstandig.

Ik hoop dus echt dat we hier wat aan kunnen doen. Maar het komt erop aan dat we iets in de dekking vinden waar we het met elkaar over eens kunnen worden. Ik voel in ieder geval ruimte bij het kabinet om dit op te lossen. Ik voel ook dat er misschien een mismatch in jaren kan zijn. Het kabinet was daar namelijk zelf ook niet vies van bij de benzineaccijns; dat hebben we mooi met elkaar kunnen uitdiscussiëren.

De staatssecretaris verdedigt zijn Belastingplan -- dat snap ik -- maar hij voelt toch ook wel aan dat de oplossing met box 3 een beetje krom is, ondanks de mooie redenering onder die 1,78% en de tegenbewijsregeling zonder kostenaf trek et cetera? Ik ben dus toch wel benieuwd of de staatssecretaris hier iets meer zijn hart durft te laten spreken.

Er is door collega's Oosterhuis en Stultiens al wat gezegd over de klimaataspecten; daar sluit ik me eigenlijk wel bij aan.

Ik ben al ingegaan op de benzineaccijns. Ik werk aan een amendement over de bijtelling. Dat kondig ik aan het begin van mijn tweede termijn aan. Er komt een amendement. Alleen, we moeten in de dekking keuzes maken om het rond te laten lopen. In de variant die ik heb uitgevraagd loopt het op dit moment namelijk nog niet helemaal rond.

Dan de verbruiksbelasting. Ik zit er nog over te twijfelen. Moeten we nu, zoals collega Stoffer en Vermeer hebben voorgesteld, één variant voorstellen? In hun ogen is dat dan variant 5. Ik zat ook nog te kijken naar de varianten onder 4. Of moeten wij beide varianten verder laten uitwerken op basis van de actualiteit? Er is namelijk wat gebeurd met soja en zuivel. In die zin kloppen de variantenbrieven die we hebben gehad niet helemaal meer ten opzichte van de huidige situatie in Belastingplan 2026.

Ik wil eigenlijk ook wel meer informatie hebben over de uitvoeringsaspecten en de Douane. Dat soort aspecten zijn in die variantenbrieven namelijk nog niet goed uitgebeend. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dus: is het verantwoord om nu de keuze te maken, of is het verantwoord om twee varianten die redelijk dicht bij elkaar liggen, verder uit te laten werken? Ik

ben benieuwd hoe de staatssecretaris daartegen aankijkt, want dat maakt nogal uit voor hoe we de motie formuleren en welke moties we indienen.

Dat was volgens mij voor nu het belangrijkste. De rest gaan we morgen mooi vervolgen. Voorzitter, tot zover. Dank.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan dank ik de leden van de Kamer voor hun tweede termijn. We gaan een halfuurtje schorsen. De staatssecretaris wil daar toch nog iets over zeggen. Ik ben benieuwd.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik had een halfuur aangegeven -- dat klopt, voorzitter -- voordat ik het aantal vragen had meegekregen. Ik kreeg van het team het verzoek of het wat langer, drie kwartier, zou kunnen.

De **voorzitter**:

Zullen we dan zeggen dat we hier om kwart voor weer terug zijn? Dat lijkt me best een mooie tijd om weer terug te zijn om het debat te vervolgen. Om 16.45 uur gaan we dus verder. Ik schors dit wetgevingsoverleg voor nu.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Prima.

De vergadering wordt van 16.06 uur tot 16.48 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Hartelijk welkom terug bij het wetgevingsoverleg over het Belastingplan. Ik dacht: ik wacht nog heel even of alle andere collega's ook komen, maar de staatssecretaris was hier netjes op tijd, dus ik vind dan ook dat we nu maar gewoon van start moeten gaan. We zijn aangekomen bij de tweede termijn van de zijde van de regering. Daarvoor geef ik graag het woord aan de staatssecretaris. Het woord is aan u.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Maar voordat ik dat doe, toch nog even een algemene opmerking over onze amendementenservice. Wellicht dat de mensen die dit debat volgen daar een verkeerde indruk van hebben gekregen. Ik hecht eraan om expliciet aan te geven dat er nu maar één dag zit tussen het wetgevingsoverleg en het plenaire debat, terwijl daar meestal een week of twee tussen zit. Er zit ook maar één dag tussen het eerste en het tweede WGO. Die amendementenservice bij ons werkt echt kneiterhard. Dat wil ik dus wel expliciet benadrukken. Ik snap natuurlijk ook heel goed dat het voor u als Kamer een extra uitdaging is om het Belastingplan in zo'n korte tijdsspanne te behandelen. Voor mij is het de eerste keer, dus ik weet niet beter. Dat wilde ik dus wel even van tevoren expliciet opmerken.

De **voorzitter**:

Hele goede toevoeging. Volgens mij maakten meerdere collega's deze opmerking zelf ook al. Daarom was er ook begrip. Tegelijkertijd is het goed om even uit te leggen waarom de amendementen soms wat later komen dan iedereen het liefst zou zien. Maar volgens mij wordt er door iedereen heel hard aan gewerkt, zowel aan de zijde van de Kamer als aan de zijde van de amendementenservice. Het was dus een goede toevoeging. Dank.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan wilde ik beginnen met het blokje klimaat, energie en vliegbelasting. Voor de heer Stoffer komt daarna box 3. Tot slot is er het blokje overig.

Ik begin met de afvalstoffenbelasting, de CO₂-heffing, oftewel de afvalverbrandingsinstallaties. Ik kan me herinneren dat we daar voor de lunchpauze toch een vrij uitgebreid debat over hadden, met veel vragen van de kant van de Kamer. Ik wil proberen om die vragen zo veel mogelijk te beantwoorden. Ik som even de vragen op. Het waren met name vragen van mevrouw Van Dijk en de heer Oosterhuis. Een van de vragen was: "Wat doet het kabinet zelf rondom het bedenken van alternatieve maatregelen? Wat is de stand van zaken omtrent de alternatieve invullingen, ook vanuit de Werkgroep afvalsector?" De heer Stultiens vroeg volgens mij ook naar de brede keten en zei: er liggen opties op tafel die de producentenkant meer belasten. Er was ook een vraag hoe het kabinet voorkomt dat afval naar het buitenland wordt geëxporteerd in plaats van dat verbranding in Nederland op een schone manier plaatsvindt.

Allereerst wil ik nogmaals benadrukken dat het kabinet zich er ook van bewust is dat dit een forse opgave is voor de afvalsector. Die zit in mijn optiek vooral in de maatvoering van het pakket van 567 miljoen euro. Tegelijkertijd zijn er gegronde redenen waarom voor deze technische dekking is gekozen. Ik som ze even op. De dekking moet per 2028 worden geleverd, waarbij de fiscale maatregelen ook per datzelfde jaar uitvoerbaar moeten

zijn. Via bestaande knoppen is dat het meest realistisch. Ten tweede is het verbranden van afval in Nederland op dit moment relatief goedkoop, ook in vergelijking met andere landen. We weten allemaal dat een deel van het buitenlands afval daardoor hier in Nederland wordt verbrand. Ten derde ligt de prikkel tot het toepassen van CCS bij afvalverbrandingsinstallaties lager dan voor de ETS1-industrie. Dit komt doordat de CO₂-heffing alleen het fossiele deel van de CO₂-uitstoot belast, terwijl bij de AVI's ongeveer twee derde van de CO₂-uitstoot biogeen en dus niet belast is.

Maar zoals gezegd -- daar ben ik het volledig met de Kamer over eens -- is de huidige maatvoering fors. De gedachte van de heer Stultiens om een deel van de lastenverzwaring breder over de keten te verdelen, vindt het kabinet zeer interessant.

Dit sluit ook aan, zeg ik gelijk, bij de aanpak van de Werkgroep afvalsector. Daar worden maatregelen uitgewerkt in het brede circulaire domein. Ik kan en wil alvast een tipje van de sluier oplichten. In de werkgroep worden onder andere de volgende maatregelen uitgewerkt: een heffing op eenmalige plastic verpakkingen, een heffing op drankflessen en blikjes, een heffing op wegwerp to-gobekers en een heffing op turf en oppervlaktedelfstoffen, zoals zand en grind. Behalve naar deze uitbreiding, kijkt de werkgroep ook naar aanpassingen binnen de afvalstoffenbelasting zelf, zoals het verbreden van de grondslag en het mogelijk uitzonderen van recyclingresidu. Zoals aangegeven, is de werkgroep op het moment nog aan het werk. Ik wil en kan verder niet vooruitlopen op de uitkomsten van de werkgroep, maar ik kan u wel verzekeren dat wij als overheid ook een actieve ondersteunende rol in deze werkgroep vervullen. Ik voel mij zelf ook gecommitteerd om zeer serieus de voorstellen uit te werken, zodat er bij de voorjaarsbesluitvorming of de formatie iets te kiezen is. De reden waarom deze keuze er eerder nog niet was, is omdat deze ideeën nog onvoldoende uitgewerkt waren. Tegelijkertijd wil ik ook hier benadrukken dat het geen gemakkelijke opgave is om maatregelen te vinden die zowel uitvoerbaar zijn als een tijdige bijdrage leveren aan de budgettaire taakstelling per 2028 als circulariteit en klimaat bevorderen. Tot slot wil ik nogmaals benadrukken dat wij als kabinet altijd openstaan voor alternatieven vanuit de Kamer.

Ik blijf even bij de afvalstoffenbelasting. De heer Vermeer had een vraag over de raming, namelijk of daarin in voldoende mate rekening is gehouden met de toename van de export. Hoe voorkomt het kabinet dat afval naar het buitenland wordt geëxporteerd in plaats van dat verbranding in Nederland op een schone manier plaatsvindt en wordt voldoende rekening gehouden met de gedragseffecten bij export? Zoals bekend, bestaat de technische invulling uit een verhoging van de afvalstoffenbelasting en een aanscherping van de CO₂-heffing voor AVI's. Dat maakt het verbranden afval in Nederland duurder, waardoor onder andere het importeren -- ik zei het al -- van afval sterk zal afnemen. De afvalstoffenbelasting geldt ook voor Nederlands afval dat naar het buitenland wordt geëxporteerd, dus de hogere afvalstoffenbelasting als zodanig leidt niet tot meer export.

Echter -- daar doelt de heer Vermeer op -- voor de CO₂-heffing geldt dat niet, want deze CO₂-heffing geldt alleen voor CO₂-uitstoot van afval dat in Nederland wordt verbrand. Deze CO₂-heffing is met een specifiek doel ingevoerd, namelijk om AVI's een extra prikkel te geven om over te stappen op CCS. Als een AVI CCS toepast, blijft afval verbranden in Nederland goedkoper dan in het buitenland. Als de AVI geen CCS toepast en dus CO₂-heffing betaalt, dan kan het verbranden van afval in Nederland inderdaad duurder worden dan het verbranden van Nederlands afval in het buitenland. We hebben die effecten ook van tevoren in beeld gebracht. Er is een impactanalyse uitgevoerd door het bekende bureau Trinomics. Daarnaast heeft ook het PBL een inschatting in de KEV gemaakt van de CO₂-uitstoot in de afvalsector. De raming heeft het kabinet gebaseerd op de inschattingen uit deze studies. We zijn dus uitgegaan van de rapporten, de uitkomsten en de conclusies van onafhankelijke onderzoeksbureaus. We blijven dus van mening, zeg ik tegen de heer Vermeer, dat in de raming voldoende rekening is gehouden met het effect op de export. Het kabinet vindt het belangrijk om de AVI's te helpen bij de verduurzamingsopgave. Dit beperkt uiteraard ook het risico op export. AVI's -- volgens mij was dat ook een vraag -- kunnen daarom gebruikmaken van de SDE++, waarmee verreweg het grootste gedeelte van de kosten van CCS worden gesubsidieerd. Om u aan te geven: tijdens de laatste SDE-ronde was er 8 miljard euro beschikbaar voor bedrijven die willen verduurzamen en daar hebben ook AVI's in grote mate gebruik van gemaakt.

Dan ga ik naar een vraag van mevrouw Van Eijk. Waarom zit die hierbij? Het is niet echt klimaat. O, de pseudo-eindheffing is ook klimaat. Sorry. Mevrouw Van Eijk vroeg naar de werking van belastingverdragen in samenwerking met de pseudo-eindheffing. Zoals bekend -- dat hebben we uitgebreid aangegeven -- kan alleen als een werkgever inhoudingsplichtig is voor de loonheffing en er sprake is van een werknemer voor die wet de pseudo-eindheffing van toepassing zijn. De pseudo-eindheffing geldt per fossiele auto en niet per werknemer. Als de fossiele auto mede voor privégebruik ter beschikking is gesteld, geldt de heffing. Als dat binnen een kalendermaand het geval is, geldt over de volledige kalendermaand die pseudo-eindheffing.

Dan kom ik bij de belastingverdragen. Dat is even het uitgangspunt. Een belastingverdrag bepaalt bij niet-inwoners mede of er sprake is van een werknemer voor de loonbelasting. Als er sprake is van een werknemer en de pseudo-eindheffing plaatsvindt, bepaalt het belastingverdrag ook of Nederland heffingsbevoegd is. Het is dus afhankelijk van het verdrag. Alleen voor zover Nederland heffingsbevoegd is, kan de pseudo-eindheffing effectief geheven worden.

Ik zie mevrouw Van Eijk vragend naar mij kijken. Ik geef haar de gelegenheid om die vraag te stellen.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik begrijp hoe de systematiek van belastingverdragen werkt, maar de vraag is hoe deze in de praktijk uitwerkt. De meest voorstelbare verdragen in deze situatie zijn de verdragen met België en Duitsland, maar het kan ook met het VK of Frankrijk zijn. Om het maar meteen even concreet te maken: hoe werkt het uit? Betekent het dan dat Nederland terugtreedt of dat Nederland heft? Dat krijg ik gewoon niet helder.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Wat ik heb begrepen, als antwoord op deze vraag, is dat als in de situatie met die landen de werknemer voor een deel belast wordt in Nederland, dan ook de pseudo-eindheffing volledig van toepassing is.

Dan de vraag van de heer Oosterhuis hoe de CO₂-heffing -- ik denk dat hij met name de afschaffing van de CO₂-heffing bedoelt -- in Nederland zich verhoudt tot de Klimaatwet. Het kabinet realiseert zich dat de industrie in zwaar weer verkeert. Tegelijkertijd hecht het kabinet aan het halen van de klimaatdoelen. Maar dan moet de industrie ook handelingsperspectief hebben, zoals ik al eerder aangaf. Met de vertraging door onder andere netwerkcongestie ontbreekt dat handelingsperspectief naar ons idee voor te veel bedrijven die vervolgens wel zouden worden geconfronteerd met de CO₂-heffing. Het kabinet heeft er expliciet voor gekozen om de heffing aan te passen, met als reden de internationale concurrentiepositie van de industrie. Maar tegelijkertijd zoekt het kabinet naar alternatieven om de klimaatdoelen te halen. Hiervoor is een werkgroep ingesteld. Ik heb al aangegeven en geef nogmaals aan -- ik zeg het niet om de bal te passen -- dat de minister van KGG in het plenaire debat hier uitgebreider op zal ingaan.

De heer Vlottes vraagt wat de maatregel voor de vliegbelasting doet voor het klimaat. We hadden een debatje voordat we elkaar goed begrepen; dat lag aan mij. Het onderzoek van CE Delft laat zien dat de maatregel zorgt voor een kleine -- kleine -- verschuiving van langere naar kortere vluchten. Uit het onderzoek blijkt dat die verschuiving leidt tot een daling van de CO₂-emissies van ongeveer 1,9% en daarnaast tot een daling van 2,8% van andere broeikasgasemissies. Beide dalingen, hoewel klein, hebben natuurlijk wel een positief effect op het klimaat. Ook neemt de mate van internalisatie van de externe kosten van langeafstandsvluchten in 2030 door de maatregel toe, van ongeveer 17% naar circa 21%, dus in die zin 25% meer. Dat was mijn tweede punt in mijn eerdere debat met de heer Vlottes.

Tot slot heb ik in dit blokje nog een vraag van de heer Oosterhuis. Hij vroeg: de afschaffing van de vrijstelling voor groen beleggen gaat toch ten koste van veel groene projecten? In de schriftelijke beantwoording is er een aantal genoemd. U overweegt een amendement. Ik weet niet of u nu een reactie wil hebben. Ik heb die hier wel, dus ik kan u die reactie geven. Of we kunnen gewoon uw amendement afwachten. Maar goed. De regeling is op initiatief van de Kamer gestopt. De regeling is ook positief geëvalueerd. Wij vinden het

dus heel goed voorstelbaar dat als de Kamer in meerderheid deze regeling opnieuw tot leven wil wekken, wij daar positief op kunnen reageren. Mits de Kamer er een goede dekking bij heeft, zeg ik er wel meteen bij.

Als er geen verdere vragen zijn, ga ik naar het tweede blokje: box 3. Dan begin ik met de vraag van mevrouw Van Eijk. Ze wil graag wat meer achtergrond en wat meer inzicht in de ingediende tegenbewijzen. Ik gaf al aan: er zijn meer dan 300.000 van die tegenbewijzen ingediend, maar er komen elke week nieuwe formulieren binnen. De Belastingdienst is onlangs begonnen met het stapsgewijs behandelen van die tegenbewijzen. Er is al wel enig zicht op de spreiding over de verschillende belastingjaren. Daar werd ook specifiek naar gevraagd. Volgens mij -- ik zag mevrouw Van Dijk naar mevrouw Van Eijk wijzen -- was dat een specifieke vraag van mevrouw Van Eijk. Zo zijn er met name over 2022 al veel OWR-formulieren ingediend, in totaal 141.000. Over 2023 zijn dat er 48.000 en over 2024 23.000. De aantallen over de oudere jaren kan ik als u wilt in de brief nog even een keer op een rijtje zetten: over 2019 21.000 en over 2020 45.000. We hadden het er in het debat ook al over dat dit laat zien dat er in lijn met de ramingen over 2022 de meeste tegenbewijzen binnenkomen. Maar er zijn er ook wel wat over andere jaren.

Nog even over de verwerking. Er zijn er dus meer dan 300.000 binnengekomen, maar er zijn er nog weinig verwerkt. De verwerking start met de oudste jaren: bezwaarmakers over 2017 tot 2021. We hebben helaas op dit moment nog geen zicht op het bedrag dat wordt teruggevraagd of zal worden uitgekeerd, en zeker niet over de verschillende jaren. Ik gaf al aan: in december zal ik een voortgangsbrief sturen over de tegenbewijsregeling box 3. Ik wil nog een keer aangeven: de raming is destijds vastgesteld bij het indienen van het wetsvoorstel. Op dit moment zien wij geen redenen om die raming aan te passen.

De voorzitter:

Daar is nog een vraag over van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Het is voor ons allemaal een worsteling; dat herkent de staatssecretaris ook wel. We krijgen in december de brief en dan gaan we waarschijnlijk zeggen: doe rond de zomer nog maar een keer een brief. Dan blijkt dat de raming toch meevalt. Is het dan voorstelbaar dat er in het volgende Belastingplan wél iets aan het forfait gedaan wordt, voor het laatste jaar van de tussentijdse regeling?

Staatssecretaris Heijnen:

Ik word even bijgepraat over de begrotingsregels. Het zou in principe kunnen bij de formatie, op het moment ... Het hangt er een beetje vanaf hoelang de formatie duurt; dat weet ik niet.

De **voorzitter**:

Gaat u verder.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Laat ik het antwoord strikt formeel geven. Volgens de begrotingsregels loopt het in het saldo en dat kan niet. Maar dat weet u; dat hoeft ik u niet nog een keer uit te leggen. Ik heb begrepen dat er op één moment geen begrotingsregels gelden en dat is bij de formatie. Volgens mij zitten daar een aantal partijen die ook hier aanwezig zijn, aan tafel. Dus op het moment dat dat gewoon als placeholder wordt meegenomen, zou dat moeten kunnen. Ik ben even hardop aan het nadenken en het is niet aan mij om daar keuzes in te maken, maar wellicht zou dat wel als p.m.-post of zo kunnen.

Dan ga ik naar een vraag van de heer Vermeer over de effecten van het afschaffen van de wet-Hillen, en dan met name concreet voor bepaalde inkomens. Ik heb al aangegeven wat kan en wat niet kan. Volledig afschaffen, afbouwen tot 3,33% kan niet. Ik heb in mijn eerste termijn ook al aangegeven wat het zou opleveren als we dat zouden doen: 636 miljoen in 2026. Ter illustratie: een werkende met een inkomen van €50.000 en een volledig afgeloste eigen woning met een WOZ-waarde van €500.000 houdt hierdoor per jaar netto €462 minder over. Bijvoorbeeld een oudere, een AOW-gerechtigde, met een inkomen van €30.000 en een volledig afgeloste eigen woning met een WOZ-waarde van €300.000 houdt hierdoor netto €133 per jaar minder over. Ik weet dus niet of de heer Vermeer daardoor wat meer gevoel heeft bij de gevolgen daarvan. Afhankelijk natuurlijk van de waarde van de woning en het inkomen kost het meer of minder; dat zijn de parameters.

Tot slot in dit blokje was er een vraag van de heer Grinwis om nog een keer toe te lichten waarom ik de verhoging van het forfait voor overige bezittingen overtuigend vind. Hij stelde de vraag enigszins anders, maar we hebben die zo vertaald. Zoals ik al heb toegelicht, is hierbij sprake van een goede en feitelijke onderbouwing. Voor het toevoegen van het eigen gebruik hebben we ons gebaseerd op een onafhankelijk rapport van SEO. Bij de berekening van het forfait wordt dan wel rekening gehouden met huurinkomsten en voordelen door eigen gebruik, in tegenstelling tot nu. Dat deze inkomsten ook bij het rendement in box 3 horen, volgt uit de arresten van de Hoge Raad. In mijn perceptie is het daarom voor de hand liggend om in de berekeningsmethode van het forfait ook een component voor deze inkomsten op te nemen.

Ik kan hier wel herhalen wat ik als antwoord heb meegekregen, maar die antwoorden heb ik al met u gedeeld. Belastingplichtigen kunnen een tegenbewijs aanleveren. Ik vind het belangrijkste om aan te geven ... Ik ben heel benieuwd of uw Kamer met iets komt en waarmee dan, want ook de heer Grinwis gaf al aan: dat het aangepast gaat worden, is wel zeker, alleen is de vraag hoe we het met z'n allen gaan dekken. We staan welwillend tegenover een alternatieve dekking, als daar een Kamermeerderheid voor is. Dat was box 3. Dan ga ik tot slot naar het blokje overig.

Dan begin ik met de inkomenseffecten van de extra verhogingen van het tarief eerste schijf op de lange termijn, naar aanleiding van een debatje met de heer Stultiens. Mevrouw Van Eijk vroeg toen: kun je eens aangeven wat daar de financiële gevolgen van zijn? De gevolgen van het extra verhogen van het tarief in de eerste schijf zijn beperkt. Het gaat in totaal om 0,04 procentpunt extra verhoging in 2035. Ter indicatie: het gaat naar verwachting om maximaal €18 extra belasting per persoon. We kunnen met het huidige beschikbare instrumentarium geen inkomenseffecten doorrekenen op zo'n lange termijn. Tegen die tijd -- de eerlijkheid gebiedt dat te zeggen -- zullen de gevolgen natuurlijk wel zichtbaar zijn in de koopkrachtcijfers. Maar op dit moment, zoals we het nu kunnen berekenen, kost het maximaal €18 extra aan belasting per persoon per jaar.

Dan was er een vraag van de heer Grinwis; hij komt net binnen, dus dat is mooi. Hij vroeg mij of er toch geen sprake is van discriminatie bij de arbeidskorting. Je kunt daar een juridische definitie op loslaten, maar ik denk dat de heer Grinwis dat niet zozeer bedoelt. Volgens hem is er namelijk sprake van een ongelijke behandeling van gelijke gevallen, zonder dat daarvoor een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat. In feite is er juridisch dus geen sprake van discriminatie, maar er is wel ongelijke behandeling. Maar ja, het kabinet heeft al aangegeven dat de arbeidskorting mede als doel heeft om arbeidsparticipatie te stimuleren. Volgens het kabinet is dat een gerechtvaardigde doelstelling. Ik snap de vraag van de heer Grinwis wel heel goed, want het verschil in belasting tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden ontstaat doordat werkenden recht hebben op de arbeidskorting; uitkeringsgerechtigden hebben dat niet. De arbeidskorting heeft momenteel een steeds groter effect op het verschil in netto-inkomsten tussen uitkeringsgerechtigden dan bij de invoering daarvan, toen die veel lager was. Dit komt -- ja, logisch -- doordat de arbeidskorting de afgelopen jaren regelmatig is verhoogd. Dus nee, strikt formeel-juridisch gesproken is er geen sprake van discriminatie. Ja, ik snap de vraag van de heer Grinwis, en ik proef eigenlijk een achterliggende vraag: zou de arbeidskorting niet veel lager moeten zijn, per jaar of per uur?

Dan een vraag van mevrouw Van Eijk en al een concreet antwoord. Is het mogelijk om de maatregelen die op KB staan voor de BOR nu via een nota van wijziging uit de wet te halen of bij de Fiscale verzamelwet? Ik heb inmiddels begrepen dat er meteen is gestart, niet ver hiervandaan, met het schrijven van deze nota van wijziging. Zoals u weet, wordt er de komende

week tot en met de stemmingen wel erg veel werk verzet door de ambtenaren van Financiën. Dezelfde mensen die nu de nota van wijziging opstellen, zijn ook betrokken bij de amendementenservice. Desalniettemin verwacht ik voor de stemmingen een nota van wijziging te kunnen indienen en misschien zelfs al voor de plenaire afronding aanstaande dinsdag, dus op zeer korte termijn.

Dan een vraag van de heer Vermeer over bieraccijns: klopt het dat de bieraccijns hoger is dan de accijns op frisdranken? Zeg ik het goed? De hoogte van de accijns op bier wordt bepaald -- dat weet de heer Vermeer waarschijnlijk -- aan de hand van het alcoholpercentage van het bier. Voor bier geldt een minimumaccijns van €26,13; de heer Vermeer noemde dat bedrag al. Naarmate het alcoholpercentage stijgt, stijgt ook de accijns. €26,13 is nu ook het tarief in de verbruiksbelasting daarvoor. Indien de groente- en fruitsappen worden uitgezonderd in de verbruiksbelasting en de derving wordt gedekt binnen hetzelfde domein, wordt het bedrag van €26,13 verhoogd naar €30,19. Als het minimumbedrag in de bieraccijns in dat geval niet wordt verhoogd, geldt dat bier met een alcoholpercentage -- nu komt ie - tot en met 3,7% alcohol minder wordt belast dan frisdrank, maar bier met een hoger alcoholpercentage hoger wordt belast dan frisdrank. Hoe meer alcohol, hoe hoger de belastingheffing.

Dan een heel interessante vraag van de heer Grinwis en ook een goed voorstel, denken wij. Hij vroeg zich af of het wellicht niet beter is om, voor een definitieve keuze te maken tussen 4a en b enerzijds en 5, ook omdat er inmiddels wat dingen gewijzigd zijn, de varianten nog een keertje op een rijtje te zetten en dan ook specifiek aandacht te schenken aan de uitvoerbaarheid, ook gezien de eerdere opmerkingen van mijn ambtsvoorgangers over de mogelijkheden en onmogelijkheden van al dan niet een heffing op al dan niet toegevoegde suikers. Ik zou dat inderdaad heel graag doen. Ik kan dat doen per brief, waarbij ik uitgebreider zal ingaan op die uitvoeringsaspecten. Het belangrijkste in de discussie over een eventuele omzetting is nog steeds dat er een impactvolle keuze moet worden gemaakt. Ik lichtte net even toe hoe dat werkt bij de accijns op bier en frisdranken. Ik kan die scenario's uitwerken. Ik weet niet of dat voor uw Kamer voldoende is of dat u in dit Belastingplan al concrete keuzes wil maken. Ik proef de opmerking van de heer Grinwis meer als: laten we eerst kijken, voordat we een keuze maken, of we alle feiten goed op een rijtje hebben.

De **voorzitter**:

De heer Grinwis wil daar nog even op reageren.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dank voor deze welwillende reactie. De staatssecretaris vindt het verstandig om dit even verder af te lopen, ook op basis van de actuele gegevens nadat het Belastingplan 2026 is aangenomen. Voor sommige aspecten gelden er dan weer andere parameters. Het is goed om ook de uitvoeringskant nog eens goed onder de loep te nemen en de paar varianten die wat ons betreft nog in het spel zijn -- ik doe volgens mij niemand onrecht als ik zeg dat dat de varianten 4a, b en 5 zijn; ik zie de heer Stultiens ook iets zeggen -- verder uit te benen, zodat we ruim voor de voorjaarsbesluitvorming een keuze kunnen maken. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dan nog: wanneer zou hij deze brief aan de Kamer kunnen sturen?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan zou ik zeggen: voor de voorjaarsbesluitvorming, halverwege het eerste kwartaal. Medio februari, zou ik dan zeggen.

De **voorzitter**:

De heer Stultiens heeft ook nog een vraag.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Ik zie dit eigenlijk vooral als een toezegging om wat er lag te updaten op basis van de nieuwe cijfers over de uitvoering. Dat is voor mij nuttig. Wij zijn iets minder ver dan de heer Grinwis. Het zou helpen om dat over alle vijf de varianten te horen. Dan kan de conclusie nog steeds zijn dat de voorkeuren niet veranderen, maar als we toch een update vragen, is het wel handig als het compleet is, denk ik.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat kan uiteraard. Als de heer Stultiens dat graag wil, dan doen we dat. Ik proefde de vraag van de heer Grinwis zo dat het geen definitieve keuze is, maar dat het al wel wat richting trechtersvorming gaat. Maar goed, het is aan uw Kamer.

De **voorzitter**:

Wellicht heeft de heer Vlottes er ook nog een opvatting over.

De heer **Vlottes** (PVV):

Ik zou ook meer de behoefte hebben aan een update over alle vijf de varianten. Dus over 4a en 4b, en over 1 tot en met 5, zeg maar, dus in lijn met wat de heer Stultiens zegt.

De **voorzitter**:

Ik hoorde de staatssecretaris volgens mij zeggen dat dit kan. Het is aan de staatssecretaris om daar invulling aan te geven.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dank u, voorzitter. Dat kan en we zullen dat doen. Dat komt dan uiterlijk medio februari.

Dan vroeg de heer Vermeer nog specifiek naar de consequenties voor de uitvoering bij het schorsen van campers in verband met het vervallen van de kwarttarieven motorrijtuigenbelasting. Ook vroeg hij of er nu een tsunami van campers geschorst gaat worden in vergelijking met het verleden. Ik kan de heer Vermeer geruststellen. Die tsunami voor de uitvoering verwachten wij niet. Op dit moment worden campers ook al geschorst. Misschien gebeurt het minder dan in de toekomst, maar de regeling om te schorsen is er al. De schorsingen kunnen mogelijk wel langer gaan duren. Naar onze analyse zal dit slechts beperkt extra druk geven op de uitvoering en kunnen we dat aan.

De heer **Vermeer** (BBB):

Het gevolg is juist niet dat er langer geschorst gaat worden, maar dat er vaker binnen een jaar geschorst gaat worden. Ik heb al die regels nog eens nagekeken en volgens mij kan ik dat in theorie gewoon doen. In plaats van één keer per jaar schorsen voor de winter, is schorsen vanaf ongeveer zestien dagen per maand dat ik de camper niet gebruik al rendabel. Ik schat dat dus echt anders in. Zie ik daarbij iets over het hoofd, is mijn vraag aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Nou, ik heb geen ervaring met campers. De heer Vermeer wel. Wij hebben er wel onderzoek naar gedaan, ook vanuit de uitvoering. Wij denken dat het aantal schorsingen waarschijnlijk hoger zal worden, maar we zien daardoor nog steeds geen probleem voor de uitvoering.

De **voorzitter**:

Dat roept nog een vervolgvraag op.

De heer **Vermeer** (BBB):

Als het geen gevolgen heeft voor de uitvoering omdat het allemaal zo prettig geautomatiseerd is, is dat een geruststelling. Maar wat zijn dan de gevolgen voor de derving die daardoor gaat ontstaan?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Daar is bij de berekening van het budgettaire effect rekening mee gehouden. Er is gekeken naar gedragseffecten en naar extra schorsen. Dat leidt inderdaad tot enerzijds meer opbrengsten omdat het tarief stijgt en anderzijds minder opbrengsten omdat er vaker, meer en langer geschorst wordt. Daar is bij de berekening van de budgettaire effecten rekening mee gehouden.

De **voorzitter**:

U vervolgt uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan de kansspelbelasting en de weddenschap van de heer Oosterhuis, de fles wijn. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik het wel aandurf om er een fles wijn op te zetten. Misschien moeten we na afloop even van gedachten wisselen over welke fles wijn dat moet zijn en tegen welke prijs. Ik durf dat gokje wel aan. De heer Oosterhuis geeft terecht aan dat de inkomsten tegenvallen door strengere regels op het gebied van gokken. Die zijn door mijn collega-staatssecretaris van JenV per dit jaar doorgevoerd. Ook zal de verhoging van de belasting invloed hebben gehad; dat is logisch. Het is echter heel moeilijk om deze twee verschillende oorzaken van elkaar te onderscheiden. De raming gaf de beste inschatting aan die we konden maken met de informatie die we toen hadden en nu hebben. We weten bijvoorbeeld ook niet of er nog beleidswijzigingen worden doorgevoerd door een nieuw kabinet. Die kunnen van invloed zijn op de opbrengst. Bevriezing van het tarief levert een derving op van uiteindelijk 84 miljoen. We weten ook met z'n allen -- dat is weer zo'n doodoener en dat realiseer ik me terdege -- dat als de opbrengst uiteindelijk tegenvalt het negatieve verschil in het saldo loopt. De verhoging -- misschien ook nog even ter aanvulling, want dat was ook een vraag van de heer Oosterhuis -- is met name budgettair ingestoken.

De heer Stultiens vroeg naar de aangenomen motie over horizonbepalingen. We hebben de motie wel uitgevoerd, maar misschien wat creatief ingevuld,

zeg ik kort samengevat. Laat ik even kort samenvatten wat we hebben gedaan bij die creatieve invulling. In verscheidene nieuwe regelingen zijn horizonbepalingen opgenomen. Dat is denk ik geen punt. Dat geldt bijvoorbeeld voor het verlaagde energiebelastingtarief waterstof en de verlaagde bpm voor bijzondere personenauto's en motorfietsen. Voor verscheidene recent geëvalueerde regelingen is er in ieder gekeken of er een horizonbepaling zou moeten worden opgenomen en dat is bij een aantal recent geëvalueerde regelingen gebeurd, maar bij een aantal regelingen niet. Vandaar dat mijn beginopmerking was dat de motie enigszins creatief is uitgevoerd.

De **voorzitter**:

Dat lokt natuurlijk op voorhand al een soort reactie uit, dus de heer Stultiens.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

Mijn oprechte complimenten, want de staatssecretaris is gewoon open en eerlijk vandaag. Dat waardeer ik ook, want dat is hier ook niet altijd het geval. Het is ook makkelijker omdat het ook over zijn voorgangers gaat. De bedoeling, het uitgangspunt van de motie was natuurlijk wel om een horizonbepaling toe te voegen en dat is te vaak niet gebeurd. Dus zonder gekkigheid hoop ik dat hij of zijn opvolger de motie wat minder creatief, maar gewoon volgens de letter gaat uitvoeren. Wij denken namelijk echt dat het goed is als er ook in de oude fiscale regelingen, die al bestaan, een horizonbepaling komt, zodat we worden gedwongen als Kamer om te beslissen of we die in stand willen houden of niet. Anders gaan we volgens mij weer helaas concluderen dat het niet gelukt is om fiscale regelingen af te schaffen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

We zullen daarnaar kijken. Ik weet niet of ik dat ben, maar dat gaf de heer Stultiens al aan. Er wordt naar gekeken, mogelijk door een nieuw kabinet.

De heer Stultiens en mevrouw Van Eijk hadden nog een vraag over de liquidatieverliesregeling: hoe kan de regeling zelf worden aangepast om derving te voorkomen? Dan bedoelt men, denk ik, niet via de aanpassing die nu wordt voorgesteld, de valutaresultatenheffing. We hebben ter dekking van de budgettaire derving verschillende opties overwogen. We hebben gekeken naar wetstechnische aspecten, Europeesrechtelijke aspecten, budgettaire impact, de gevolgen voor de uitvoering door de Belastingdienst en de impact op het vestigingsklimaat. Uiteindelijk zijn de opties die we als alternatief bekeken hebben, het om verschillende redenen niet geworden. Met name heel gericht de gevolgen van de rest repareren lijkt -- dat is onze conclusie --

op dit moment zeer lastig uitvoerbaar voor de Belastingdienst. Na deze conclusie zijn we vervolgens met de Belastingdienst op zoek gegaan naar alternatieven. Dit alternatief is u bekend en aangekondigd in de Miljoenennota. Zoals ook is aangegeven, werkt het kabinet aan de uitwerking hiervan. Het is ons voornemen om dit zo snel mogelijk ter internetconsultatie aan te bieden, maar als bij de uitwerking blijkt dat een beter alternatief voorhanden is, uit de consultatie of vanuit de Kamer, kan deze maatregel uiteraard meegenomen worden.

De heer **Stultiens** (GroenLinks-PvdA):

We gaan de komende dagen ons best doen om de staatssecretaris en de rest te overtuigen van het plan dat wij hebben. Ik ben nog wel benieuwd, even uitzoomend. Tot een paar maanden terug vonden met z'n allen, althans de Belastingdienst: dit is onwenselijk, dat je als bedrijf je verlies op twee plekken kan verrekenen. We hebben geprocedeerd. Als de rechter zegt "helaas, het is niet zoals jullie wilden", is het dan niet zo dat het hoofddoel moet zijn om het lek te dichten? Dat is volgens mij het doel. Als de VVD en GroenLinks-PvdA het allebei willen, dan denk ik dat het heel logisch is. Natuurlijk moet het uitvoerbaar en juridisch houdbaar zijn, maar laten we wel met elkaar hopen dat dit gat in principe gedicht wordt.

De **voorzitter**:

Ik ga eerst even naar de staatssecretaris en dan ben ik heel benieuwd wat de VVD ervan vindt.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja, als zelfs de VVD dat vindt ... Ik ben het volledig met de heer Stultiens eens. We hadden dat ook willen doen, als dat had gekund, maar het is niet uitvoerbaar. Als een bepaalde maatregel of ontwijkroute ongewenst is, dan moeten we de wet aanpassen. Onze conclusie was dat dat op dit moment hier niet kon. Men mag ook niet vergeten dat het een hele specifieke casus was. Volgens mij was het de relatie met Ierland. Je kunt je afvragen in hoeverre dat heel veel voorkomt, maar dat terzijde.

De **voorzitter**:

Dan ga ik toch kijken of mevrouw Van Eijk samen optrekt met GroenLinks-PvdA.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Het komt zo vaak voor dat het 65 miljoen structureel per jaar kost. Het komt dus wel degelijk voor. Misschien gaat het soms ook om hele grote bedragen. Het verschil tussen de VVD en GroenLinks-PvdA is natuurlijk dat GroenLinks met een ... Hoe noemen ze dat altijd? Er komt dan zo'n grofmazige maatregel die allerlei dingen meesleept die er helemaal niet in thuis horen. Dat is niet wat wij willen. Als we een hele gerichte maatregel kunnen bedenken om dit lek te dichten, zou dat onze voorkeur hebben. Dat hoeft niet nu, maar ik zou wel heel graag nog een keer iets meer inzicht willen hebben in wat technisch mogelijk, maar uitvoeringstechnisch een probleem is. Ik wil daar een gevoel bij krijgen. Er is in de literatuur best wel veel gesproken en gepubliceerd over dat er wel degelijk mogelijkheden zijn. Ik krijg dat nu niet helemaal scherp. Voor het vervolg zou ik daar graag nog een keer een brief over krijgen.

De **voorzitter**:

Staatssecretaris, volgens mij is het verzoek van de Kamer om hier toch wat meer informatie over te krijgen, zodat de Kamerleden hier verder mee kunnen.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Mag ik de vraag van mevrouw Van Eijk als volgt begrijpen? Kunnen wij wat meer inzicht geven in de opties die wij hebben onderzocht? En waarom zijn wij tot de conclusie gekomen dat geen van deze opties voor de Belastingdienst uitvoerbaar zijn? Wij zullen dat doen.

De **voorzitter**:

Oké, dank u wel. Dan komt er op een later moment nog een bericht van uw zijde. Als er op dit punt geen vragen meer zijn, dan mag u verder met uw betoog. Die zijn er niet, dus u vervolgt uw betoog.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Mevrouw Van Eijk vraagt ook of ik iets meer kan zeggen over het onderzoek van de Belastingdienst naar de productiviteit van schaars IT-personeel. Ik denk dat wij op dit punt in onze schriftelijke beantwoording ten onrechte het woord "onderzoek" hebben gebruikt. Wellicht dacht mevrouw Van Eijk dat al. Ik doelde namelijk niet op een specifiek onderzoek, maar eigenlijk op een continu verbeterproces. Het was beter geweest als we dat zo hadden vermeld. De Belastingdienst kijkt namelijk naar hoe IT-personeel zo efficiënt mogelijk kan worden ingezet. Wij willen de schaarse capaciteit die

beschikbaar is voor de uitfasering van Cool:Gen zo veel mogelijk ontzien van eventuele andere werkzaamheden. Dat is de toelichting.

De heer Stoffer vroeg of wij alsnog de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden kunnen uitvoeren, samen met de Unie van Waterschappen. Uiteraard hecht het kabinet eraan dat wetgeving uitvoerbaar is voor decentrale overheden. Om deze reden is er veelvuldig contact geweest met de Unie van Waterschappen over het voorstel. Volgens mij ging ik daar in de schriftelijke beantwoording ook op die manier op in. Het kabinet verwacht dat, gegeven dit intensieve contact, een aanvullende uitvoeringstoets weinig nieuwe informatie op zal leveren. Dit zeg ik als antwoord op de vraag van de heer Stoffer. Dit doet niets af aan het belang dat ik hecht aan het betrekken van decentrale overheden, ook in toekomstige wetsvoorstellen, en ik zal steeds opnieuw bezien of dat toegevoegde waarde heeft. Ik weet ook niet of de heer Stoffer nog informatie heeft vanuit de Unie van Waterschappen, bijvoorbeeld dat ze dat wel op prijs zouden stellen.

De heer **Stoffer** (SGP):

Voor het debat wel, maar ik zal even checken of dat na de beantwoording ook nog zo is. Dat laat ik de staatssecretaris toekomen. Het komt naar hem toe.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dank aan de heer Stoffer. Wij hebben die signalen namelijk niet opgevangen, vandaar mijn vraag.

Mevrouw Van Eijk stelde een vraag over de Wbso, met het verzoek of de staatssecretaris kan meedenken over de verzilveringsproblematiek en de indexering schijfgrenzen. Ik denk dat haar vraag is: het moet toch mogelijk zijn om daar iets te verzinnen? We hebben nogmaals overleg gehad met de collega's van het ministerie van Economische Zaken. Daar moeten we dan mee overleggen. We kunnen incidentele onderuitputting niet gebruiken voor structurele aanpassingen in de Wbso. Ik zie mevrouw Van Eijk knikken; zij had dit zelf ook wel kunnen verzinnen, maar toch. Als bijvoorbeeld een carry-forward wordt geïntroduceerd, zal dit naar verwachting tot extra gebruik leiden. Dat betekent dat bij een gelijkblijvend budget het percentage voor de afdrachtvermindering in de eerste en tweede schijf daalt, of dat de schijfgrens moet worden aangepast. Dat zou wel per ministeriële regeling kunnen. Ik sta dus open voor amendementen op dit vlak en wil daar zeker over meedenken, maar ik wil wel meegeven -- mevrouw Van Eijk voelt hem al aankomen -- dat een structurele aanpassing ook een structurele dekking nodig heeft.

Dan een opmerking van mevrouw Van Eijk over het behouden van oog voor het concurrentievermogen in het kader van de minimumbelasting, Pijler 2.

We hebben deze opmerking maar geïnterpreteerd als een vraag. Mevrouw Van Eijk had deze opmerking gemaakt in het kader van het Nederlands concurrentievermogen. Hoewel dit geen vraag was, maak ik hier graag nog enkele opmerkingen over. Ik wil vooropstellen dat Nederland de doelstellingen van de minimumbelasting nog steeds onverkort relevant acht: een ondergrens stellen aan belastingconcurrentie tussen landen en de prikkel verminderen voor multinationals om winsten te verplaatsen naar landen die weinig belasting heffen. Zo'n ondergrens blijft relevant om een nieuwe race to the bottom te voorkomen en belastinginkomsten zeker te stellen. Wij denken dat onze doelstellingen kunnen worden bewerkstelligd door een gecoördineerde aanpak in zo groot mogelijk internationaal verband. Dat zal mevrouw Van Eijk ook met ons eens zijn. Dit draagt namelijk bij aan een gelijk spelveld voor grote multinationale ondernemingen wereldwijd.

Dan kom ik wat concreter op de desbetreffende landen. Zoals bekend hebben de Verenigde Staten, China en India de minimumbelasting niet ingevoerd, maar er zijn inmiddels 57 landen die dat wel hebben gedaan. Naast de EU zijn dat bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, Japan, Canada, Australië en Zuid-Korea. We constateren dat de minimumbelasting effect sorteert. Je ziet dat een aantal voormalige laagbelastende jurisdicties hun wetgeving hebben aangepast of aan het aanpassen zijn. Het werkt dus wel. Dit ter achtergrondinformatie en om uit te leggen waarom het kabinet nog steeds achter de minimumbelasting staat. Dat gezegd hebbende denk ik dat het wel heel goed is dat mevrouw Van Eijk wijst op de concurrentiepositie. Nederland blijft -- dat zal haar niet verbazen -- in de lopende internationale onderhandelingen oog houden voor een gelijk spelveld en voor het Europees concurrentievermogen.

Voorzitter. Ik constateerde het al: ik ga naar mijn laatste antwoord. Dat gaat over het tijdelijk overgangsrecht fonds voor gemene rekening. De vraag van mevrouw Van Eijk was: waarom wordt het overgangsrecht niet uitgebreid voor nieuwe fondsen? Deze tijdelijke overgangsmaatregel is bedoeld voor fondsen voor gemene rekening die op 31 december 2024 bestonden en op dat moment transparant waren voor Nederlandse belastingdoeleinden. Enkel voor die fondsen bestaat het risico dat er binnen een relatief kort tijdsbestek twee opeenvolgende wijzigingen van een fiscale kwalificatie zullen plaatsvinden. Dat betreft ten eerste de wijziging van fiscaal transparant naar fiscaal niet-transparant per 1 januari 2025, omdat deze fondsen voldoen aan de definitie van een fgr die per 1 januari 2025 geldt. Het doel van het overgangsrecht is om een min of meer eerbiedigende werking te regelen voor fondsen die transparant waren. Die kunnen dat nog even blijven. De doelstelling is niet om dit uit te breiden naar fondsen die toen nog niet bestonden of niet transparant waren. Dan vul ik aan: deze fondsen hebben bovendien rekening kunnen houden met de huidige regels. Kortom, samengevat betreffen onze argumenten rechtsongelijkheid. Het openstellen van het overgangsrecht voor alle fondsen van na 1 januari 2025 creëert

rechtsongelijkheid ten opzichte van bestaande fondsen van vóór 1 januari 2025 die niet transparant waren. Dat is bekende wetgeving.

Voor nieuwe fondsen is de wetgeving zoals die per 1 januari 2025 in werking is getreden, bekend. In zoverre is er ook geen reden om voor deze groep te voorzien in overgangsrecht. Er is geen overgang: nieuwe fondsen worden met zekerheid niet geconfronteerd met een overgang als gevolg van de wetswijziging. Er is dus geen sprake van administratieve gevolgen en heffingsgevolgen die de aanleiding waren om voor bestaande fondsen te voorzien in overgangsrecht. Al met al blijft het kabinet dus van mening dat er geen overgangsrecht nodig is voor nieuwe fondsen die op of na 1 januari 2025 worden opgericht.

Voorzitter. Daarmee kom ik aan het einde van de beantwoording van mijn vragen.

De **voorzitter**:

Dat gebeurt natuurlijk niet voordat er nog een enkele vraag van de zijde van de Kamer is gekomen. Ik zag in ieder geval bij de heer Grinwis, die volgens mij nog snel iets opzoekt, een hand heel hoog de lucht in gaan. Kan ik hem al het woord geven? Ja.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Dank u wel. Ik kom nog heel even terug op box 3 en dekkingsopties. De staatssecretaris heeft iets gezegd van: stel je voor dat je de wet-Hillen iets sneller zou afbouwen. Hij heeft een groot bedrag genoemd, van ik meen €462 per jaar voor een werkende. Dat is volgens mij echter bij een scenario waarbij je de wet-Hillen volgend jaar bijna in één klap zou afschaffen, en als je niet zou kiezen voor een scenario waarin je de afbouw iets zou versnellen. Dan zou je dus bijvoorbeeld toewerken naar 2041 in plaats van naar 2048, waarmee je cumulatief 2,8 miljard ophaalt. Er zit dan alleen een mismatch in die jaren. Je hebt het dan over een extra afbouw van slechts een paar procent. Dat is nog niet eens een paar procent, want de afbouw is nu 3,33% per jaar. Die zou bij zo'n variant 4,85% per jaar worden. Dan heb je het voor een werkende en bij een modaal inkomen over een tientje extra volgend jaar. Dat is bij een huis van vijf ton, de gemiddelde woningwaarde; dat moet ik er wel bij zeggen. Kortom, het antwoord dat de staatssecretaris gaf, ging over een variant waarin je hem eigenlijk praktisch niet meer hebt, terwijl wij het volgens mij in de dekkingsopties eigenlijk alleen maar hebben gehad over het met een aantal jaar versnellen van de afbouw, om het bedrag dat je nodig hebt, cumulatief op te halen. Kan de staatssecretaris dat bevestigen?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja, ik kan uit onze berekening bevestigen dat het is zoals de heer Grinwis aangeeft. Wij hebben met name gerekend uitgaande van het doel om de opbrengst in 2026 en 2027 te maximaliseren. We hebben daarom de wet-Hillen in één keer naar 3,33% verlaagd. Dat is uitvoeringstechnisch mogelijk. Het kan niet naar nul, maar we hebben het maximale gedaan. Dus in die zin kan ik de vraag van de heer Grinwis bevestigend beantwoorden. Als je kijkt naar de budgettaire reeks over meerdere jaren ... We hadden eerder dat debatje over de vraag of dat mag of niet mag, maar goed, daar zijn we, denk ik, wel uit. Je zou ervoor kunnen kiezen om de vermindering minder te laten zijn om op die manier over meerdere jaren dekking te vinden. Ja, dat zou kunnen.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Nog even, voorzitter: dank, dan is dit opgehelderd. Anders blijft hier een beeld hangen alsof er, als je aan die regeling zou komen, volgend jaar een soort afschrikwekkende lastenverzwaring afkomt op mensen die gebruikmaken van de wet-Hillen. En dat is dus niet het geval bij de variant waar wij aan deze kant van de tafel over hebben gesproken. Maar hoe we het precies wel of niet gaan doen, dat komt dan eventueel in een amendement.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja, dank u wel. Helder.

De **voorzitter**:

Oké, volgens mij zijn we dan richting het einde van dit wetgevingsoverleg gekomen. Ik zei dat heel langzaam om te kijken of dat inderdaad zo is. Volgens mij is dat het geval, want er sprong niemand in één keer op omdat hij dacht: ik wil heel graag toch nog een vraag stellen. Dat betekent dat ik dit wetgevingsoverleg ga sluiten. In ieder geval dank aan de staatssecretaris en de ondersteuning voor de beantwoording van de vragen van de Kamer. Dank ook aan alle Kamerleden voor het noeste werk aangaande het Belastingplan dat zij doen. Veel van onze collega's lopen nog een beetje verdwaald in dit Kamergebouw rond, maar jullie zijn al hard met het Belastingplan aan het werk. Van dat werk zit dit tweede WGO er weer op. Morgen in de middag, om 13.30 uur, gaan we plenair verder, want in de ochtend hebben we als Staten-Generaal een heugelijk moment. Dan vieren we namelijk 80 jaar vrijheid.

Ik sluit nu dit wetgevingsoverleg. Dank u wel.

Sluiting 17.42 uur.

